

**YARATICI DRAMA İLE İLGİLİ
YAPILAN LİSANSÜSTÜ
ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE BİR
İNCELEME**

**Yüksek Lisans Tezi
Zübeyir ÇALIŞKAN
Eskişehir 2024**

**YARATICI DRAMA İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALAR
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

Zübeyir ÇALIŞKAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitimde Drama Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temmuz 2024

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

YARATICI DRAMA İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Zübeyir ÇALIŞKAN

Eğitimde Drama Ana Bilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temmuz 2024

Danışman: Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN

Bu çalışma, Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin içeriklerinin doküman incelemesi yöntemiyle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırma kapsamını ölçüt örnekleme yöntemi ile ulaşılan 276 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda en fazla çalışmanın 2019 yılında gerçekleştirildiği, yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla olduğu, en fazla çalışmanın Ankara Üniversitesi’nde yapıldığı, araştırmaların ağırlıklı olarak Türkçe dilinde yapıldığı, İngilizce dışında yabancı bir dilde çalışmanın olmadığı, yaratıcı dramanın yöntem boyutunun araştırmalarda daha fazla ele alındığı, eğitimde bir yöntem olarak en fazla temel eğitimde tercih edildiği, yaratıcı dramanın disiplin boyutunu ele alan çalışmalarda en fazla tarama çalışmalarının yapıldığı, yaratıcı drama oturumlarında mekân olarak en fazla sınıfın tercih edildiği, yaratıcı drama eğitmeni ve katılımcılarla ilgili yeterli düzeyde bilgi paylaşılmadığı, yaratıcı drama eğitmenlerinin çoğunlukla Çağdaş Drama Derneği’nde eğitim aldığı, pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek amacının ölçülmesine yönelik araştırmaların çoğunlukta olduğu, nicel yöntemin diğer yöntemlere göre daha fazla tercih edildiği, en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri ile yapıldığı, yaratıcı drama sürecinin, bileşenlerinin, aşamalarının ve kullanılan tekniklerin adlandırılmasında çok terimlilik sorununun olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada ulaşılan bulgulara dayanarak yaratıcı drama terimlerinin standardizasyonu konusunda daha fazla çalışma yapılması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Drama, Yaratıcı drama, Doküman inceleme, Betimsel analiz, Yaratıcı drama teknikleri.

ABSTRACT

A REVIEW ON POSTGRADUATE STUDIES ON CREATIVE DRAMA

Zübeyir ÇALIŞKAN

Department of Drama in Education

Anadolu University, Institute of Graduate Schools, July 2024

Supervisor: Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN

The purpose of this research is to evaluate the content of postgraduate theses related to creative drama in Türkiye between the years 2014-2023 using the document analysis method. The sample of the study consists of 276 postgraduate theses reached through criterion sampling method. Descriptive analysis method was used in data analysis. The research revealed that the highest number of studies was conducted in 2019, with more master's theses than doctoral ones. The majority of the studies were conducted at Ankara University, predominantly in the Turkish language, with no studies conducted in languages other than English. Creative drama's methodological dimension was more extensively addressed in the research, and it was most commonly preferred as a method in primary education. Among studies addressing the disciplinary dimension of creative drama, survey studies were most prevalent. Classrooms were the most preferred venues for creative drama sessions. Insufficient information was shared about creative drama instructors and participants. Most creative drama instructors received training primarily from Contemporary Drama Association. Research primarily focused on measuring the objectives specified in the natural sciences, social sciences, and fine arts. Quantitative methods were more frequently preferred over other methods. The majority of the studies involved middle school students. It was observed that there was a problem of terminological inconsistency in naming the processes, components, stages, and techniques of creative drama. Based on the findings of the study, further work on standardizing the terms of creative drama has been suggested.

Keywords: Drama, Creative drama, Document analysis, Descriptive analysis, Creative drama techniques.

TEŞEKKÜR

Beni yaratıcı drama ile tanıştıran, bu günlere gelmemde büyük emeği olan merhum Hocam Prof. Dr. Ali Öztürk'e, araştırmanın sonuca ulaşmasında sürekli yanımda olan ve benden desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN'a, bilgi ve tecrübesi ile danıştığım her konuda bana rehberlik eden kıymetli Hocam Prof. Dr. Ömer Adıgüzel'e, tez jürimde yer alarak sağladığı kıymetli katkılardan dolayı Prof. Dr. Ali Ersoy'a, yüksek lisans eğitimim sürecinde beraber yol aldığım ve tez yazım sürecinde elinden gelen desteğin fazlasını veren kıymetli arkadaşım Akın KEKLİK'e, eğitim ve tez yazım sürecimde beni sürekli motive eden, karşılaştığım zorluklarla başa çıkarken beni destekleyen ve her zaman yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Zübeyir ÇALIŞKAN

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Yaratıcı Drama.....	1
1.1.1 Eğitimde yaratıcı drama	3
1.1.2 Yaratıcı dramanın amacı	4
1.1.3 Yaratıcı dramanın önemi	5
1.1.4 Yaratıcı drama bileşenleri.....	8
1.1.5 Yaratıcı dramanın aşamaları.....	10
1.1.6 Yaratıcı drama teknikleri	11
1.1.7 Yaratıcı dramanın kısa gelişimi.....	18
1.1.8 Yaratıcı drama terminolojisi	19
1.2 İlgili Araştırmalar	21
1.3 Araştırmanın Amacı	25
1.3. Araştırmanın Önemi.....	26
1.4. Sınırlılıklar.....	28
1.5. Tanımlar.....	28
2. YÖNTEM	29
2.1. Araştırma Modeli.....	29
2.2. Örneklem	29
2.3. Verilerin Toplanması	30
2.4. Verilerin Analizi	31
2.5. Geçerlik ve Güvenirlik.....	31
2.6. Araştırma Etiği.....	32
3. BULGULAR VE YORUMLAR.....	33
3.1. Araştırmaların künyesi.....	33
3.1.1. Araştırmaların yazıldığı yıllar	33

3.1.2.	Araştırmaların tez türleri	34
3.1.3.	Araştırmaların yapıldığı kurumlar	35
3.1.4.	Araştırmaların yazıldığı diller	38
3.2.	Araştırmalarda ortaya çıkan yaratıcı dramanın kullanım biçimleri.....	39
3.2.1.	Araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarındaki dağılımı	39
3.2.2.	Araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanları	40
3.2.3.	Araştırmalarda yaratıcı dramanın disiplin boyutundaki çalışmalar	43
3.3.	Araştırmaların drama bileşenleri açısından içeriği	44
3.3.1.	Araştırmalarda uygulama yapılma dağılımı	44
3.3.2.	Uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planları	46
3.3.3.	Uygulama yapılan araştırmalardaki mekân kullanımı	46
3.3.4.	Uygulama yapılan araştırmalardaki eğitmen özelliği	47
3.3.5.	Uygulama yapılan araştırmalardaki katılımcı özelliği.....	48
3.4.	Araştırmalarda incelenen yaratıcı dramanın genel ve eğitsel amaçları ...	49
3.5.	Araştırmalarda tercih edilen araştırma yöntemi ve çalışma grubu	50
3.5.1.	Araştırmalarda kullanılan yöntemler	50
3.5.2.	Araştırmaların çalışma grubu	51
3.6.	Araştırmaların tercih edilen terimler açısından içeriği.....	52
3.6.1.	Drama terminolojisi.....	52
3.6.2.	Araştırmalarda yaratıcı drama sürecinin adlandırılması	55
3.6.3.	Araştırmalarda yaratıcı drama bileşenlerinin adlandırılması	56
3.6.4.	Araştırmalarda yaratıcı drama oturumlarının adlandırılması.....	58
3.6.5.	Araştırmalarda yaratıcı drama tekniklerinin adlandırılması	60
4.	SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	66
4.1.	Sonuç	66
4.2.	Tartışma	75
4.3.	Öneriler	78
4.3.1.	Uygulamaya yönelik öneriler	78
4.3.2.	İleride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler	78
KAYNAKÇA.....		79
EKLER		85

TABLÖLER DİZİNİ

Tablo 1.1. Yaratıcı dramının Türkiye’deki tarihsel gelişimi	18
Tablo 3.1. Araştırmaların yapıldığı yıllara göre dağılımı	33
Tablo 3.2. Araştırmaların tez türlerine göre dağılımı	34
Tablo 3.3. Araştırmaların yapıldığı üniversitelere göre dağılımı.....	35
Tablo 3.4. Araştırmaların yapıldığı dillere göre dağılımı	38
Tablo 3.5. Araştırmaların dramayı ele alış biçimlerine göre dağılımı.....	39
Tablo 3.6. Araştırmalarda dramının yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanlarına göre dağılımı	40
Tablo 3.7. Yaratıcı dramının etkisinin araştırıldığı dersler ve konu başlıkları	41
Tablo 3.8. Araştırmalara konu olan dramının disiplin boyutuna göre dağılımı ...	43
Tablo 3.9. Araştırmalarda yapılan uygulamaların dağılımı	44
Tablo 3.10. Uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planı dağılımı	46
Tablo 3.11. Araştırmalarda kullanılan mekanların dağılımı	46
Tablo 3.12. Araştırmalara rehberlik eden eğitmen özelliklerinin dağılımı	47
Tablo 3.13. Yaratıcı drama eğitmenlerinin eğitim aldıkları kurumlar	48
Tablo 3.14. Araştırmalardaki katılımcı özelliklerinin dağılımı.....	48
Tablo 3.15. Araştırmalarda incelenen yaratıcı drama amaçları dağılımı	49
Tablo 3.16. Araştırmalarda tercih edilen yöntemlerin dağılımı.....	50
Tablo 3.17. Deneysel araştırmalara konu olan çalışma grupları dağılımı	51
Tablo 3.18. Ders planlarına göre sürecin adlandırılması.....	55
Tablo 3.19. Ders planlarına göre sürece rehberlik eden kişinin adlandırılması.....	56
Tablo 3.20. Ders planlarına göre katılımcıların adlandırılması.....	57
Tablo 3.21. Ders planlarına göre oturumların adlandırılması	59
Tablo 3.22. Ders planlarında yer alan teknikler	61

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Yaratıcı dramanın belirgin özellikleri	3
Şekil 1.2. Yaratıcı drama bileşenleri	8
Şekil 2.1. Döküman incelemesinde veri toplama süreci	30
Şekil 2.2. Betimsel analiz süreci	31
Şekil 3.1. Çalışmaların illere göre dağılımı.....	38
Şekil 3.2. Yaratıcı drama yönteminin etkililiğinin araştırıldığı temalar	42
Şekil 3.3. Drama terminolojisi kelime bulutu.....	52
Şekil 3.4. Drama- tiyatro- eğitim terimleri	54
Şekil 3.5. Drama eğitmeni kelime bulutu.....	57
Şekil 3.6. Katılımcı kelime bulutu	58
Şekil 3.7. Drama aşamaları kelime bulutu	60
Şekil 3.8. Drama teknikleri kelime bulutu.....	64

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

1. GİRİŞ

Günümüzde okullarda gerçekleştirilen ve bilişsel öğrenmeye ağırlık veren etkinliklerin öğrenciyi toplumda başarılı bir birey olma yolunda etkisiz olduğu düşünülmektedir. Nitekim gelişen teknoloji ile bireyin yalnızlaşması, topluma karşı duyarsızlaşması, iletişim konusundaki yetersizlikleri, uyum ve davranış problemleri, akran zorbalığı ve madde bağımlılığı okullarda en sık rastlanan problemlerin başında gelmektedir. Eğitim öğretim süreçlerinde karşılaşılan sorunlara çözüm üretme arayışı ve öğrenciyi bilişsel, duyuşsal, sosyal ve devinişsel açıdan etkin kılma çabası, eğitimcilerle yaratıcı dramının¹ yollarının kesişmesine sebep olmuştur. Eğitimde bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı drama süreçlerinde birey farklı durumlarda karşılaştığı problemlere karşı çözüm üretme becerisi sergiler, olaylara karşı farklı bakış açısı geliştirir, istenmeyen durum ya da olay karşısında nasıl tavır geliştireceğini, kaygı, stres ve öfke gibi olumsuz duygularla nasıl başa çıkabileceğini öğrenir. Yaratıcı drama sürecinde deneyimler tekrarlandıkça bilişsel, duyuşsal, sosyal ve devinişsel öğrenme de o denli kalıcı olur. Bu bağlamda yaratıcı drama çalışmaları bireyin hem kendini tanıması ve diğer insanlarla sağlıklı bir iletişim kurması hem de karşılaştığı problemlere çözüm üretmesi yönünden oldukça önemli görülmektedir.

İnsanların çeşitli deneyimleri ile elde ettikleri bilgi kavramı, sistemli araştırmalar sonucunda bilimsel niteliğini kazanmıştır. Bilimsel bilgi, diğer alanlarda olduğu gibi yaratıcı drama alanında da yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya çıkmaktadır. Gerek bir anabilim dalı olarak gerek de eğitimde bir yöntem olarak araştırmacılar yaptıkları çalışmalar ile yaratıcı drama ile ilgili bilimsel bilgi birikimine katkı sağlamaktadır. Bu çalışma Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin betimsel analizini yaparak farklı araştırmacılar tarafından alana kazandırılmış bilimsel bilginin belirli kriterlere göre ortaya çıkartılması doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

1.1. Yaratıcı Drama

Alanyazın incelendiğinde yaratıcı dramının birçok farklı tanımıyla karşılaşılır. Ancak süreç en kapsamlı şekilde San ve Adıgüzel tarafından tanımlanmıştır. San (1990,

¹Drama, yaratıcı drama, eğitimde yaratıcı drama ve eğitsel drama terimleri aynı anlamda olup bu çalışmada yaratıcı drama terimi tercih edilmiştir.

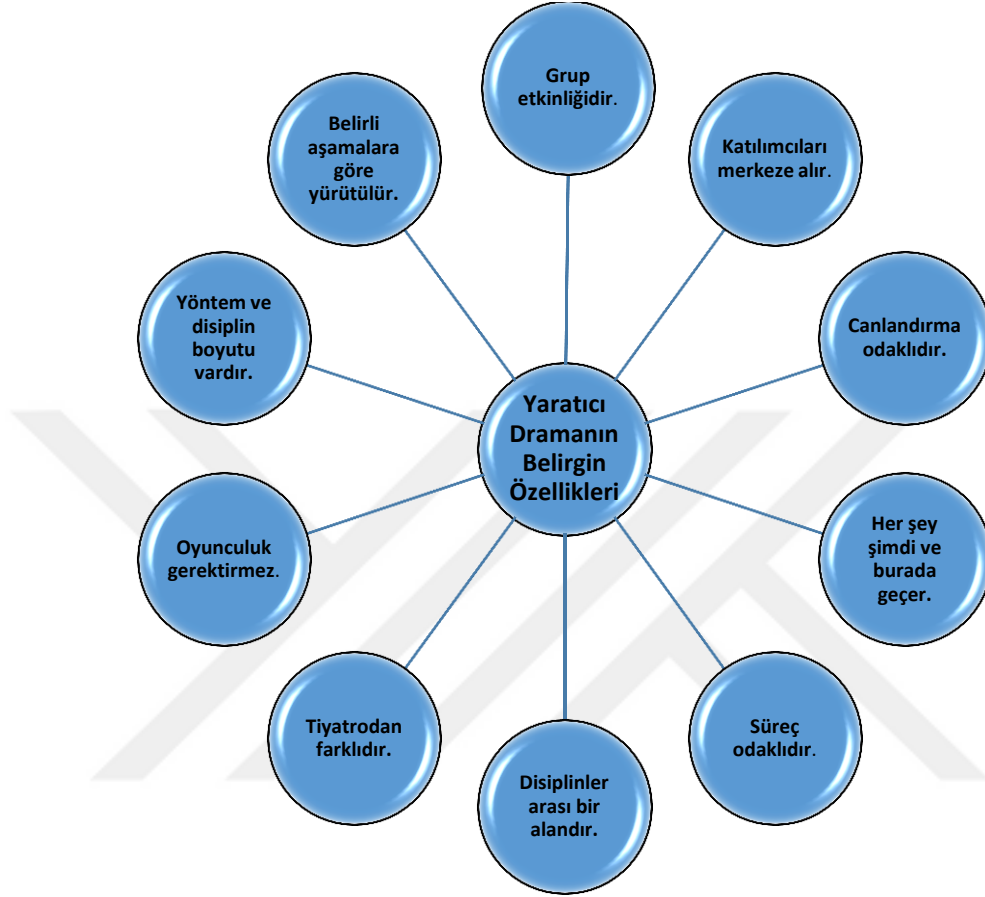
s.267), yaratıcı dramayı “önceden yazılmış hazır bir metin olmaksızın, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, öznel anıları ve bilgilerine dayanarak oluşturdukları eylem durumları ve doğaçlama canlandırmaları” olarak tanımlamaktadır. Benzer şekilde Adıgüzel (2015, s.41) de yaratıcı dramayı “bir grubu oluşturan bireylerin deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, bir düşüncenin, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanılarak canlandırılması” şeklinde ifade eder. Yaratıcı drama bir grup etkinliğidir ve katılımcıların hayat tecrübelerinden yola çıkarak herhangi bir konuda yapılan canlandırma süreçlerini kapsar. Bununla birlikte Yaratıcı drama katılımcısını merkeze alarak onun bedensel, zihinsel ve duygusal açıdan gelişimine katkı sağlayan bir süreçtir.

Yaratıcı dramanın çıkış noktası oyundur. “Oyun bir çocuğun ve ergenin öğrenme alanı olarak en doğal formlara sahip bir alandır ve yaratıcılık, bu doğal yolla geliştirilebilir (Adıgüzel, 2010, s.256)”. Oyunlar ve oyundan türeyen yaratıcı drama etkinlikleri, çocukların hayal güçlerini geliştirmelerine, yaratıcı düşünme becerilerini artırmalarına, sorunları çözme yeteneklerini geliştirmelerine ve iletişim becerilerini güçlendirmelerine olanak sağlar; kısacası yaşamın bir tür provasıdır. (Akar, 2010, s.190). Winston ve Tandy (2019, s.12) yaratıcı drama ve oyun ilişkisini aşağıdaki gibi özetler:

- “Her iki tür etkinlik de insanın oyun oynama potansiyeline bağlıdır; zaman, mekân, kimlik ve eylemin normal işleyiş biçimlerini askıya alır.
- Hem oyun hem de drama yaratılan bir veya bir dizi çatışmanın bilerek dengeyi bozmasıyla başlar. Bu çatışmalar eylemi tetikler ve sadece en sonda çözülür.
- Her ikisi de kurallar ve biçimler ile şekillenmiştir. Oyunlar da bu kurallar daha çok açıkça belirtilmişken dramada normalde söze dökülmeden kalır.
- Her ikisi de bilişsel uğraşının yanında duyuşsal ve fiziksel uğraşa bağlıdır.
- Her ikisi de ilgiyi açık tutmak için benzer stratejilere başvurur: İlgiyi net bir odak noktasında tutmak, belli birtakım beklentiler oluşturmak, belirsizlik, yaratılan ve çözülen tartışmalar, zıtlık ve sürpriz öğelerinin kullanılması ve etkinliğin belli bir zaman dilimiyle sınırlandırılması bunlar arasındadır.”

Tiyatro, yaratıcı dramanın beslendiği önemli bir disiplin olsa da bu iki alan birbirinden farklıdır. Yaratıcı dramada, amaçlanan her şeyi katılımcılar gerçekleştirir. Ancak tiyatrodan, genellikle yazılı bir metin vardır ve bu metnin konunun uzmanı oyuncular tarafından, provalara dayalı çalışarak izleyici karşısına çıkması beklenir. Yani tiyatrodan ürün, yaratıcı dramada ise üründen çok, yaşanan deneyimler ve süreç

önemlidir (Öztürk, 2001, s.256). Aşağıdaki şekilde yaratıcı dramanın belirgin özellikleri bir bütün halde verilmiştir (Adıgüzel, 2015, s.50).

Şekil 1.1. Yaratıcı dramanın belirgin özellikleri

1.1.1 Eğitimde yaratıcı drama

Yaratıcı dramanın kendine ait hedeflerinin, içeriğinin, ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının olması, hakkında bilimsel çalışmaların yapılması ve tarihsel süreç içinde bir gelişiminin olması onun bir anabilim dalı, bir disiplin ve bir ders olma boyutuyla ilgilidir. Bununla birlikte, yaratıcı dramanın bir dersin kazanımlarına ulaşmada bir araç yani bir yöntem boyutu vardır. Yaratıcı dramanın yöntem boyutu günümüz eğitim sisteminde ortaya çıkan ihtiyaçlara çözüm bulmada sıklıkla başvuru bir kullanım biçimidir.

Geleneksel eğitim sistemi olarak tanımlanan, çoğunlukla öğretmen merkezli yürütülen derslerde öğrencilerden beklenen en temel beceri kendilerine sunulan bilgileri hatırlamaktır. Fakat öğrenmelerin anlamlı ve gerektiğinde hatırlanabilmesi için

öğrencilerin sürece etkin ve aktif bir şekilde katılması beklenmektedir. Bu haliyle geleneksel yaklaşımın öğrencilere verimli bir öğrenme fırsatı sağlayamadığı söylenebilir (Aykaç ve Metinnam, 2019, s.119; Köksal, 2007, s.182). Hâlbuki günümüz eğitim sistemlerinde öğretmenin rolü, öğrencilere yeni bilgiler kazandırmak; bunu yaparken öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alarak onların ilgi, istek ve yeteneklerini keşfetmesinde, iletişim ve sosyal becerilerinin gelişmesinde, yaratıcılık ve eleştirel bakış açısı kazanmalarında rehberlik etmektir (Başcı ve Gündoğdu, 2011, s.455). Bu bağlamda yaratıcı drama, ortaya çıkan ihtiyaca cevap verebilecek yöntemsel bir işleve sahiptir. Herhangi bir konu, olay veya eğitim ünitesi yaratıcı drama yöntemiyle işlenebilir ve bazı derslerin amaçlarına ulaşmada bu yöntem daha etkilidir (Öztürk, 2001, s.18. Adıgüzel, 2015, s.59). Bununla birlikte yaratıcı drama, eğitimde bir yöntem olarak kullanıldığında, öğrencilerin öğrenme süreçlerine etkin bir şekilde katılmalarına yardımcı olur. Bu yöntem, öğrencilerin kendi duygularını, hayal güçlerini, imgeleme yeteneklerini ve düşlerini kullanarak öğrenmeyi destekler. (San, 1990, s.574). Tüm bunlara ek olarak yaratıcı drama, ciddi ve karmaşık öğrenme zorlukları yaşayan bireylerin dikkat ve iletişim yeteneklerini güçlendirmede son derece etkili bir araçtır (Baldwin, 2019, s.26).

1.1.2 Yaratıcı dramanın amacı

Adıgüzel'e (2015, s.63) göre yaratıcı dramanın genel amacı, “çocukların, ergenlerin ve gençlerin canlandırmalar yoluyla, bir bilinçlenme ve kültürlenme süreci içinde, her alanda yaratıcı, kendine yetebilen, kendini tanıyan, çevresiyle iletişim kurabilen ve bunu geliştirebilen, ifade gücü ve biçimleri artmış, imgesel düşünebilen, estetik kaygı, demokratik tutum ve davranışları gelişmiş bireyler yetiştirmektir”. Binici'ye (2013, s.105) göre yaratıcı dramanın amacı ise, “bireysel üretkenliği toplumsal üretkenliğe dönüştürmektir. Birey içindeki enerjinin, gücün farkına varıp onu ortaya çıkaracak, böylece toplumsal yaşam içinde daha aktif daha verimli bir rol üstlenecektir”.

Gönen'e (2010, s.35) göre her yaratıcı drama oturumunun belirli bir hedefi olmalıdır ve bu hedef açık bir şekilde belirlenmiş olmalıdır. Bu hedef, etkinlik aracılığıyla çocuklara kazandırılmalıdır. Yaratıcı drama etkinliği sırasında eğitmeni yaratıcı doğaçlamalar yaparsa, rolün amacı gerçekleşmiş olur. Eğitimde drama insanın:

- “Sosyal ve politik yönden bilinçlenmesini

- Kendini yaratıcı olarak ifade edebilmesini
- Özgüven duygusunun gelişmesini
- Bilişsel, dil, motor ve sosyal açıdan gelişmesini
- Kendini başkasının yerine koyarak çok yönlü düşünebilmesini
- İş birliği, dayanışma ve paylaşma duygusunun gelişmesini
- Kendini ifade edebilmesini
- Öğrendiği şeylerin kalıcılığını
- Değişik yaşantıları tanımasını
- Eğitim ve öğretimde aktif rol almasını
- Rahatlamasını
- Sorumluluk duygusunun gelişmesini
- Kendini ve vücudunu tanımasını, nerede ve nasıl kullanabileceğini öğrenmesini
- Çevresini tanımasını ve anlamasını
- Yaşamı çok yönlü algılamasını
- Araştırma istek ve duygusunun gelişmesini
- Farklı görüş açlarına sahip olmasını, eleştirmeyi ve tartışmayı öğrenmesini sağlar”.

McCaslin (2016 s.5) de zamandan bağımsız ve evrensel olarak nitelendirdiği yaratıcı dramının eğitsel amaçlarını aşağıdaki gibi listeler:

- “Okuma, yazma, aritmetik, fen, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda vurgulanan temel becerileri geliştirmek.
- Fiziksel ve ruhsal sağlığı iyi bir şekilde korumak ve geliştirmek.
- Düşünme yeteneğini geliştirmek.
- Değerlerini netleştirmek, inanç ve beklentilerini dile getirmek.
- Sözcük, renk, ses ve hareket içeren çoklu ortamı kullanarak güzellik anlayışı geliştirmek.
- Yaratıcılığı geliştirmek ve böylece kendi yaratıcı gücünü deneyimlemek”.

1.1.3 Yaratıcı dramının önemi

Eğitimde bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı dramının gerekliliği mevcut eğitim sisteminde karşılaşılan problemlere bakıldığında çok daha iyi anlaşılmaktadır. Eğitimin en temel amacı, bireyi yaşadığı topluma uyumlu bir kişi haline getirmek iken, rekabete dayalı ve bilişsel öğrenmenin ön planda tutulduğu günümüz eğitim sisteminde, bireyin duygu, tutum ve davranışlarına yönelik öğrenmelere nispeten daha az önem verildiği düşünülmektedir. Freire’in (2003, s.49) bankacı eğitim modeli olarak tanımladığı eğitimde olduğu gibi öğrenciler pasif alıcı ve bilgi koleksiyoncusu haline

dönüşmüşlerdir. Tanilli (2012, s.233) de günümüz eğitim sisteminin eğitim odaklı olmasından ziyade diploma odaklı olduğuna vurgu yapar. Ayrıca Akar (2010, s.246) da Türk eğitim sisteminin “akıl yolu nakil yoludur” mantığıyla hareket eden geleneksel eğitim yöntemleriyle öğreneni nesne durumuna getirip pasifize ettiğini belirtir. Eğitimde yaratıcı drama yöntemi Türkiye’de hali hazırda uygulanmakta olan ve çoğunlukla “ezberci eğitim” olarak nitelendirilen eğitim anlayışıyla birçok araştırmada karşılaştırılmaktadır. Bu doğrultuda birçok farklı araştırmacı, yaptığı çalışmada yaratıcı dramanın önemine vurgu yapar. Selvi ve Öztürk’e (2010, s.171) göre yaratıcı dramanın yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlayan etkili bir yöntem olduğu ve öğretim sürecinde ezberci eğitime karşı bir alternatif olabileceği tartışılmaktadır. Bilginin edinilmesi, bir diğer ifadeyle bilişsel alandaki bir öğrenmenin gerçekleşmesi ve kalıcı hale gelmesi için yaşantılarla ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Yaratıcı drama yöntemi, öğrenilenlerin aktarımı sırasında yaşantılarla ilişkilendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu durum öğrenmede bilinenden başlayarak bilinmeyenlerin ortaya çıkarılmasını, somut durumlardan faydalanarak soyut öğrenmelerin gerçekleşmesini kolaylaştırmaktadır. Benzer şekilde Levent (2010, s.72) de ezberci eğitim ve öğretimin kişinin öğrendikleri ile ne yapacağını anlamasına olanak vermediği görüşündedir. Ona göre yaratıcı drama yöntemi, kişinin tüm edindiği bilgileri gelişen rolü ile kullanmasını, dahası rolü ilerledikçe kendisine lazım olan bilgileri ister hale gelip, kendi kendine ona ulaşmasını sağlar. San (2010, s. 27) da ezberci eğitimin neden olduğu tıkanmalara karşılık, imgeleme ve tasarlama, sorun çözme, üretken olma aşamalarına taşıyabilecek bir eğitimin, yaratıcı drama eğitimiyle sağlanabileceği görüşündedir.

Bowel ve Heap’e (2019 s.2) göre okullardaki eğitimin büyük çoğunluğunda deneyimler, öğretmenlerin ya da çeşitli ders materyallerinin süzgecinden geçerek öğrencilere ulaşmaktadır. Bundan dolayı öğrenciler, öğrenme yaşantılarını ikinci elden deneyimler. Böyle durumlarda duygular ile düşünceler birbirinden ayrılır. Bu ayrım ile bilginin anlamlı ve kullanışlı olması ihtimali azalır. Yaratıcı drama ise öğrencileri öğrenme sürecine aktif bir şekilde katarak, onların duygu, düşünce, hayal ve değerlerini sürecin bir parçası haline getirir. Bu sayede deneyimler ilk elden yaşanır ve bilgi anlamlı hale gelir.

Üstündağ (2010, s.61) yaratıcı dramanın bir öğretim yöntemi, sanat eğitimi alanı veya disiplin boyutuyla hem zihinsel davranışları hem duyuşsal özellikleri hem de devinışsel becerileri kazandırmada etkili olduğunu savunur. Aynı şekilde Akar (2010

s.190) da yaratıcı drama yönteminin öğrencinin bilişsel, devinişsel ve duyuşsal bütünlük içinde kendini gerçekleştirmesine imkân tanıdığını vurgular. Gök (2012, s.29) de yaratıcı dramanın yöntem veya araç olarak kullanımının özellikle kişilik ve kimlik geliştirmeye, sosyal uyuma ve ekip çalışmasına katkı sağladığının altını çizer.

Adıgüzel'e (2015, s. 67) göre yaratıcı drama çalışmalarında oyunlarda yer alma, rol oynama ve doğaçlama çalışmalarına katılma, katılımcıların ara sıra yaşayabileceği endişe, korku ve öfke gibi duygularını, kıskanma gibi davranışlarını rahatça ortaya koymalarını sağlayabilir. Benzer şekilde Öztürk (1991, s.252) öfke, korku, kıskançlık gibi duyguları içinde barındıran oyunlara dâhil olanların bu tip duyguları doğru ve sağlıklı bir ortamda boşaltabileceklerine vurgu yapar.

Tuzcuoğlu ve Adıgüzel (2021, s.106), yaratıcı dramanın katılımcısına kurgu ortamında gerçekliğe farklı bir bakış açısı geliştirme ve bunu tekrar tekrar çalışma fırsatı sunduğunun altını çizer. Aynı doğrultuda Altınova ve Gökçearslan (2013, s.29) yaratıcı dramada kullanılan oyunların, doğaçlamaların, rol oynamaların ve canlandırmaların, yaşam durumlarına bir hazırlık olduğunu, bununla birlikte yazma konuşma ve kendini ifade etme gibi becerilerin geliştirilmesinde önemli bir yeri olduğunu vurgular. Yaratıcı dramanın etkili bir öğrenme aracı olabileceğini savunan Bolton'a göre (Sezgin, 2015. s.195) yaratıcı drama katılımcısına gerçekte burada ve şimdi olmayan bir olayı, buraya ve şimdiye getirme şansı yani kurgusal olaylar ile aşına oldukları dünyaya farklı bir bakış açısı getirme olanağı sağlar. Baldwin (2019, s.5) de yaratıcı drama sayesinde çocukların kendilerini herhangi bir zamanda ve yerde olduklarını hayal edebileceklerini belirtir.

Burgul (2012, s.84), yaratıcı dramanın amacının salt bilgi aktarımı değil, toplumsal ve sosyal duyarlık yaratmak olduğunu ve ulusaldan evrensele ulaşan değerler hakkında farkındalığı artırarak bireylerin bu değerleri içselleştirmelerini sağladığını belirtir. Kondoyianni ve diğerlerine (2011, s.78) göre drama çalışmaları, bireylerin fiziksel veya kültürel farklılıklarını göz önüne getirmeden insanlar arasında ortak paylaşımların oluşmasına imkân tanır. Bunun nedeni yaratıcı drama çalışmalarının evrensel anlamda kişilerin, özlemleri, istekleri, sevinç veya düş kırıklıkları ile hayal ve gerçeklerini bir araya getirmesidir.

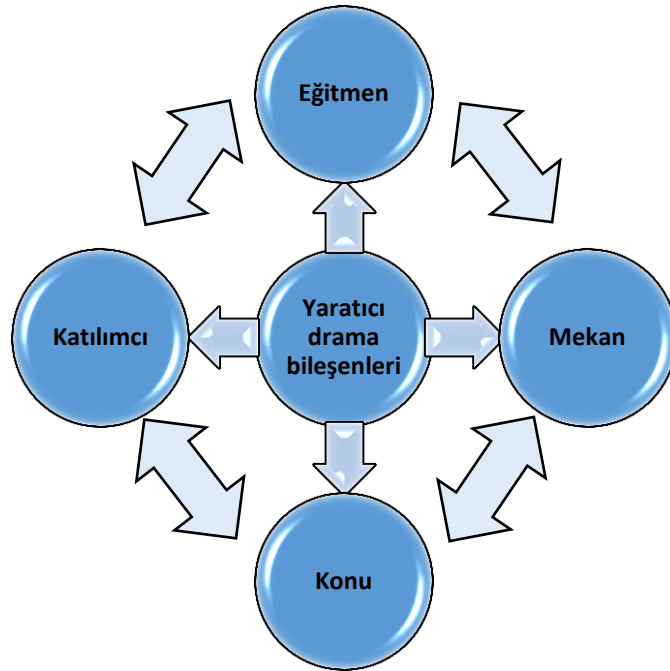
Üstündağ (2007, s.53), yaratıcı drama derslerinin öğrencilere, kendi öğrenme tarzlarını keşfetme ve bunları geliştirme yönüyle diğer derslerden daha çok imkân

tanıdığını belirtir. McCaslin (2016, s.19) de yaratıcı dramanın hem bütün olarak kişiyi geliştiren hem de en iyi şekilde sosyalleştiren bir sanat formu olduğuna vurgu yapar.

Yapılan çalışmaların sonuçlarından yola çıkarak şu sonuçlara varılabilir: yaratıcı drama etkinlikleri yoluyla birey özgüven kazanır, farklı durumlarda karşılaşılan problemlere karşı çözüm üretme becerisi sergiler, olaylara karşı farklı bakış açısı geliştirir, istenmeyen durum ya da olay karşısında nasıl tavır geliştireceğini, kaygı, stres ve öfke gibi olumsuz duygularla nasıl başa çıkabileceğini öğrenir. Aynı zamanda dezavantajlı bireylere güvenilir ortam sağlar. Yaratıcı drama sürecinde deneyimler tekrarlandıkça fiziksel, bilişsel ve duygusal öğrenme de o denli kalıcı olur. Bu bağlamda yaratıcı dramanın eğitimde bir yöntem olarak kullanılmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1.4 Yaratıcı drama bileşenleri

Yaratıcı drama sürecinin bazı temel bileşenleri vardır. Bunlar sürece rehberlik eden eğitmen, süreçte aktif rol alan katılımcılar, üzerinde çalışılan konu ve mekândır. Bu bileşenler arasında çok yönlü bir ilişkiden söz etmek mümkündür. Herhangi birinde oluşan bir değişim diğerlerini de etkileyebilecek pozisyonadadır. Bu durum aşağıdaki şekilde resmedilmiştir (Altok, 2022, s.16).

Şekil 1.2. Yaratıcı drama bileşenleri

1.1.4.1 Drama eğitmeni

Adıgüzel'e (2015, s.70) göre yaratıcı drama alanına hakim olan, oturumları planlayabilen ve uygulayabilen, süreçte katılımcılara rehberlik eden kişiye lider, öğretmen, eğitmen veya yönlendirici denmektedir. Peter Slade'e (1999'dan aktaran Aksak Kömür ve Öztürk, 2013, s.38) göre "yaratıcı drama eğitmeni sevgi dolu bir işbirlikçidir ve öğrencilerine ne yapacağını öneren ve ihtiyaç duyulduğunda onlara beceriler kazandıran kişidir". Gavin Bolton'a (Özçelik Çetin ve Öztürk, 2013, s.3) göre "yaratıcı drama belirlenen amaçlar arasında bir salıncak gibi yol alır ve iyi bir drama eğitmeni bu amaçlar arasında anlık olarak gidip gelmelidir". Ayrıca Bolton, drama eğitmeninin katılımcının motivasyonunu amaca yönelik sağlıklı bir şekilde yönlendirmesi gerektiğine vurgu yapar. Heathcote (2010, s.33) "en sağlıklı yaratıcı drama eğitmeni tutumunun, öğrencilerin neler yapabileceklerini öngörmek veya yargılamak yerine 'neler olacağını görelim veya bununla en iyi nasıl başa çıkabiliriz' yönünde olması gerektiğini" belirtir.

1.1.4.2 Katılımcı

Yaratıcı drama çalışmalarına katılan kişilerin okullardaki öğrencilerle birlikte birçok farklı alandaki kişiye ulaştığını söylemek mümkündür. "Yaratıcı drama yönteminde insanları eğitmek için var olan olanakları görmüş olan insanlar çok sayıda ve çeşitliliktedir ve avukatlar, araba üreticileri, polisler, cezalandırma kurumları, fiziksel ve zihinsel sağlık hizmeti sunan hastaneler gibi pek çok kişi ve kurum bunlardan yararlanmaktadır (Heathcote, 2010, s.215)". Altınova ve Adıgüzel (2013, s.17), yaratıcı dramanın dezavantajlı bireyler için güvenli bir ortam oluşturduğunu belirtir. Onlara göre normal şartlarda fikirlerini ifade etmekten çekinen alt sosyo-ekonomik düzeydeki kadınlar için görüş ve fikirlerini söyleyebilme fırsatı tanır.

1.1.4.3 Mekân

Yaratıcı drama çalışmalarında mekân sadece sınıfta yapılan çalışmalarla sınırlı kalmamış birçok alanda ihtiyaçlara cevap verir hale gelmiştir. McCaslin (2016 s.356) müze, kilise, kütüphane, toplum ve eğlence merkezleri, şehir tiyatrosu, parklar ve tarihi mekânlar gibi yerlerin yaratıcı drama çalışmalarına ev sahipliği yapabileceğini belirtir. Adıgüzel ve Toksöz (2010, s.214) yaratıcı dramanın, çoklu zekâyâ yönelik yapılan uygulamalardaki işlevselliği sebebiyle sınıf dışındaki hedeflere uygun her çeşit

mekânda, yaşantılara dayalı öğrenmeyi gerçekleştirmede önemli bir yöntem ve ana bilim dalı olduğunun altını çizer.

1.1.4.4 Konu

Mekân ve katılımcı çeşitliliğinin yanı sıra yaratıcı drama sürecinde üzerinde çalışılan konu da birçok farklı alanda olabilir. Sanat eğitimi, pozitif bilimler eğitimi, mesleki eğitim, politika eğitimi, vatandaşlık eğitimi, problem çözme yöntemleri eğitimi gibi birçok farklı alanda yaratıcı dramaya başvurulabilir (Levent, 2010, s.72). Ancak bu alanlardaki konular insanla ve insanı ilgilendiren konular olmalıdır. Örneğin ‘ulaşım’ konusu ele alındığında, katılımcıların araba ya da otobüs olarak rol oynadıkları durumlarda öğrenme oldukça az olacaktır. Bunun yerine ulaşım araçlarının çevreye olan etkisi ya da yeni bir yol yapılmasının orada yaşayan insanlar üzerindeki etkisi gibi çatışmaya olanak veren konuların işlenmesi daha etkili olacaktır (Bowell ve Heap, 2019, s.23).

1.1.5 Yaratıcı dramanın aşamaları

Yaratıcı drama çalışmaları çeşitli aşamalara göre planlanır ve uygulanır. Ancak alanyazında yaratıcı drama aşamaları farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu farklılık yaratıcı drama eğitmenlerinin kavramlar arasında çeşitli karışıklık yaşamalarına neden olmuştur. Bu sorunu gidermek adına geliştirilen ve önerilen aşamalar şu şekildedir: Hazırlık- ısınma aşaması, canlandırma aşaması ve değerlendirme- tartışma aşaması (Adıgüzel, 2006, s.25). Adıgüzel tarafından geliştirilen ve Türkiye’de yaygın olarak kullanılan bu planlama şekli Metinnam (2019, s.227) tarafından “Yaratıcı Dramayı Planlama ve Yapılandırmada Adıgüzel Yaklaşımı” olarak adlandırılmıştır.

Hazırlık-Isınma aşamasında yapılan çalışmalar grup bireylerinin diğer katılımcılarla tanışmasına; onların oyunlara ve yapılması planlanan doğaçlamalara alışmasına olanak tanır. Ayrıca bu aşamada bireyin kendini tanıması, gruptaki diğer bireyleri tanıması, güven kazanması, uyum sağlaması, iletişim kurması ve grup dinamiğinin doğması beklenmektedir (Akyol ve Pekdemir, 2018. s.52). Bu aşamada beden harekete geçer, duyular eş zamanlı olarak yoğun bir şekilde kullanılır ve içe dönük çalışmalar yapılır. Hazırlık-ısınma aşaması, kuralları diğer aşamalara kıyasla belirgin olan ve çoğunlukla eğitmenin etkin olduğu bir aşamadır. Bu aşamanın en temel hedefi bir sonraki aşamaya hazırlıktır (Öztürk, 2007, s.28).

Canlandırma aşaması bir konu ya da düşüncenin biçimlenip ortaya çıktığı ve diğer katılımcılarla paylaşıldığı bütün oluşum çalışmalarını içerir. Canlandırma öncesi hazırlıkları da içeren bu aşama, doğaçlama ve rol oynama gibi tekniklerin yoğun olarak tercih edildiği bir aşamadır (Adıgüzel, 2015. s.104). Ayrıca bu aşamada yapılan canlandırmalar, çocukların etkileşim ve beden dilini kullanma yeteneklerini geliştirmekte, kişinin kendi potansiyelini ortaya çıkarmasına yardımcı olmaktadır. Drama oturumlarındaki bütün dramatik anlar ve yaşantılar canlandırma aşamasında oluşur ve süreç sonunda oluşacak ürünler de bu aşamada şekillenir (Akyol ve Pekdemir, 2018. s.52). Bu aşamadaki canlandırmalar tekli ya da eşli olabilir. Aynı zamanda küçük ya da büyük grupla veya grubun tamamıyla canlandırma yapılabilir. Süreç sonunda meydana gelen oluşumlar ile değerlendirme-tartışma aşamasına geçilebilir (Adıgüzel, 2015. s.104).

Değerlendirme-tartışma aşamasında ise süreçte elde edilen sonuçlar değerlendirilir. Bu aşamada, sürecin temel noktası, önemi, niteliği ve niceliği hakkında çeşitli duygu ve düşünceler paylaşılır. Ayrıca, bu aşamada eğitsel kazanımlar veya ortaya çıkan oluşumlar üzerine tartışmalar gerçekleştirilir (Adıgüzel, 2015. s.104). Bu aşamada eğitmen “Drama sürecinde neler yaptınız?”, “Neler yaşadınız?”, “Neler hissettiniz?”, “Nerede haz aldınız?”, “Nerede zorluk çektiniz?”, “Daha başka neler yapılabilir?” şeklinde sorularla tartışmayı başlatabilir. Katılımcılar her zaman değerlendirmeyi sohbet ederek yapmayabilirler. Deneyimlerini çizim yaparak ifade edebilirler; tüm çocuklar büyük bir kâğıt üzerine yaratıcı drama sürecinde yaşadıklarına dair resimler yapabilir. Ayrıca, yoğurma malzemeleri ile yaratıcı drama sürecinde keyif aldıkları şeyleri şekillendirerek ortaya çeşitli ürünler koyabilirler (Akyol ve Pekdemir, 2018. s.53).

Yaratıcı dramada aşamalar, bir ipe dizilen boncuklar gibi rastgele birbirlerine bağlanmamalıdır. Bu aşamalar, katılımcıların, algıların nasıl ortaya çıktığıyla ilgili daha çok çalışma yapmalarına yardımcı olmak için birbirleriyle ilişkilendirilmelidir (Taylor, 2020, s.20).

1.1.6 Yaratıcı drama teknikleri

Yaratıcı drama süreçlerinde, hedeflenen amaçlara ulaşmada teknikler önemli bir faktördür. Aşağıda mevcut çalışmanın bulgularında en sık rastlanan 25 teknik sırasıyla verilmiştir:

1.1.6.1 Doğaçlama

Doğaçlama herhangi bir konuda, daha önceden belli bir kalıba sokulmadan ya da sınırlama yapılmadan, kendiliğinden canlandırma yapılması olarak tanımlanabilir ve kullanıldığı alana göre biçimsel değişiklik gösterebilir. Örneğın sanat eğitimi alanında, dans deviniminde ya da müzikte doğaçlama birbirinden farklıdır. Doğaçlama esnasında ortaya çıkan oluşumlar biricik ve eşsizdir, bir başkası tarafından tekrarlanamaz. (Öztürk, 2007, s.128). Doğaçlama ile bağımsız karar alabilme, sorumluluk alma, işbirliği yapabilme, kendini tanıma, özgüvenin geliştirilmesi ile girişken ve atılgan olma, farklı bakış açısı kazanabilme gibi amaçları yerine getirmede en etkili tekniklerden birisidir (Akar Vural ve Sommers 2021, s.38).

Drama çalışmalarında doğaçlama, hazırlık ve sayı bakımından farklı şekillerde yapılabilir. Hazırlık bakımından yapılandırılmış veya yarı yapılandırılmış doğaçlama yapılabilir. Sayı bakımından ise bireysel, ikili, küçük grup, büyük grup ya da tüm grupla doğaçlama çalışmaları yapılabilir. Grubun gelişim özellikleri ve doğaçlama becerileri; aynı zamanda ortaya çıkan dramatik kurgu dikkate alınarak doğaçlama çalışmalarının nasıl yapılacağına karar verilebilir (Metinnam ve Karaosmanoğlu, 2021, s.77).

1.1.6.2 Rol oynama

Rol oynama tekniğı katılımcıların başka bir kişinin kimliğine, bitki ve hayvan gibi herhangi bir canlı ya da tamamen cansız bir varlığa bürünmesidir. Bu sayede içine girdiğı rolün muhtemel duygu, düşünce ve davranışlarını deneyimleyebilir, onları anlayıp yansıtabilir (Akyol ve Pekdemir, 2018, s.69).

1.1.6.3 Öğretmenin role girmesi

Yaratıcı drama oturumlarında katılımcılarla beraber yaratıcı drama eğitmeninin de rol oynaması anlamına gelen bir tekniktir. Eğitmen, rol içinde yardım ve öneri isteyen birinin rolüne girerse, katılımcılar bu durumdan önemli kazanımlar elde edebilir. Bununla birlikte birçok farklı durumda ve noktada drama eğitmeni role girebilir. Eğitmenin role girip çıktığını gösterebilmesi için bir kostüm giymesi veya elinde bir nesne tutması gerekmektedir (Öztürk, 2007, s.133).

1.1.6.4 Donuk imge

Yaratıcı drama sürecinde katılımcıların tek başlarına veya küçük gruplar halinde, kendi bedenleri ile konuşmadan ve hareket etmeden görüntüler oluşturmaları ve yansıtmalarıdır. Kolay uygulanabilir olması nedeniyle bu teknik kullanışlı ve etkilidir. Bir tablo, bir heykel, bir fotoğraf karesi ya da bir duruş biçiminde bu teknik kullanılabilir (Adıgüzel, 2015, s.357).

1.1.6.5 Oyunlaştırma

Dramatizasyon olarak da bilinen bu teknikte, bir konu, hikâye, masal veya durum akışı değiştirilmeden canlandırılır. Bir diğer ifadeyle yazılı bir metninden yola çıkılarak canlandırmalar yapılır. Bu teknikte konunun seçimini ve rol dağılımını öğretmen yapar, öğrenciler canlandırmaları kendilerine sunulan yazılı metinlere göre yapar (Adıgüzel, 2015, s.345).

1.1.6.6 Fotoğraf anı

Fotoğraf karesi olarak da tanımlanan bu teknikte, bir grubu oluşturan katılımcıların belli bir anın donarak bir fotoğraf karesini oluşturmaları anlamına gelmektedir (Akyol ve Pekdemir, 2018, s.71). Bu çalışmaya başlarken sessizlik ve konuya odaklanma önemlidir. Fotoğrafa birkaç kişi başlar, sonrasında diğer katılımcılar fotoğrafa katılarak genel bir fotoğraf karesi oluşturur (Öztürk, 2007 s.131).

1.1.6.7 Rol kartları

Rol kartları drama sürecinde katılımcılara canlandırma yapmalarına başlamadan önce canlandıracakları rol ile ilgili bilgileri sunan, içeriğinde çatışmaya yer veren olay, başlama noktası, zaman ve mekânın olduğu metinlerden oluşan bir tekniktir. Örneğin iki kişi arasında geçen bir olay, her iki kişinin kendi bakış açısından anlatılır. Verilen bu olayda bazı noktalar ortak olmalıdır. Bunlar olay anı, başlangıç noktası, zaman ve mekân gibi öğelerdir.(Adıgüzel, 2015, s.369).

1.1.6.8 Pantomim

Bir tiyatro türü olan pantomim ile sıkça karıştırılan bir tekniktir. Pantomim, drama sürecinde yapılan sözsüz ve sessiz canlandırmalardır. Bu teknik, katılımcıların

bedenlerini tanımlarını ve beden dilini etkin bir şekilde kullanmalarını sağlar. Aynı zamanda belli bir etkinliğe odaklanmalarına yardımcı olarak iyi birer gözlemci olmalarını destekler (Öztürk, 2007 s.137).

1.1.6.9 Bilinç koridoru

Yaratıcı drama süreci devam ederken bir olay örgüsünde ana karakterin karar vermekte zorlandığı bir konuyu görmesine yardımcı olan bir tekniktir. Bilinç koridoru tekniğinde katılımcılar birbirlerine yüzleri dönük, yan yana bir koridor oluşturacak şekilde dururlar. Ana karakter oluşan bu koridorda yürür ve bu sırada koridoru oluşturan katılımcılar ana karakterin karar vermekte zorlandığı konu hakkında kendi düşüncesini söyler. Ana karakter koridorun sonuna ulaştığında kararını verir (Öztürk,2007, s.128).

1.1.6.10 Toplantı düzenleme

Toplantı düzenleme tekniği, yaratıcı drama sürecinde katılımcıların hep beraber karar almak veya öneri sunmak, herhangi bir konuda bilgi paylaşımı yapmak, bir soruna çözüm üretmek ya da bir plan yapmak için bir araya geldiği, bir kurgu içerisinde çeşitli rollere girerek tartıştığı bir tekniktir (Adıgüzel, 2015, s.362).

1.1.6.11 Sıcak sandalye

Sıcak sandalye tekniği, yaratıcı drama sürecinde yer alan bir karaktere çeşitli sorular sorulması şeklinde ilerler. Bu sorular, karakterin aldığı bir karar veya gerçekleştirdiği bir eylemle ilgili olabilir. Karakter, diğer katılımcıların karşısına yüzü dönük şekilde bir sandalyeye oturtulur. Karaktere ilişkileri, davranışları, değer yargıları ve güdülerini hakkında farklı sorular sorulur (Akyol ve Pekdemir, 2018, s.73).

1.1.6.12 Dedikodu halkası

Yaratıcı drama sürecinde canlandırılan bir karakterin davranışlarını, diğer katılımcıların dedikodu yaparak yorumladığı bir tekniktir. Bu teknik, süreçte işlenen hikâyeden etkilenen insanları bir noktada buluşturarak, onların birbirleri ile rol içinde konuşmalarını amaçlamaktadır (Akyol ve Pekdemir, 2018, s.72).

1.1.6.13 Geriye dönüş

Yaratıcı drama sürecinde katılımcılar canlandırdıkları rolde geçmişe gidebilirler. Bu geriye dönüş saniyeler öncesine olabildiği gibi yıllar öncesine de olabilir. Bu süreç karakterlerin geçmişlerini ya da şimdiyi görmelerini sağlar (Öztürk, 2007, s.132).

1.1.6.14 İç ses

Bu teknikte ana karakter bir sorun yaşar ve yaşadığı bu sorunla ilgili diğer katılımcılar, sanki ana karakter sesli düşünüyormuş gibi temel değerlerle ilgili fikirlerini ve duygularını sesli bir şekilde ifade ederler. Örneğin herhangi bir canlandırma yapan kişi dışındaki katılımcıların, canlandırma yapan kişinin rolüne girerek ancak tamamen dışardan, onun söylediği kelime veya cümlelerin hemen arkasından bu düşüncenin tam tersi yönünde veya asıl arkasında yatanlara ilişkin cümlelerin söylenmesi şeklinde yürütülür (Adıgüzel, 2015, s.361).

1.1.6.15 Yarım kalmış materyal

Yarım kalmış materyal tekniğinde, sınıfa yarım kalmış yazı, resim veya şema verilir ve onlardan bunu tamamlamaları ya da yarım kalmasına neden olan problem hakkında fikir yürütmeleri istenir (Öztürk, 2007, s.134). Örneğin deprem nedeniyle çalışmasını tamamlayamayan bir heykeltıraşın heykeli ya da ressamın tablosu etkili birer uyarıcı olabilir (Akar Vural ve Somers, 2021, s.44).

1.1.6.16 Röportaj

Sorgu ya da görüşme olarak da adlandırılan bu teknikle yaratıcı drama sürecinde bilgi, yaklaşım, davranış ve becerileri meydana çıkarmak amacıyla çeşitli durumlar yaratılabilir. Arkadaşlarla, öğretmenlerle veya ailelerle görüşme, var olan sorunları tartışma, polisiye öyküler, adli durumlar, mülakatlar, belgeseller ve haberler röportaj tekniği için kullanışlıdır (Öztürk, 2007, s.136).

1.1.6.17 Telefon görüşmeleri

Yaratıcı drama sürecine yeni bir bilgi sunmak, hikâyeyi geliştirmek veya çatışmayı arttırmak amacıyla kullanılan bir tekniktir. Yani telefon daima yeni bir bilgi,

haber, kişi, ya da olay demektir. Bu teknikte dinleyiciler tek tarafı ya da iki tarafı da duyabilirler (Adıgüzel, 2015, s.379).

1.1.6.18 Bölünmüş ekran

Katılımcılar yaratıcı drama sürecinde çeşitli zaman ve mekânda geçen birden fazla sahne düzenlemesi yaparlar. Sonrasında düzenlenen sahnelerin arasındaki olayları ileri veya geriye gitme şeklinde canlandırırlar. Bu tekniğe bölünmüş ekran adı verilir (1994'ten aktaran Öztürk,2007, s.128).

1.1.6.19 Zihinde canlandırma

Bu teknik, eğitmenin yönergesi ile katılımcıların gözlerini kapatmasıyla başlar. Eğitmen, verdiği yönergeler ile katılımcıları yönlendirerek, konu hakkında katılımcıların bir şeyler düşünmelerini ve zihinlerinde canlandırmalarını sağlar. Bu teknik çoğunlukla hazırlık-ısınma çalışmalarında katılımcıları güdülemek ve odaklanmalarını sağlamak amacıyla tercih edilir. (Önder, 2016'dan aktaran Akkale, 2021, s.29).

1.1.6.20 Duvardaki rol

Önemli ve kilit bir rol duvara resim şeklinde asılır veya duvarda şema içinde gösterilir. Drama süreci ilerledikçe duvardaki rol ile ilgili yeni bilgiler eklenir. Kişisel bir yorumdan ziyade kolektif bir temsil haline gelmesi için bireyler doğaçlamalarda duvardaki rolü sırayla oynayabilir (Neelands ve Goode, 2010, s.22).

1.1.6.21 Kukla ve maske kullanımı

İlköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kukla ve maske oldukça kullanışlı araçlardır. Parmak ve eldiven kuklaları ilköğretim öğrencilerinin dikkatini çeken basit ve işlevsel materyallerdir. Ayrıca okul öncesi öğrencilerini ve ailelerini tanımak için, öğrenciyi dramatik etkinliklere hazırlamak için ve öğrencinin dikkatini çekmek için kukla ve maske kullanılabilir (Akar Vural ve Somers, 2021, s.48).

1.1.6.22 Mektuplar

Bu teknik, hali hazırda olan yaratıcı drama sürecine farklı bir düşünce, odak veya gerilim katmak için katılımcıların birkaçına veya tamamına eğitmenin mektup vermesidir. Önceden hazırlanmış mektuplar, yaratıcı drama akışını değiştirebilir; aynı zamanda katılımcılara ikilem yaşadıkları durumlarda karar vermelerini kolaylaştırabilir (Öztürk, 2007, s.132).

1.1.6.23 Senin yerinde olsaydım

Canlandırma sürecinde bir karaktere yardım etmek ve tavsiyede bulunmak için kullanılan bir tekniktir. Bu teknikte bir karakterin hayatı ile ilgili bir karar vermesi gerektiği anda ya da bir ikilemle, sorunla veya seçimle yüzleşmesi gerektiğinde, karakter iki öğrenci sırası arasında yürür ve bu esnada diğer karakterler çeşitli tavsiyelerde bulunur ya da yorum yaparlar. Bu süreç karakterin durumunun nasıl gördüğüne dair dışsal bir yorum sunar (Neelands ve Goode, 2010, s.81).

1.1.6.24 Ritüel

Tiyatro ve dramanın köklerine dayanan bu teknik, önemli bir canlandırma biçimidir. Bu yönüyle yaratıcı drama sürecinde etkin bir biçimde kullanılabilir. Özel günlerde katılımcılarla çeşitli kutlamalar düzenlenir ve bu günlerde ritüel farklı şekillerde uygulanabilir. Bu açıdan ritüel, bir ifade yöntemi şeklinde kullanılabilir (Adıgüzel, 2015, s.379).

1.1.6.25 Akışkan heykeller

Eğitmen bir gruba, herkesi ilgilendiren toplumsal bir sorun ile ilgili bilgi verir ve katılımcıların duygu ve düşüncelerini sorar. Daha sonra katılımcılardan kendini hazır hisseden bir kişi mekânın ortasına gelir ve hareketlerle, sözcüklerle ya da kısa cümlelerle hareketli heykeli başlatır. Gönüllü olan diğer katılımcılar da sırayla bu heykele katılır. Heykele katılanlar, heykeli başlatan ile aynı ya da farklı yönlerde duygu ve düşünceler ile katkıda bulunabilirler. Birkaç dakika sonra heykeli başlatan katılımcı heykeli sonlandırır (Altınay, 2001'den aktaran Adıgüzel, 2015, s.381).

1.1.7 Yaratıcı dramanın kısa gelişimi

Yaratıcı drama, 18. yüzyılda romantizm akımının da etkisiyle ortaya çıkan yenilikçi bir eğitim oluşumudur. Bu oluşum öğrenenin eğitim sürecinin en önemli bileşeni olduğu, onun duygularının değerli olduğu ve bireysel hedeflerin saptanmasında bireyin gerçek duygularının payı olduğu düşüncesine dayanır. İlk kez İngiltere’de ortaya çıkan eğitimde drama kavramı, Kuzey Avrupa ülkelerine ve İngilizce konuşulan diğer ülkelere buradan yayılmıştır. Böylelikle okulların eğitim programlarında yer almaya başlamıştır. İngiltere’de Gavin Bolton, Caldwell Cook, Harriet Finlay Johnson, Brain Way, Dorothy Heathcote, David Hornbrock, Peter Slade, Richard Courtney, Cecil O’Neill yaratıcı dramanın önde gelen temsilcilerindendir. Başka ülkelerde ise Hans Wolfgang Nickel, Winifred Ward, Neli McCaslin, Viola Spolin bu ekolün en önemli isimleridir. ABD, Kanada, Yeni Zelanda ve Avustralya gibi ülkelerde genellikle öğretim yöntemi ve bilgisi alanına yoğunlaşan benzersiz çalışmalar şeklinde değerlendirilen kavram, “Yaratıcı Drama (Creative Drama)” olarak tanımlanır (Adıgüzel, 2015, s. 140).

Türkiye’deki çağdaş yaratıcı drama uygulamaları Tamer Levent ve İnci San’ın çalışmalarıyla 1980’lerin ilk yıllarında ortaya çıkar (Adıgüzel, 2015, s. 195). Ankara’da 1985 yılında ilk “Uluslararası eğitimde dramatizasyon” semineri gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte yaratıcı dramanın çağdaş kullanımı kamuoyuyla buluşmuştur (Adıgüzel, 2015, s. 204). Bu seminerlerin ışığında, yaratıcı dramayı eğitimde ve tiyatrodaki bir yöntem ve disiplin olarak zenginleştirmek ve yaygın hale getirmek için 5 Mart 1990 yılında Çağdaş drama derneği kurulmuştur (Adıgüzel, 2015, s.211). Yaratıcı dramanın Türkiye’deki tarihsel gelişimi Tablo 1.1’deki gibi özetlenmiştir.

Tablo 1.1. *Yaratıcı dramanın Türkiye’deki tarihsel gelişimi*

Tarih (Yıl)	Önemli Gelişmeler
1943	“Okulda Dramatizasyon” kitabı Selahattin Çoruh tarafından yazılmıştır.
1965	Emin Özdemir “Uygulamalı Dramatizasyon” isimli bir kitapçık yazmıştır.
1982	Tamer Levent ve Doç.Dr. İnci San Türkiye’de yaratıcı drama hareketini başlatmıştır.
1985	I. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri gerçekleştirilmiştir.
1987	II. Uluslararası Eğitimde Drama Semineri gerçekleştirilmiştir.
1989	Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol, dramanın eğitim sistemine dâhil edilmesi konusunda söz vermiştir.

Tablo 1.2. (Devam) Yaratıcı dramanın Türkiye’deki tarihsel gelişimi

1990	Çağdaş Drama Derneği kurulmuştur.
1997	YÖK okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği programlarında zorunlu yaratıcı drama derslerinin yer almasına karar vermiştir.
1998	İlköğretimde seçmeli yaratıcı drama dersinin yer alması Eylül 1998 tarihli tebliğler dersinde yayımlanmıştır.
1999	Ankara Üniversitesi’nde “Tezsiz Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programı” açılmıştır.
2007	Ankara Üniversitesi’nde “Tezli Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programı” açılmıştır.
2007	Anadolu Üniversitesi’nde “Eğitimde Yaratıcı Drama Anabilim Dalı” kurulmuştur.
2015	Gazi Üniversitesi’nde “Eğitim ve Drama” adıyla lisansüstü program açılmıştır.
2018	Yaratıcı Drama Eğitmenliği Resmi Gazete’de bir meslek kolu olarak yer almıştır.
2023	31. Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Kongresi Ankara’da gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de 1980’li yıllarda başlayan ve 2000 yılından sonra büyük artış görülen yaratıcı drama çalışmaları, yüksek lisans ve doktora tezlerinde de sıklıkla üzerinde çalışılan bir konudur. İnci San, 1999 yılında yayımladığı Türkiye’de Eğitimde Yaratıcı Drama Çalışmalarının Gelişimi isimli çalışmasında, alanla ilgili yapılmış 13 yüksek lisans ve 3 doktora tezinden bahseder (2010, s.21). Bu rakam günümüzde toplamda 1000’in üzerindedir ve her geçen eğitim döneminde artmaya devam etmektedir. Ortaya çıkan bu tezlerin ortak noktası yaratıcı drama olsa da bu çalışmaların konu alanı ve izledikleri yöntem birbirlerinden farklıdır.

1.1.8 Yaratıcı drama terminolojisi

Yaratıcı dramanın bir yöntem (araç) ve bir disiplin (hedef) gibi çeşitli kullanım şekli ve boyutları vardır. Yaratıcı drama, herhangi bir eğitim alanındaki hedeflere ulaşabilmek için bir yöntem olarak kullanılabilir. Bununla birlikte yaratıcı dramanın kendi amaç ve içeriğinin olması ve özgün ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını barındırması, onun bir ders yani disiplin olduğunu gösterir (Adıgüzel, 2015, ss.59-60). Türkiye’de ve dünyada yaratıcı drama alanında çeşitli akademik çalışmaların yapılması,

yaratıcı drama eğitimliği kursu verilmesi ve bu alanda yüksek lisans ve doktora programlarının varlığı yaratıcı dramanın bir disiplin olduğu tezini destekler niteliktedir.

Yaratıcı dramanın bir disiplin yani bir bilim dalı olması, onun kendine ait bir terminolojisinin olduğunun bir göstergesidir. Bu bağlamda yaratıcı drama alanında kullanılan terimlerin varlığından söz etmek mümkündür. “Değişik bilim dallarının, sanat ve meslek kollarının özel kelimeleri olarak tanımlanabilecek terimler, ilgili meslek mensuplarının aralarında kısa yoldan ve kolayca anlaşmalarına yarayan, anlamları dar ve sınırları olan kelimeler olarak da tarif edilebilir (Pilav, 2008, s.268)”. Bir başka ifadeyle terim, meslektaş şeklinde isimlendirilen insanların mesleklerini uygulayabilecekleri ve kendi içlerinde sorunsuz bir iletişim kurabilmek için ürettikleri sözcüklerdir. Ayrıca bir mesleğe yeni başlayan kişinin meslekte kabul edilmesi ve başarılı olabilmesi için meslek terminolojisine hâkim olması gerekir (Deniz ve Alkol, 2016, s.206). Bu sebeple yaratıcı drama alanında çalışan araştırmacıların ve eğitimcilerin bu alandaki terminolojiye hâkim olmaları gerekmektedir. Ancak terminolojilerde zaman içerisinde bazı sorunlarla karşılaşılır. Çok terimlilik bu sorunlardan bir tanesidir. Çok terimlilik, bir bilim dalındaki herhangi bir kavramın birden fazla terim ile ifade edilmesidir. Kavram kargaşası ve anlaşmazlık, çoklu terim kullanımının tercih edilmesi ve yaygınlaşması, yabancı terimlerin yaygınlaşması ve Türkçe terimlerin kullanılmaması, bunun sonucunda Türkçe bilim dilinin zayıflaması çok terimliliğin ortaya çıkardığı sorunlardan bazılarıdır (Boz, 2018).

Onan, disiplinler arası çalışmalarla ilgili olarak yeni çalışma alanları ile birlikte, bilim alanyazınındaki terminoloji alanının hızlı bir biçimde genişlemekte olduğunu, bu genişleme aşamasında, özellikle akademik eğitimin niteliği bakımından her çalışma alanının mevcut terminolojisinin sınırlarını kontrol etmesi gerektiğini savunur. Ayrıca Onan, bir bilim dalının gelişmesinde terim kategorilerinin önem teşkil ettiğini, üstelik yeni kurulmuş çalışma alanlarının bilimsel niteliğini elde etmesinde, bu alanın terminolojisi ile ilgili çalışmaların büyük önem taşıdığını vurgular (2016, ss.52-53). Bu bağlamda nispeten yeni bir disiplin alanı olan; eğitim ve tiyatro gibi disiplinlerden beslenen yaratıcı drama, terminoloji çalışmalarına ihtiyaç duyan alanların başında gelmektedir.

Mesleki eğitim için hazırlanması planlanan materyallerin içereceği terimlerin bir sıklık hiyerarşisine göre yer verilmesi önemlidir (Deniz ve Alkol, 2016, s.201). Bu doğrultuda yaratıcı drama ile ilgili yapılan terminoloji çalışmasında ortaya çıkarılan

terimlerin bir sıklık hiyerarşisi çerçevesinde ortaya çıkarılması önemlidir. Bu nedenle bu ihtiyaç doğrultusunda, bu çalışmada 276 yüksek lisans ve doktora tezi incelenerek kullanılan terimler ortaya çıkarılmış, ayrıca drama bileşenleri ve sürecin adlandırılmasının nasıl yapıldığı ve çok terimlilik sorununun olup olmadığı belirlenmiştir.

1.2 İlgili Araştırmalar

Bilim belli bir birikimin sonucudur ve her yeni katkı öncekilerle bütünleşerek gelişir (Karasar, 2005, s.12). Bir başka ifadeyle bilim, insanlığın yaradılışından bu yana var olan kümülatif bir bilgi birikimidir (Güçlü, 2019, s.2). Bu sebeple araştırmacılar, belirli dönemlerde ve belirli alanlarda yapılan çalışmalarda genel eğilimleri ortaya çıkarmak amacıyla bazı çalışmalar yapmışlardır. Bu bağlamda, Türkiye’de yaratıcı drama ile ilgili çeşitli disiplinlerde yapılan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Gürkan (2023), “Türkiye’de 2003- 2021 Yılları Arasında Fen Bilimleri Alanında Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı çalışmasında 2003-2021 yılları arasında Türkiye’de fen bilimleri alanında yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının etkililiği konusunda yapılmış lisansüstü tezleri belirli kriterlere göre doküman analizi tekniğini kullanarak incelemiştir. Bu çalışmanın kapsamı 62 lisansüstü tezinden oluşmaktadır. Ulaşılan verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre 2019 yılında en fazla çalışmanın yapıldığı, nicel araştırma yönteminin daha çok tercih edildiği ve ortaokul öğrencileriyle daha çok çalışma yapıldığı saptanmıştır. “Canlılar ve Yaşam” konusu en çok çalışma yapılan fen konu alanı olarak bulunmuştur. Yaratıcı drama yönteminin yanı sıra 5-E modelinin de yaygın biçimde kullanıldığı belirlenmiştir.

Özdemir (2023), “Türkiye’de Sınıf Eğitimi Alanında Yaratıcı Drama Yöntemi İle İlgili Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında Türkiye’de sınıf eğitiminde yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı lisansüstü tezlerini çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırmada doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini 56 yüksek lisans tezi ve 5 doktora tezi oluşturmaktadır. Bu çalışma için veriler, hazırlanan tez inceleme formu ile toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğunu, 2019 yılında en çok çalışmanın yapıldığını, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi bünyesinde en fazla tezin yapıldığını,

tez danışmanlarının çoğunlukla Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip olduğunu, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin en çok çalışma yapılan grup olduğunu, ön test son test kontrol gruplu deneysel deseninin en fazla uygulanan araştırma modeli olduğunu, formların en çok kullanılan veri toplama aracı olduğunu ve çalışmaların çoğunlukla beceri ve değer konularına odaklandığını göstermiştir.

Gündüz (2022), “2015-2019 Yılları Arası Türkiye’de Lisansüstü Yaratıcı Drama Çalışmalarının İncelenmesi” adlı çalışmasında 2015-2019 yılları arasında Türkiye’de yapılan lisansüstü yaratıcı drama çalışmalarını nitel analiz yöntemini kullanarak incelemiştir. Çalışmanın amacı, Türkiye’de yaratıcı drama alanında yayınlanmış lisansüstü tezlerini, tezlerin türlerini ve yayınlandığı yılları, çalışma gruplarını, araştırma yöntemlerini, veri toplama araçlarını, tezlerin yapılma ihtiyaçlarını, dillerini, tezlerdeki katılımcı görüşlerini, tezlerde ele alınan konuları ve tezlerde kullanılan yaratıcı drama tekniklerini incelemektir. Araştırmanın örneklemini 252 yüksek lisans ve doktora tezi oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, çalışmaların çoğunluğu yüksek lisans tezlerinden oluşmaktadır. Yüksek lisans tezlerinde nicel çalışmalar, doktora tezlerinde ise karma çalışmalar daha çok tercih edilmiştir. İncelenen çalışmalarda, ölçek ve görüşme en yaygın kullanılan veri toplama aracı olarak öne çıkmaktadır. Çalışma grubu olarak en fazla ortaokul öğrencileri tercih edilmekte iken konu bağlamında daha çok sözel dersler tercih edilmiştir. Alana katkının tezlerin yapılma ihtiyaçlarında en fazla tercih edilen ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Dramanın toplumdaki ve eğitimdeki gelişmelerden etkilenmesi tezlerin konuları arasında öne çıkmaktadır. İncelenen çalışmalarda en çok tercih edilen teknikler, Rol Oynama ve Doğaçlamadır. Yapılan çalışmalarda olumlu katılımcı görüşlerinin çoğunlukta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Koçak Tümer ve Tanju Aslışen (2022), “Türkiye’de Yaratıcı Drama Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı çalışmasında Türkiye’de, 2016-2020 yılları arasında okul öncesi eğitim alanında yaratıcı drama yönteminin kullanıldığı lisansüstü çalışmaları incelemiştir. Bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır ve 31 adet lisansüstü tez araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. “Lisansüstü Tez İnceleme Formu” kullanılarak veriler toplanmıştır. Ulaşılan veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma kapsamına alınan lisansüstü çalışmalar, tez türlerine, tez yıllarına, çalışma gruplarına, konu alanlarına, yöntemlerine, veri toplama araçlarına ve sonuçlarına göre incelenmiş ve elde edilen verilerin frekansı

(f) alınarak analiz edilmiştir. Ulaşılan bulgulara göre yüksek lisans tezlerinin nicelik olarak daha çok olduğu, en fazla çalışmanın 2019 yılında gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca son beş yıl içerisinde en fazla çocuk örnekleminde çalışma yapıldığı saptanmıştır.

Kılıç ve Erdoğan (2021), “2000-2020 Yılları Arasında Yaratıcı Drama Alanında İlkokul Öğrencileri İle Yapılan Makalelerin Eğilimlerinin İncelenmesi” adlı çalışmada 2000-2020 yılları arasında Türkiye’de yaratıcı drama alanında ilkokul öğrencileri ile yapılan bilimsel makalelerin eğilimlerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemiyle 46 makale araştırma kapsamına alınmıştır. Toplanan verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda nicel yöntemlerin daha fazla kullanıldığı, en çok ilkokul 4. sınıf öğrencileriyle çalışıldığı, ölçek ve görüşme formunun en fazla kullanılan veri toplama araçları olduğu, içerik analizi ve t testinin en sık kullanılan veri analiz tekniği olduğu saptanmıştır. Yaratıcı dramının katılımcıların gelişim alanlarına ve yeteneğine etkisi, öğrenme yöntemi bağlamında katılımcıya etkisi, akademik başarı ve başarı kalıcılığına etkisi temalarının sırasıyla en çok çalışma yapılan konular olduğu sonuca ulaşılmıştır.

Samsa (2020), “Türkiye’de Yaratıcı Drama İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri” adlı çalışmada geçmiş yıllardan günümüze kadar yapılmış yaratıcı drama alanındaki bütün lisansüstü tezlerin içerik analizini yapılarak eğilimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya 205 lisansüstü tez dâhil edilmiştir. Bu çalışmalar doküman incelemesi ile incelenmiş ve “Tez Sınıflandırma Formu” kullanılarak içerik analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucuna göre yüksek lisans tezinin daha çok yapıldığı, 2019 yılında en fazla tez yazıldığı, kadınların daha çok araştırmayı yaptığı, tezlerin Türkçe dilinde daha fazla yazıldığı, en fazla çalışmanın Ankara Üniversitesi’nde yapıldığı, çoğunlukla nicel yöntemlerin tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sunal Kuruöz (2019), “Türkiye’de Okul Öncesi, İlköğretim Ve Ortaöğretim Okullarında Drama Ağırlıklı İngilizce Öğretimi Tezleri Üzerine Bir Değerlendirme” adlı çalışmada Türkiye’de yaratıcı drama yöntemi kullanılarak İngilizce öğretimi üzerine yapılan tezleri incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Bu amaçla betimsel analiz yöntemini kullanarak, 2008-2018 yılları arasında yazılmış 23 lisansüstü tezini incelemiştir. İncelenen tezler yıllara, okullara, örneklem grubuna, yönteme, araştırma yöntemlerine, tezlerin yapıldığı kurumlara, tercih edilen drama tekniklerine ve drama

yapılandırılması bakımından uygunluğuna göre değerlendirilmiştir. Elde edilen verilere göre, tezlerden 21'inin canlandırma aşamasında dramatik kurgunun bileşenlerini içermediği, drama yöntemine ve aşamalara uygun yapılmadığını göstermiştir. Elde edilen veriler, sadece 2 tez çalışmasının drama oturum planları açısından uygun olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Calp ve Seçgin (2019), “Türkiye’de Yaratıcı Drama Alanında Yapılmış Tezlere Yönelik Betimsel Bir Analiz” adlı çalışmasında yaratıcı dramayla ilgili Türkiye’de yapılmış 151 tez analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, yüksek lisans tezlerinin çalışmaların çoğunluğunu oluşturduğu ve 2004 yılından itibaren drama ile ilgili yapılan çalışmalarda bir artışın söz konusu olduğu saptanmıştır. Nicel araştırma yöntemi çalışmalarda en çok kullanılan araştırma yöntemidir. Bulgulara göre ölçek en çok tercih edilen veri toplama aracıdır. İncelenen çalışmalarda yaratıcı drama farklı değişkenlerle ilişkilendirilmiştir. “Akademik başarı” ve “tutum” bu değişkenlerden öne çıkanlardır. Fen ve Teknoloji dersi yaratıcı drama yönteminin etkisinin en fazla araştırıldığı ders sonucuna ulaşmıştır.

Yurt dışındaki çalışmalar incelendiğinde Lee vd. (2015) “Drama Temelli Pedagojinin Okul Öncesi-16 Yaş Eğitim Çıktıları Üzerindeki Etkisi: 1985-2012 Yılları Arasındaki Araştırmaların Bir Meta-Analizi” adlı çalışmasına ulaşılmıştır. Bu çalışmada drama temelli pedagoji (DTP) üzerine literatürün kapsamlı bir incelemesi meta analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 1985-2012 yılları arasında gerçekleştirilen 47 yarı deneysel çalışma oluşturmuştur. Elde edilen verilere göre araştırmaların tasarımlarının neden-sonuç ilişkilerini çıkarmak için genellikle zayıf olduğu ve başarı dışındaki sonuçların nadiren incelendiği saptanmıştır. Bu araştırmanın meta-analizi, DTP'nin eğitim ortamlarında başarı sonuçları üzerinde olumlu ve anlamlı bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır. Drama sürecinin (a) bir sınıf öğretmeni veya araştırmacı tarafından (öğretim sanatçısı tarafından değil) yönlendirildiğinde, (b) beş dersin üzerinde olduğunda ve (c) diğer alanlara kıyasla İngilizce dil sanatları veya fen bilimleri müfredatına entegre edildiğinde daha etkili olduğu saptanmıştır. Ayrıca psikolojik ve sosyal sonuçlar üzerinde pozitif etkiler bulunmuştur.

Yaratıcı drama ile ilgili yapılmış bilimsel araştırmaların incelenmesini konu alan çalışmaların odağında çoğunlukla tez türü, tezin yayımlandığı yıl, tezde kullanılan yöntem ve örneklem ile yaratıcı dramanın etkisinin araştırıldığı derslerin olduğu görülmektedir. Mevcut çalışmada bu değişkenlere ek olarak yaratıcı drama

bileşenlerinin, yaratıcı drama amaçlarının, yaratıcı drama terminolojisinin ve yaratıcı drama boyutlarının incelenmesi yoluna gidilmiştir. Bu değişkenlerin dâhil edilmesiyle ortaya daha kapsamlı bir çalışma çıkması ve yaratıcı drama alanının farklı boyutlarının incelenmesi hedeflemektedir.

1.3 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin farklı ölçütler doğrultusunda incelenmesidir. Bu genel amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şöyledir:

1. Araştırmaların künye bilgileri nasıldır?
 - Araştırmaların yıllara göre dağılımı nasıldır?
 - Araştırmaların tez türlerine göre dağılımı nasıldır?
 - Araştırmaların kurumlara göre dağılımı nasıldır?
 - Araştırmaların yazıldığı dillere göre dağılımı nasıldır?
2. Araştırmaların yaratıcı dramanın odaklanılan boyutları açısından dağılımı nasıldır?
 - Yaratıcı dramanın yöntem ya da disiplin boyutuna odaklanan araştırmaların dağılımı nasıldır?
 - Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalardaki eğitim alanları dağılımı nasıldır?
 - Yaratıcı dramanın disiplin boyutunda çalışma yapan araştırmaların konu dağılımı nasıldır?
3. Araştırmaların yaratıcı drama bileşenleri açısından içeriği nasıldır?
 - Araştırmalarda uygulama yapılma dağılımı nasıldır?
 - Uygulama yapılan araştırmalarda ders planı paylaşımları nasıldır?
 - Uygulama yapılan araştırmalarda tercih edilen mekânlar nelerdir?
 - Uygulama yapılan araştırmalardaki eğitmen özellikleri nasıldır?
 - Uygulama yapılan araştırmalarda ne tür katılımcı özellikleri görülmektedir?
4. Araştırmalarda yaratıcı dramanın genel ve eğitsel amaçları ile ilgili dağılımı nasıldır?

5. Araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemleri ve çalışma grubu tercihleri nasıldır?
 - Araştırmalarda kullanılan araştırma yöntemleri nelerdir?
 - Araştırmalarda tercih edilen çalışma gruplarının özellikleri nelerdir?
6. Araştırmalarda tercih edilen yaratıcı drama sürecine ilişkin terimler nelerdir?
 - Araştırmada hangi terimlere yer verilmiştir?
 - Araştırmalarda yaratıcı drama süreci nasıl adlandırılmıştır?
 - Araştırmalarda yaratıcı drama bileşenleri nasıl adlandırılmıştır?
 - Araştırmalarda yaratıcı drama oturumları nasıl adlandırılmıştır?
 - Araştırmalarda yaratıcı drama teknikleri nasıl adlandırılmıştır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüz eğitim sistemi genel anlamda bilişsel gelişim odaklı olup duyuşsal ve devinişsel alanlara nispeten daha az önem vermektedir. Yaratıcı drama bu eksikliği giderebilecek yöntemsel bir işleve sahiptir. Yaratıcı drama insanla ilgili hemen hemen her konuda katılımcısını merkeze alarak, ona bütünsel gelişimi destekleyici bir deneyim yaşama fırsatı tanır. Bu bağlamda araştırmacılar başta eğitim olmak üzere birçok farklı alanda yaptıkları çalışmalar ile alana bilimsel bilgi sunmuşlardır. Alanyazında yaratıcı drama ile ilgili yapılmış lisansüstü tezleri inceleyen araştırmalar genellikle tez türünü, yayımlanma yılını, kullanılan yöntemleri ve örneklemini içerir. Ayrıca bu çalışmalar çoğunlukla yaratıcı dramanın yöntem olarak etkililiğini araştırmaktadır. Ancak yaratıcı dramanın terminolojisi, drama bileşenleri, yöntem ve disiplin boyutları ile genel ve eğitsel amaçları gibi önemli konuların mevcut araştırmalarda yeterli düzeyde ele alınmadığı görölmektedir.

Öncelikle alanyazın incelendiğinde yaratıcı drama terminolojisine yönelik çalışmaların eksikliği fark edilmektedir. Terminoloji alışmaları, bir alan veya disiplinde kullanılan terimlerin tanımlanması, standardizasyonu ve kullanımının düzenlenmesi için yapılan çalışmalardır. Bu tür çalışmalar iletişimi destekler ve bilimsel ilerlemeyi teşvik eder. Mevcut alışma yaratıcı drama alanında kullanılan terimlerin bir sıklık hiyerarşisine göre ortaya çıkarılması ve çok terimlilik sorunun olup olmadığının saptanması açısından önemlidir.

Alanyazında görölen bir diğerk eksiklik ise yaratıcı drama eğitmeni ve katılımcılar gibi drama bileşenleri hakkında bir çalışma yapılmış olmamasıdır. Yaratıcı

drama eğitmeninin yetkinlikleri arasında planlama, uygulama ve alan bilgisine hâkimiyet önemli bir yer tutar. Bir diğer ifadeyle etkili bir yaratıcı drama oturumunun gerçekleştirilebilmesi için yaratıcı drama eğitmeninin öncelikle alan bilgisine hâkim olması, süreci planlaması ve uygulaması gerekmektedir. Benzer şekilde katılımcıların da yeterli düzeyde yaratıcı drama bilgisine sahip olması gerekmektedir. Bu sayede dramatik düşünce yapısına sahip olan ve grup ile uyum içinde çalışan katılımcılar süreçten olabildiğince fayda sağlayacaktır. Eğitmen ve katılımcılar, bir drama oturumunun etkililiğinin değerlendirilmesi bakımından önemli ipuçları vermektedir. Bu doğrultuda mevcut çalışma, araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü çalışmaların incelenerek yaratıcı drama eğitmeni ve katılımcıların yaratıcı drama eğitimleri ile ilgili özelliklerinin ortaya çıkarılmasını amaçlamaktadır. Ortaya çıkan sonuçların, sonraki araştırmalarda drama bileşenleri ile ilgili detaylı bilgi paylaşması konusunda farkındalık yaratması bakımından önemlidir.

Eğitimde bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı dramanın etkililiği geçmiş yıllardaki çalışmaların odağını oluşturmaktadır ancak yaratıcı dramanın disiplin boyutu ile ilgili çalışmaların eksikliğinden söz edilebilir. Bu çalışma yaratıcı dramanın disiplin boyutu ile ilgili yapılan çalışmaların genel eğilimlerinin ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Ayrıca, yapılan çalışmalar incelendiğinde yaratıcı dramanın genel ve eğitsel amaçlarının çalışmalara konu edilmediği görülmektedir. Her yaratıcı drama oturumu bir amaç doğrultusunda planlanır ve gerçekleştirilir. Bu nedenle mevcut çalışma, yaratıcı drama alanında yapılmış lisansüstü çalışmaların incelenerek dramanın genel ve eğitsel amaçlarının ne sıklıkta çalışmalara konu olduğunun ortaya çıkarılması açısından önemlidir. Özetle bu çalışma geçmiş yıllardaki araştırmalardan farklı olarak yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarında yapılmış çalışmaların ortaya çıkarılmasını; mekân, eğitmen ve katılımcı özellikleri gibi drama bileşenlerinin incelenmesini; yaratıcı dramanın eğitsel ve genel amaçlarının çalışmalara ilişkilendirilmesini ve çalışmalarda kullanılan yaratıcı drama terimlerinin taranmasını amaçlamaktadır.

Araştırma kapsamına dâhil edilen bilimsel çalışmalar 2014-2023 yılları arasındaki 10 yıllık zaman aralığı ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın bu yıllar ile sınırlandırılmasıyla hem güncel hem de geniş bir veri setine ulaşılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda mevcut çalışma, Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin betimsel analizi yapılarak konu alanı ve yöntem bakımından genel eğilimin ortaya çıkarılması ve kullanılan terimlerin taranarak

alanda dil birliğinin olup olmadığının saptanması açısından önemlidir. Ayrıca ortaya çıkan sonuçlar, sonraki araştırmalarda araştırmacılar aalışılan konulara farklı bakış açısı geliştirmesi, çalışma grubu tercihi, kullanacak olan yöntem ve tercih edilecek terimler dâhil birçok noktada onlara katkı sağlayıp yol göstermesi ve çalışılan konularda tekrara düşülmemesi açısından önemlidir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırmada incelenen tezler, 10.10.2023 ile 12.03.2024 tarihleri arasında YK tez merkezinin internet sitesinden içeriğine ulaşılabilen, *yaratıcı drama*, *eğitimde drama*, *eğitici drama*, *eğitsel drama* kelimelerine başlıklarında yer veren ve 2014-2023 yılları arasında yayımlanmış yüksek lisans ve doktora tezleri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Drama: İnsanlar arasındaki çeşitli ilişki biçimlerini, problemleri, gerilimleri ve içerisinde eylem olan her çeşit etkinliği içeren durumlar (Adıgüzel, 2015).

Yaratıcı drama: Yazılı bir metne dayanmadan, katılımcıların kendi deneyimlerinden yola çıkarak oluşturdukları eylem durumları ve canlandırmalar (San, 2010).

Yaratıcı drama teknikleri: Katılımcıların kendilerini ifade etmelerini, problem çözme becerilerini geliştirmelerini, grup içinde etkileşimde bulunmalarını ve hedeflenen amaçlara ulaşmasını sağlayan süreçler.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmanın amacı Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyerek yaratıcı dramanın ele alındığı tez türlerini, araştırmaların künyesini, araştırmaya konu olan boyutlarını, eğitsel ve genel amaçları hakkındaki çalışmaları, araştırmalarda kullanılan yöntemleri ve araştırmalarda tercih edilen terimleri ortaya çıkarmak ve araştırmacılar için bilimsel bir kaynak oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda mevcut çalışmada nitel araştırma deseni tercih edilmiştir. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.41)”.

Araştırmanın odağını yayımlanmış lisansüstü çalışmalar oluşturmaktadır. Bu çalışmaların incelenmesi doğrultusunda doküman incelemesi araştırma yöntemi olarak kullanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (Sak vd., 2021, s.228)”. Bu yöntem, araştırılması hedeflenen olay ya da olgularla ilgili bilgileri kapsayan yazılı materyallerin analiz sürecidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.189). Bir diğer ifadeyle bu yöntem, araştırmanın verilerini oluşturan birincil ya da ikincil kaynak şeklinde adlandırılan çeşitli belgelere ulaşılması, incelenmesi ve analizi süreçlerini kapsar. Doküman incelemesi basılı ve dijital materyallerin sistematik biçimde incelenmesi ve değerlendirilmesini kapsayan bir işlemdir (Bowen, 2009’dan aktaran Özkan, s.2).

2.2. Örneklem

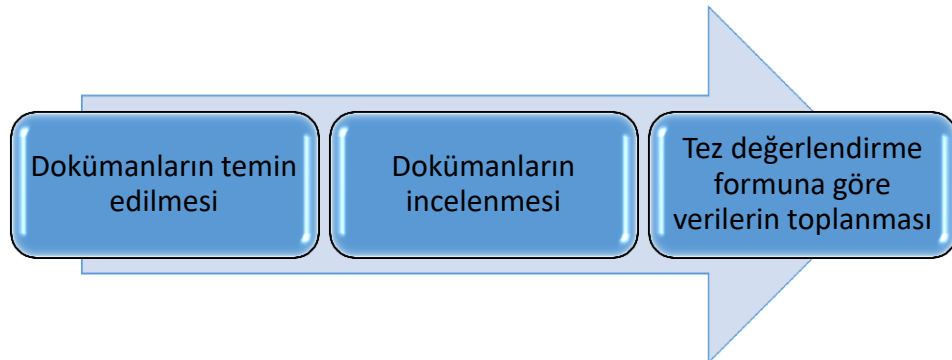
Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, önceden belirlenmiş kriterlere göre örneklemin belirlenmesidir (Baltacı, 2018 s.254). Yaratıcı drama ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmaların seçiminde aşağıdaki beş ölçüt dikkate alınmıştır:

- Çalışmaların odağında yöntem ya da disiplin olarak yaratıcı drama ile ilgili araştırma yapmış tezlerin olması,
- Çalışmaların yüksek lisans ve doktora tezlerinden oluşması,
- Çalışmaların başlıklarında yaratıcı drama, eğitimde drama, eğitsel drama veya eğitici drama kelimelerine yer vermesi,
- Çalışmaların 2014-2023 yılları arasında yayımlanmış olması,
- Çalışmaların ulusal tez merkezinde içeriğine ulaşılabilir bir şekilde yayımlanmış olmasıdır.

Araştırmanın örneklemi belirlenirken Ulusal Tez Merkezi'nin internet sitesine 10.10.2023 ile 12.03.2024 tarihleri arasında girilmiş, arama kutusundaki tez adı alanında *yaratıcı drama*, *eğitici drama*, *eğitimde drama* ve *eğitsel drama* kelime grupları ayrı ayrı aranmış, zaman aralığı 2014-2023 yılları olarak belirlenmiştir. Yapılan arama sonucunda içeriğine ulaşılabilen 276 adet dokümana ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

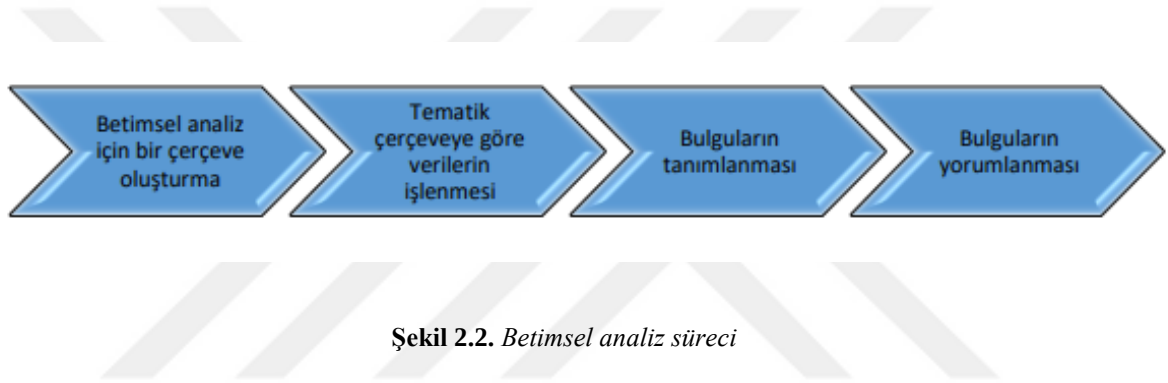
Yaratıcı drama ile ilgili yapılmış bilimsel çalışmaların genel eğilimlerini ortaya çıkarmak için veriler üç aşamada toplanmıştır. İlk aşamada alanyazın taramasında kullanılacak anahtar kelimeler ve zaman aralığı belirlenmiştir. Karar verilen anahtar kelimeler belirlenen zaman aralığında ilgili veri tabanında taranmıştır. Elde edilen araştırmalar PDF formatında bilgisayara indirilmiş ve T:1, T:2, T:3, T:4 ... şeklinde kodlanmıştır. İkinci aşamada bilgisayara indirilen dokümanlar tek tek taranmış ve kapsam dışı araştırma olup olmadığı incelenmiştir. Son aşamada ise lisansüstü çalışmalar tek tek incelenmiş ve alanda uzman görüşü alınarak araştırmacının oluşturduğu tez değerlendirme formundaki temalara göre veriler toplanmıştır (EK 1). Doküman incelemesinde veri toplama süreci Şekil 2.1.'deki gibi özetlenmiştir:

Şekil 2.1. Doküman incelemesinde veri toplama süreci

2.4. Verilerin Analizi

Ede edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yöntemi, belirli bir konuda yapılan çeşitli çalışmaların kapsamlı bir şekilde incelenip düzenlenmesini ifade eder. Bu sayede belirlenen konuyla ilgili genel eğilimler ortaya çıkarılır. Bu yöntemde ulaşılan bulguların, amaçlanan konulara yönelik biçimde gelecekte yapılması planlanan çalışmalara rehber olması beklenmektedir (Ültay, Akyurt ve Ültay, 2021, s.190). Betimsel analiz yönteminde elde edilen veriler, önceden tasarlanan temalar doğrultusunda özetlenip yorumlanır. Betimsel analiz süreci Şekil 2.2.'de gösterilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.239).

Şekil 2.2. Betimsel analiz süreci

Mevcut araştırmada Şekil 2.2.'deki adımlar takip edilerek betimsel analiz süreci gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada alanda uzman görüşü alınarak bir tez değerlendirme formu geliştirilmiştir (EK 1). Geliştirilen veri toplama aracı betimsel analiz için bir çerçeve oluşturmuştur. İkinci aşamada lisansüstü çalışmalar bilgisayar ortamında tek tek incelenmiş ve elde edilen veriler tez değerlendirme formundaki tematik çerçevelere işlenmiştir. Üçüncü aşamada toplanan veriler belirlenen tematik çerçeveler içinde analiz edilmiş ve bulgular tanımlanmıştır. Bu aşamada elde edilen nitel verilerin yorumlanabilmesi ve anlaşılır hale getirilmesi amacıyla tablolardan ve şekillerden faydalanılmıştır. Ayrıca elde edilen bazı veriler Nvivo14 yazılım programı kullanılarak bir sıklık hiyerarşisine göre kelime bulutları içinde resmedilmiştir. Son aşamada ise ulaşılan bulgular yorumlanmıştır.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Mevcut çalışmada, geçerliği ve güvenirliliği sağlamak amacıyla uzman görüşleri alınmıştır. İlk olarak araştırmanın kapsam geçerliğine yönelik uzman görüşüne

başvurulmuş ve bu doğrultuda bir tez değerlendirme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan bu form ile 10 adet tez incelenerek ön deneme yapılmış, sonrasında gerekli düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. İkinci aşamada kodlama güvenilirliğine ilişkin bir çalışma yapılmıştır. Rastgele seçilen 15 adet lisansüstü araştırma Anadolu Üniversitesi, Eğitimde Drama Anabilim Dalı 2019 yüksek lisans mezunu ve Ankara Üniversitesi, Yaratıcı Drama Eğitimi doktora öğrencisi olan başka bir araştırmacı tarafından incelenmiş ve analizler karşılaştırılmıştır. “Birden fazla araştırmacının veri analizinde birlikte çalıştığı durumlarda, kodlama güvenilirliğine ilişkin bir çalışma yapmak gereklidir. Bu durumda araştırmacılar, aynı veri setini kodlar ve ortaya çıkan kodlama benzerliklerini ve farklılıklarını sayısal olarak karşılaştırarak bir kodlama yüzdesine ulaşırlar. Bu tür çalışmalarda en az %70 düzeyinde bir güvenilirlik yüzdesine ulaşmak gerekir” (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.252). Kodlama güvenilirliği ile ilgili Miles ve Huberman’ın (1994, s.64) güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplamanın sonucu %85 çıkmıştır.

2.6. Araştırma Etiği

Araştırma etiği, bilimsel çalışmalarda dikkat edilmesi gereken etik kurallar olarak tanımlanmaktadır ve nitel araştırmalarda önemli bir yer tutmaktadır (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015, s.407). Bu çalışma kapsamında üniversite etik kurul onayı alınmış ve EK-3’te sunulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analizi sonucu 6 ana tema ile ilgili verilere ulaşılmıştır. Araştırmaların künyesi, araştırmalarda ortaya çıkan yaratıcı dramanın kullanım biçimleri, araştırmaların drama bileşenleri açısından içeriği, araştırmaların dramanın genel ve eğitsel amaçları açısından içeriği, araştırmaların araştırma yöntemi ve çalışma grubu açısından içeriği ve araştırmaların drama terminolojisi açısından içeriği 6 ana temayı oluşturmaktadır. Elde edilen bu ana temalar alt temalarıyla birlikte aşağıda verilmiştir.

3.1. Araştırmaların künyesi

Yapılan betimsel analiz sonucunda bu ana temaya bağlı olarak araştırmaların yazıldığı yıllar, araştırmaların tez türü, araştırmaların yapıldığı kurumlar ve araştırmaların yazıldığı diller olmak üzere dört alt temayla ilgili verilere ulaşılmıştır.

3.1.1. Araştırmaların yazıldığı yıllar

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların yıllara göre dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. Araştırmaların yapıldığı yıllara göre dağılımı

Yayın Yılı	Tez Adedi	Oran
2014	16	5,8
2015	13	4,7
2016	18	6,5
2017	20	7,2
2018	28	10,1
2019	74	26,8
2020	24	8,7
2021	22	8,0
2022	31	11,2
2023	30	10,9
Toplam	276	100,0

Tablo 3.1.’deki dağılım incelendiğinde, 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili 276 lisansüstü çalışmanın yapıldığı; 2019 yılında yapılan 74 adet araştırmanın toplam lisansüstü tezlerin %26.8’ini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre nicelik olarak en fazla yüksek lisans tezinin 2019 yılında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Nicelik olarak en fazla lisansüstü çalışmanın 2019 yılında yapılması, YÖK Başkanlığı’nın 2016 yılında Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nde yaptığı birtakım düzenlemelerin bir sonucu olduğu düşünülmektedir. 20.04.2016 tarihinde Resmî Gazete’de yayınlanan düzenlemeler ile yüksek lisans ve doktora öğrencilerine süre sınırlaması getirilmiştir. Lisansüstü eğitimin azami süresi tezli yüksek lisans programları için dört yarıyıl olarak belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında, 2016 tarihinden önce herhangi bir yüksek lisans programına başlayan öğrencilerin, sınırlanan süre sonuna denk gelen 2019 yılında tezlerini bitirmesiyle, bu yılda diğer yıllara göre daha fazla çalışma yapıldığı sonucuna varılabilir. İstisnai bir yıl olan 2019 hariç tutulduğunda, son 10 yılda yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların ortalaması 22,4’tür. Bu veriler ışığında son yıllarda yaratıcı drama ile ilgili yapılan çalışmaların ortalamasının üzerinde olduğu ortaya çıkarılmıştır.

3.1.2. Araştırmaların tez türleri

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların tez türlerine göre dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Araştırmaların tez türlerine göre dağılımı

Tez Türü	Tez Adedi	Oran
Yüksek Lisans Tezi	241	87,3
Doktora Tezi	35	12,7
Toplam	276	100,0

Tablo 3.2.’deki dağılım incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin 241 adet ile toplam araştırmaların %87.3’ünü oluşturduğu, doktora tezlerinin ise 35 adet ile toplam araştırmaların %12.7’sini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde nicelik olarak yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Bunun nedeni olarak yüksek lisans eğitiminin doktora eğitimi için ön koşul olması, aynı doğrultuda Türkiye’de yükseköğretim kurumlarındaki yüksek lisans programlarının doktora programlarına göre nicelik olarak daha fazla olması gösterilebilir.

3.1.3. Araştırmaların yapıldığı kurumlar

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların kurumlara göre dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.3. Araştırmaların yapıldığı üniversitelere göre dağılımı

Kurumlar	Tez Adedi	Oran
Ankara Üniversitesi	35	12,7
Gazi Üniversitesi	26	9,4
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	12	4,3
Anadolu Üniversitesi	8	2,9
Atatürk Üniversitesi	8	2,9
Akdeniz Üniversitesi	7	2,5
Bartın Üniversitesi	7	2,5
Dokuz Eylül Üniversitesi	7	2,5
Marmara Üniversitesi	7	2,5
Necmettin Erbakan Üniversitesi	7	2,5
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	6	2,2
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	6	2,2
Adnan Menderes Üniversitesi	5	1,8
Erciyes Üniversitesi	5	1,8
Hacettepe Üniversitesi	5	1,8
İstanbul Üniversitesi	5	1,8
İstanbul Aydın Üniversitesi	5	1,8
İnönü Üniversitesi	5	1,8
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	4	1,4
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	4	1,4
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	4	1,4
Trabzon Üniversitesi	4	1,4
Yıldız Teknik Üniversitesi	4	1,4

Tablo 3.3. (Devam) Araştırmaların yapıldığı üniversitelere göre dağılımı

Aksaray Üniversitesi	3	1,1
Bahçeşehir Üniversitesi	3	1,1
Çağ Üniversitesi	3	1,1
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	3	1,1
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	3	1,1
Mersin Üniversitesi	3	1,1
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3	1,1
Başkent Üniversitesi	2	,7
Cumhuriyet Üniversitesi	2	,7
Çankırı Karatekin Üniversitesi	2	,7
Dumlupınar Üniversitesi	2	,7
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2	,7
Gaziantep Üniversitesi	2	,7
Haliç Üniversitesi	2	,7
İstanbul Gelişim Üniversitesi	2	,7
İstanbul Okan Üniversitesi	2	,7
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2	,7
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	,7
Kastamonu Üniversitesi	2	,7
Kırıkkale Üniversitesi	2	,7
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	2	,7
Kocaeli Üniversitesi	2	,7
Maltepe Üniversitesi	2	,7
Ordu Üniversitesi	2	,7
Uludağ Üniversitesi	2	,7
Üsküdar Üniversitesi	2	,7
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	2	,7
Amasya Üniversitesi	1	,4
Balıkesir Üniversitesi	1	,4
Celal Bayar Üniversitesi	1	,4
Çukurova Üniversitesi	1	,4
Dicle Üniversitesi	1	,4
Düzce Üniversitesi	1	,4
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	1	,4
Fırat Üniversitesi	1	,4

Tablo 3.3. (Devam) Araştırmaların yapıldığı üniversitelere göre dağılımı

İstanbul Bilgi Üniversitesi	1	,4
İstanbul Gedik Üniversitesi	1	,4
İstanbul Kültür Üniversitesi	1	,4
İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi	1	,4
Kapadokya Üniversitesi	1	,4
Karabük Üniversitesi	1	,4
Kırklareli Üniversitesi	1	,4
Mardin Artuklu Üniversitesi	1	,4
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	,4
Pamukkale Üniversitesi	1	,4
Sakarya Üniversitesi	1	,4
Selçuk Üniversitesi	1	,4
Sinop Üniversitesi	1	,4
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	,4
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	1	,4
Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi	1	,4
Uşak Üniversitesi	1	,4
Yalova Üniversitesi	1	,4
Yaşar Üniversitesi	1	,4
Yeditepe Üniversitesi	1	,4
Yozgat Bozok Üniversitesi	1	,4
Toplam	276	100,0

Tablo 3.3.’deki dağılım incelendiğinde yaratıcı dramının 79 farklı üniversitede lisansüstü araştırmalara konu olduğu saptanmıştır. Ayrıca nicelik olarak en fazla lisansüstü tezin sırasıyla Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi’nde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca üniversiteler bünyesinde bulunan Yaratıcı Drama Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı’nın önemli katkısı olduğu düşünülmektedir. Bu sonuçtan yola çıkarak Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi’nin lisansüstü çalışmalar bağlamında yaratıcı drama alanına büyük katkı yaptığı söylenebilir.

Şekil 3.1. Çalışmaların illere göre dağılımı

Şekil 3.1. incelendiğinde, Türkiye'nin 53 farklı şehrindeki üniversitelerde yaratıcı drama ile ilgili çalışma yapıldığı; bu çalışmaların sırasıyla Ankara ve İstanbul illerinde diğer illere göre daha fazla olduğu, buna karşın 28 şehirdeki üniversitelerde ise yaratıcı drama ilgili çalışma yapılmadığı saptanmıştır. Bulgular incelendiğinde yaratıcı dramanın Türkiye'de kendine geniş bir çalışma alanı bulduğu sonucuna ulaşılabilir.

3.1.4. Araştırmaların yazıldığı diller

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların yazıldığı dillere göre dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.4.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Araştırmaların yapıldığı dillere göre dağılımı

Yazım Dili	Tez Adedi	Oran
Türkçe	268	97,1
İngilizce	8	2,9
Toplam	276	100,0

Tablo 3.4. incelendiğinde yazım dili Türkçe olan 268 araştırma toplam lisansüstü tezlerin %97.1'ini, yazım dili İngilizce olan 8 araştırma toplam lisansüstü tezlerin %2.9'unu oluşturduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde, araştırmaların Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki farklı dilde yazıldığı; İngilizce dışında başka bir yabancı dilde çalışma yapılmadığı saptanmıştır.

3.2. Araştırmalarda ortaya çıkan yaratıcı dramanın kullanım biçimleri

Yapılan betimsel analiz sonucunda bu ana temaya bağlı olarak araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarındaki dağılımı, araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanları ve araştırmalarda yaratıcı dramanın disiplin boyutundaki çalışmalar olmak üzere 3 alt temayla ilgili verilere ulaşılmıştır.

3.2.1. Araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarındaki dağılımı

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmalara konu olan yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarındaki dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.5.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.5.. Araştırmaların dramayı ele alış biçimlerine göre dağılımı

İnceleme alanı	Tez Adedi	Oran
Yöntem	218	79
Ders (Disiplin)	58	21
Toplam	276	100,0

Tablo 3.5.'teki dağılım incelendiğinde, yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanıldığı 218 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %79'unu, yaratıcı drama ile yapılandırılmış bir öğrenme sürecine yer vermeyen, onun yalnızca disiplin boyutunu ele alan 58 adet araştırma toplam yüksek lisans tezlerinin %21'ini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre lisansüstü araştırmalarda nicelik olarak en fazla yaratıcı dramanın yöntem boyutunun ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yaratıcı dramanın çoğunlukla eğitimde bir yöntem olarak tercih edildiği ve araştırmalara konu edildiği söylenebilir.

3.2.2. Araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanları

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanlarındaki dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.6.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.6. Araştırmalarda dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanlarına göre dağılımı

Uygulama Yapılan Eğitim Alanları	Tez Adedi	Oran
Okul öncesi	37	13,4
İlkokul	37	13,4
Mesleki Eğitim	26	9,4
Yabancı Dil	16	5,8
Psikolojik Danışma ve Rehberlik	16	5,8
Sosyal Bilgiler	15	5,4
Fen Bilimleri	12	4,3
Matematik	12	4,3
Türkçe	11	4,0
Güzel Sanatlar	9	3,3
Sağlık	5	1,8
Beden Eğitimi	4	1,4
Özel Eğitim	3	1,1
Felsefe	3	1,1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	,7
Teknoloji ve Tasarım	1	,4
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri	1	,4
Diğer	7	2,5
Toplam	218	100,0

Tablo 3.6.'daki dağılım incelendiğinde yaratıcı dramanın eğitimin farklı alanlarında bir yöntem olarak tercih edildiği, nicelik olarak ise en fazla temel eğitim alanında kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun lisans eğitimleri boyunca öğretmen adaylarının zorunlu yaratıcı drama dersleri almasından ve öğretmenlik yaptıkları sınıflarda bu yönetime yer vermesinden kaynaklandığını dolayısıyla temel eğitim öğretmenlerinin yaratıcı drama farkındalıklarının yüksek olduğu çıkarımı yapılabilir.

Ortaya çıkan verilerden yaratıcı dramanın, eğitimin birçok farklı alanında kullanılabilen ve tercih edilen bir yöntem olduğu söylenebilir. Tablo 3.7.'de lisansüstü araştırmalarda yaratıcı dramanın etkisinin araştırıldığı dersler ve konu başlıkları özetlenmiştir.

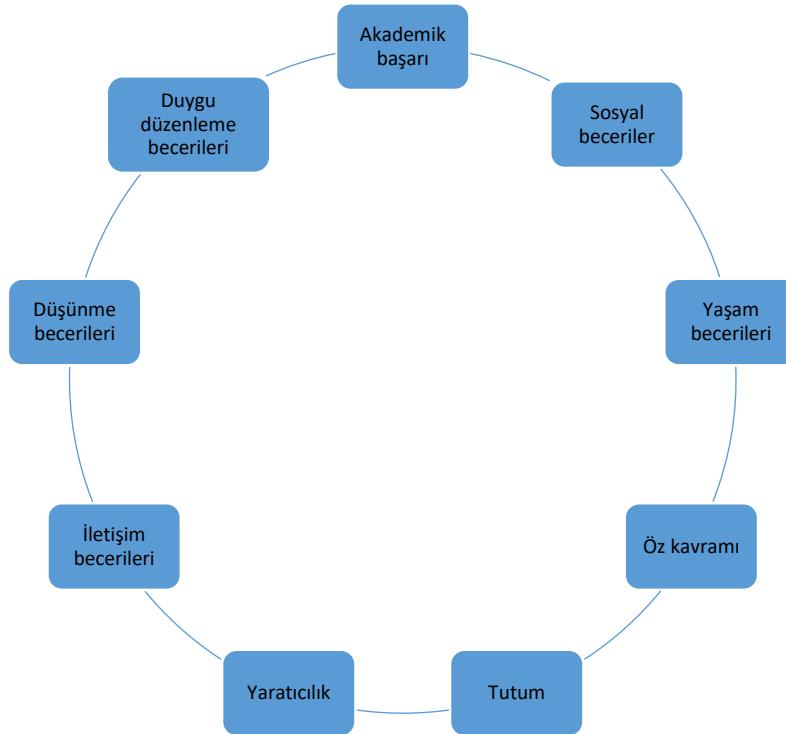
Tablo 3.7. *Yaratıcı dramanın etkisinin araştırıldığı dersler ve konu başlıkları*

Okul öncesi	problem çözme becerisi, yaşam becerileri, okuryazarlık becerisi, sosyal davranış becerileri, sosyal problem çözme becerisi, ses farkındalığı becerisi, dikkat gelişimi, öz yeterlilik, sosyal-duygusal gelişim, öz güven, duygu düzenleme, yaratıcı düşünme becerisi, farklılıklara saygı, öz düzenleme becerisi, sosyal uyum, akademik başarı, zihinsel düşünme becerileri, değerler eğitimi, erken okuryazarlık becerisi
İlkokul	yaratıcılık, özgüven, tutum, akademik başarı, hayır diyebilme becerisi, empatik eğilim düzeyi, yazma başarısı, bilimsel süreç becerisi, okuduğunu anlama, akıcı okuma, bilgilerin kalıcılığı, sosyal beceri, okula uyum, değerler eğitimi, yazma kaygısı, yazma öz yeterliliği, sığınmacıların uyumu, yaratıcı yazma, müzede drama, duygusal zekâ gelişimi
Türkçe	dinleme becerisi, konuşma becerisi, okuyarak anlama becerisi, sesli okuma becerisi, okuma becerisi, yazma becerisi, tutum, kelime haznesi, edebi sanatlar, yaratıcı düşünme becerisi, problem çözme becerisi
Sosyal bilgiler	akademik başarı, iletişim, tarihsel empati, değerler, adil olma, eleştirel düşünme, çevresel duyarlılık, demokratik değerlere bağlılık, sorumluluk, saygı, çalışkanlık, duyarlılık, dayanışma
Matematik	başarı, kalıcılık, akademik özgüven, tutum, inanç, değerler eğitimi, farklı öğrenme düzeyleri, matematiksel modelleme, problem çözme ve kurma, kaygı, öz yeterliliktir.
Fen bilimleri	bilimsel yaratıcılık, kavramsal anlama, motivasyon, empati, bilimsel süreç becerisi, öz yeterlilik, 21.yy. becerileri, başarı, tutum
Yabancı dil	başarı, tutum, motivasyon, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme, konuşma becerisi, kelime öğrenimi, yaratıcı düşünme, okuma becerisi, kalıp sözler, hazırlıksız konuşma becerisi
Özel eğitim	başarı, tutum, sosyal beceri, okuduğunu anlama becerisi, toplumsal yaşama becerileri, alıcı dil gelişimi
Güzel sanatlar	sanat tarihi, Türk halk dansı, eleştirel düşünme becerisi, pedagojik sanat eğitimi, sanat akımları, başarı, tutum, müzik eğitimi, kültürel temas alanları

Tablo 3.7. (Devam) *Yaratıcı dramanın etkisinin araştırıldığı dersler ve konu başlıkları*

Beden eğitimi	iletişim, özgüven, takım birlikteliği, özel gereksinimli akranlara yönelik tutum, empati, psikolojik dayanıklılık, stresle başa çıkma stratejileri
Psikolojik danışma ve rehberlik	iletişim becerileri, duygusal zeka, sosyal medya bağımlılığı, iyi oluş düzeyi, öfke denetimi, oto kontrol, kendini açma, sosyal kabul davranışı, utangaçlıkla baş etme, öz kavram, akran zorbalığı algısı, çatışma çözme becerisi, atılganlık geliştirme, saldırganlık eğilimi, öğrenci kişilik hizmetleri
Mesleki Eğitim	sınıf öğretmeni adayları, beden eğitimi öğretmeni adayları, İngilizce öğretmeni adayları, matematik öğretmeni adayları, görsel sanatlar öğretmeni adayları, özel eğitim öğretmeni adayları, mimar adayları, turizm sektörü çalışanı adayları, sosyal hizmet uzmanları, otomotiv sektörü çalışanları
Diğer	dijital vatandaşlık eğitimi, flört şiddeti, iş stresi, otobiyografi çalışması, toplumsal cinsiyet farkındalığı çalışması ve annelerin iletişim becerilerinin geliştirilmesi

Tablo 3.7.'de incelendiğinde, yaratıcı dramanın, eğitimin birçok farklı alanında çalışmalara konu olduğu görülmüştür. Yaratıcı dramanın yönteminin etkililiğinin araştırıldığı bu çalışmalarda öne çıkan temalar Şekil 3.2.'deki gibidir.

Şekil 3.2. *Yaratıcı drama yönteminin etkililiğinin araştırıldığı temalar*

Şekil 3.2. incelendiğinde, eğitimde farklı ihtiyaçlara çözüm arayışında olan araştırmacıların, yaratıcı drama yöntemine başvurdukları açıkça görülmüştür. Bu durumun yaratıcı drama yönteminin, öğrenme deneyimini etkili bir şekilde zenginleştiren ve derinleştiren bir araç olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü yaratıcı drama, öğrencileri aktif bir şekilde katılıma teşvik eder, onların duygusal, sosyal ve bilişsel gelişimine katkıda bulunur ve öğrenme sürecini monotonluktan uzak bir hale getirir. Bununla birlikte işbirlikçi öğrenmeyi destekler, öğrencilerin problem çözme yeteneklerini ve iletişim becerilerini geliştirir. Aynı zamanda onların özgüvenlerini artırır. Ayrıca, bu yöntem, öğrencilerin bir olguyu derinlemesine anlamasını ve kavramasını sağlar, bilginin sadece ezberlenmesi yerine deneyimlenmesi ve yaşanmasıyla kalıcı öğrenmeyi teşvik eder.

3.2.3. Araştırmalarda yaratıcı dramanın disiplin boyutundaki çalışmalar

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı dramanın disiplin boyutundaki dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.8.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.8. Araştırmalara konu olan dramanın disiplin boyutuna göre dağılımı

Disiplin Alanları	Tez Adedi	Oran
Tarama çalışması	35	60,3
Disiplinler arası çalışmalar	12	20,7
Ders/atölye planı önerisi	6	10,3
Öncü araştırması	3	5,2
Drama bileşenlerinin incelenmesi	1	1,7
Teknik incelemesi	1	1,7
Toplam	58	100

Tablo 3.8'deki dağılım incelendiğinde nicelik olarak en çok tarama çalışmasının yapıldığı saptanmıştır. Tarama çalışmalarının tutum, öz yeterlilik, eğitimci görüşleri, uzman görüşleri, sorunlar, çözüm önerileri ve belgesel tarama yoluyla doküman incelemesi konularında yapıldığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda bulunan ders ve atölye planı önerileri şu şekildedir: Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nde yaratıcı drama önerisi, Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinleriyle yaratıcı drama uygulamaları,

Anadolu masallarının yaratıcı drama ile aktarılmasına dair atölye planı önerisi, Fen bilimleri dersi 6. Sınıf vücudumuzdaki sistemler ve sağlığı ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik örnek ders planları, Arapça konuşma becerileri derslerine yönelik yaratıcı drama odaklı bir öğretim programı önerisi, Yaratıcı drama ile mitoloji öğretimi, Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama modelleridir. Öncü çalışmalarında bulunan isimler Peter Slade, H.Caldwell Cook ve John O'toole'dır. Drama bileşenlerinden eğitmen bir araştırmaya konu olmuştur. Yaratıcı drama oturumlarında kukla kullanımı bir teknik olarak incelenmiştir.

3.3. Araştırmaların drama bileşenleri açısından içeriği

Yapılan betimsel analiz sonucunda bu ana temaya bağlı olarak araştırmalarda uygulama yapılma dağılımı, uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planları, uygulama yapılan araştırmalardaki mekân kullanımı, uygulama yapılan araştırmalarda eğitmen özelliği ve uygulama yapılan araştırmalarda katılımcı özelliği olmak üzere 5 alt temayla ilgili verilere ulaşılmıştır.

3.3.1. Araştırmalarda uygulama yapılma dağılımı

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, Araştırmalarda yaratıcı drama uygulaması yapılma dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.9.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.9. Araştırmalarda yapılan uygulamaların dağılımı

Uygulama	Tez Adedi	Oran
Var	218	79
Yok	58	21
Toplam	276	100,0

Tablo 3.9.'daki dağılım incelendiğinde uygulama yapılan 212 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %79'unu, uygulama yapılmayan 58 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %21'ini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre lisansüstü çalışmaların çoğunda yaratıcı drama uygulamalarının yapıldığı ve nicelik olarak daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak paylaşılan ders planları incelendiğinde, içeriği

drama yapılandırmasına uygun olmayan bazı çalışmalar tespit edilmiştir. Aşağıda içeriği drama yapılandırmasına uygun olmayan çalışma örnekleri verilmiştir:

(T:98) Örnek ders planı

2-Canlandırma

Lider, sınıfı dört gruba ayırır. Her gruba bir A4 kağıdı verir. Ardından her grubun ülkemizin haritasının bir bölümünü yaparak son aşamada haritalarımızı birleştireceğimiz belirtilir. İlk grubun Sinop Burnundan öncesini, ikinci grubun Sinop Burnundan sonrasını, üçüncü grubun Hatay'da öncesini, son grubun ise Hatay'dan sonrasını çizmeleri istenir. Son aşamada tüm haritalar birleştirilerek Türkiye haritasına ulaşılır.

(T:34) Örnek ders planı

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ
Grup olarak çemberde buluşulur. Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler. Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. Öğrencilerle körebe oynanır. Oyunda zorlandıkları noktalar hakkında konuşulur. Sırası ile tüm öğrencilerin gözleri bağlanır. Sırasından kalkıp dolabında istenen kitabı alması, sırasından kalkıp tualete gidebilmesi istenir. Herhangi bir kazaya mahal vermemek adına gözü bağlı olan öğrenciye refakat edilir. Tüm öğrencilerin bitirince grup çemberde toplanır. Öğrencilerden gözlerini kapatmalarını ve görme özüllü bireylerin yaşayacağı sıkıntıları düşünmeleri istenir.

(T:261) 5. Hafta ders planı

ETKİNLİK:

Öğretmen teknolojik ürünlerin yanlış kullanımı sonucunda ortaya çıkabilecek olumsuz durumları gösteren görselleri sınıfa getirir. Sınıftan rastgele öğrenciler seçilir. Öğrenciler bu görselleri arkadaşlarına hiç konuşmadan yalnızca hareketlerle anlatmaya çalışır. Öğretmen öğrenciyi anlatımı esnasında dondurur ve neyi anlatmaya çalıştığı konusunda diğer öğrencilerden fikir alır. Sonra öğrencinin tekrar devam etmesini ister. Sonunda öğretmen öğrencinin anlatmaya çalıştığı resmi tüm sınıfa gösterir. Tüm görseller böyle hareketlerle anlatılır. Durdurulur. Üzerinde konuşulur.

Yukarda verilen örnek ders planları incelendiğinde canlandırma çalışmalarının atlanmış olduğunu veya dramatik kurgunun olmadığı canlandırılmalara yer verildiğini görmek mümkündür. Bu canlandırmalar genellikle pantomim şeklinde veya bir metnin oyunlaştırılması şeklinde yapılmıştır.

3.3.2. Uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planları

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, uygulama yapılan araştırmalarda ders planı paylaşım dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.10. *Uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planı dağılımı*

Ders Planı	Tez Adedi	Oran
Var	176	80,7
Yok	42	19,3
Toplam	218	100,0

Tablo 3.10.'daki dağılım incelendiğinde ders planının paylaşıldığı 176 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %80,7'sini, ders planının paylaşılmadığı 42 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %19,3'ünü oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre ders planı paylaşılan araştırmaların nicelik olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı drama uygulayıcıları ve sonraki araştırmacılar için yaratıcı drama ders planlarının yapılan çalışmalarda paylaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

3.3.3. Uygulama yapılan araştırmalardaki mekân kullanımı

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı drama çalışmalarında kullanılan mekânın dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.11.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.11. *Araştırmalarda kullanılan mekanların dağılımı*

Mekan	Tez Adedi	Oran
Sınıf	161	73,8
Çevrimiçi platformlar	6	2,8
Spor salonu	6	2,8
Çok amaçlı salon	5	2,3
Drama dersliğı	5	2,3
Açık alan	3	1,4
Konferans salonu	1	,5
Müze	1	,5

Tablo 3.11. (Devam) Araştırmalarda kullanılan mekanların dağılımı

Kütüphane	1	,5
Dans salonu	1	,5
Laboratuvar	1	,5
Çoklu mekân	10	4,6
Belirtilmemiş	16	7,5
Toplam	218	100,0

Tablo 3.11.’deki dağılım incelendiğinde, sınıf içinde uygulaması yapılan 161 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %73,8’ini oluşturduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, farklı mekânlarda yaratıcı drama uygulamalarının yapılabildiği açıkça görülmektedir. Çoğunlukla eğitimde bir yöntem olarak kullanıldığı için sınıf mekân olarak sıklıkla tercih edilmiştir. Buna karşın okullarda drama dersliğinin sayıca yetersiz oluşu dikkat çekmektedir. Ayrıca Covid 19 pandemisinin yaşandığı dönemde 6 çalışmanın çevrimiçi uygulamalar aracılığıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

3.3.4. Uygulama yapılan araştırmalardaki eğitmen özelliği

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı drama uygulaması yapılan araştırmalardaki eğitmen özelliği dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.12.’de gösterilmiştir.

Tablo 3.12. Araştırmalara rehberlik eden eğitmen özelliklerinin dağılımı

Eğitmen Özellikleri	Tez Adedi	Oran
Drama Eğitmenliği Eğitimi Var	85	39
Lisansüstü Eğitimi Var	16	7,3
Belirtilmemiş	117	53,7
Toplam	218	100,0

Tablo 3.12.’deki dağılım incelendiğinde yaratıcı drama eğitmenlerinin, eğitmenlik eğitimi aldığı belirtilen 85 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü tezlerinin %39’unu, eğitmenlerin lisansüstü eğitimi aldığı belirtilen 16 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü tezlerinin %7.3’ünü, eğitmen özelliklerinin belirtilmediği 117 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü

tezlerinin %53.7'sini oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre yaratıcı drama uygulamaları yapılan lisansüstü tezlerinin çoğunluğunda drama eğitmeni ilgili herhangi bir bilgi verilmediği saptanmıştır. Yaratıcı drama oturumlarına rehberlik eden drama eğitmeninin süreçteki rolü çok önemlidir. Dolayısıyla yaratıcı drama alanındaki tecrübesi diğer araştırmacılara önemli bilgiler sunacaktır. Bu bağlamda, yaratıcı drama eğitmenlerinin yaptıkları araştırmalarda alandaki tecrübesini açık bir şekilde belirtmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 3.13. *Yaratıcı drama eğitmenlerinin eğitim aldıkları kurumlar*

Kurumlar	Tez Adedi	Oran
Çağdaş Drama Derneği	41	48,2
Özel Kurslar	11	12,9
Üniversiteler	6	7
Milli Eğitim Bakanlığı	2	2,3
Belirtilmemiş	25	29,4
Toplam	85	100,0

Tablo 3.13.'teki dağılım incelendiğinde, yaratıcı drama eğitmenlerinin eğitim aldıkları kurum olarak Çağdaş Drama Derneği öne çıkmaktadır. Bu bulguya göre Çağdaş Drama Derneği'nin yaratıcı drama eğitmenlerinin yetiştirilmesinde büyük role sahip olduğu sonucu çıkarılabilir.

3.3.5. Uygulama yapılan araştırmalardaki katılımcı özelliği

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı drama uygulaması yapılan araştırmalardaki katılımcı özelliği dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.14.'te gösterilmiştir.

Tablo 3.14. *Araştırmalardaki katılımcı özelliklerinin dağılımı*

Katılımcı Özellikleri	Tez Adedi	Oran
Yaratıcı Drama Eğitimi Var	14	6,4
Yaratıcı Drama Eğitimi Yok	13	6,0
Belirtilmemiş	191	87,6
Toplam	218	100,0

Tablo 3.14.’teki dağılım incelendiğinde, katılımcıların yaratıcı drama eğitimi alıp almadığı belirtilmeyen 191 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü tezlerinin %87.6’sını, katılımcıların yaratıcı drama eğitimi aldığı belirtilen 14 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü tezlerinin %6.4’ünü, katılımcıların yaratıcı drama eğitimi almadığı belirtilen 13 adet araştırma uygulama yapılan toplam lisansüstü tezlerinin %6’sını oluşturduğu tespit edilmiştir. Bulgular incelendiğinde yaratıcı drama uygulaması yapılan lisansüstü tezlerinin büyük çoğunluğunda katılımcı özelliklerinin belirtilmediği saptanmıştır. Yaratıcı dramanın gerçekleştirilebilmesi için önce dramatik düşünce yapısına sahip olan bir gruba ihtiyaç vardır. Örneğin, doğaçlama için çıkış noktası olarak içinde çeşitli araçların olduğu bir yol resmi gösterildiğinde katılımcıların araçları taklit edip mekânda dolaşmaları beklenmez. Onların, araçların çevreye olan etkisi ya da trafik sıkışıklığının insan psikolojisi üzerindeki etkisi gibi konularda tartışması beklenir. Bunun için katılımcıların yaratıcı drama ile ilgili ön öğrenmelerinin yeterli olması gerekir. Bu bağlamda yaratıcı drama sürecinin önemli bileşenlerinden olan katılımcıların drama eğitimlerinin olup olmadığının belirtilmesi, çalışmayı inceleyen araştırmacılar açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

3.4. Araştırmalarda incelenen yaratıcı dramanın genel ve eğitsel amaçları

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, yaratıcı dramanın genel ve eğitsel amaçlarının dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.15.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.4. Araştırmalarda incelenen yaratıcı drama amaçları dağılımı

	Adet	Oran
Pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek	104	36,3
Tutum oluşturmak veya geliştirmek	35	12,2
İletişimi ve Sosyal becerileri geliştirmek	31	10,8
Düşünme yeteneğini geliştirmek	22	7,6
Kendini tanıma ve gerçekleştirmeyi sağlamak	20	6,9

Tablo 3.15. (Devam) Araştırmalarda incelenen yaratıcı drama amaçları dağılımı

Değerleri netleştirmek, inanç ve beklentileri dile getirmek	18	6,2
Fiziksel ve ruhsal sağlığı iyi bir şekilde korumak ve geliştirmek	18	6,2
Öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamak	16	5,5
Duygunun sağlıklı bir biçimde boşalmasını ve kontrolünü sağlamak	12	4,1
Yaratıcılığı geliştirmek	9	3,1
Estetik anlayış geliştirmek	1	,3
Toplam	286	100

Tablo 3.15.’teki dağılım incelendiğinde nicelik olarak en fazla pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek amacının ölçülmesine yönelik araştırma yapıldığı saptanmıştır. Eğitimde bir yöntem olarak kullanılan yaratıcı dramanın, bir dersin kazanımlarına ulaşmada ne kadar etkili olduğunun ölçülmesi çalışmaların çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu bilgiden yola çıkarak araştırmacıların ders kazanımlarının ölçülmesine daha fazla önem verdiği söylenebilir.

3.5. Araştırmalarda tercih edilen araştırma yöntemi ve çalışma grubu

Yapılan betimsel analiz sonucunda bu ana temaya bağlı olarak araştırmalarda kullanılan yöntemler ve araştırmaların çalışma grubu olmak üzere 2 alt temayla ilgili verilere ulaşılmıştır.

3.5.1. Araştırmalarda kullanılan yöntemler

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların yöntem dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.16.’te gösterilmiştir.

Tablo 3.16. Araştırmalarda tercih edilen yöntemlerin dağılımı

Yöntem	Tez Adedi	Oran
Nicel	132	47,8
Nitel	79	28,6

Tablo 3.16. (Devam) Araştırmalarda tercih edilen yöntemlerin dağılımı

Karma	65	23,6
Toplam	276	100,0

Tablo 3.16.'daki dağılım incelendiğinde Nicel yöntem kullanılan 132 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %47.8'ini, Nitel yöntem kullanılan 79 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %28.6'sını, Karma yöntem kullanılan 65 adet araştırma toplam lisansüstü tezlerinin %23.6'sını oluşturduğu tespit edilmiştir. Bu verilere göre, yapılan araştırmalarda nicel yöntemin diğer yöntemlere göre daha fazla tercih edildiği saptanmıştır. Bu bulguya göre, yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü araştırmalarda pozitivist paradigmanın hâkim olduğu söylenebilir. Bu tür araştırmalarda genellikle hipotezler kurulur ve test edilir, veriler toplanır, analiz edilir ve genellenebilir sonuçlar çıkarılır. Bu doğrultuda incelenen araştırmalarda, genellikle yaratıcı dramının eğitimde bir yöntem olarak etkililiği test edilmiş ve genellenebilir sonuçlar çıkarılmıştır.

3.5.2. Araştırmaların çalışma grubu

Yaratıcı drama ile ilgili yapılan bilimsel araştırmaların incelenmesi sonucunda, araştırmaların çalışma grubu dağılımı ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 3.17.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.17. Deneyisel araştırmalara konu olan çalışma grupları dağılımı

Çalışma Grubu	Tez Adedi	Oran
Ortaokul öğrencileri	55	25,2
İlkokul öğrencileri	49	22,5
Okul öncesi öğrencileri	38	17,4
Lisans öğrencileri	31	14,2
Karma gruplar	23	10,6
Lise öğrencileri	17	7,8
Veliler	3	1,4
Öğretmenler	2	,9
Toplam	218	100,0

Tablo 3.17.'deki dağılım incelendiğinde en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri ile yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulardan, öğretim müfredatı kazanımlarının

Şekil 3.3.'teki drama terminolojisi kelime bulutu incelendiğinde, yaratıcı dramanın tanımında sıklıkla yer verilen terimlerin öne çıktığını görmek mümkündür. Ayrıca drama sürecinin, drama türlerinin, drama bileşenlerinin, drama aşamalarının ve drama tekniklerinin adlandırılmasında kullanılan terimler öne çıkmaktadır.

Çok terimlilik sorununun saptandığı alanlar drama bileşenleri, drama aşamaları ve drama teknikleridir. Yabancı dillerden yapılan çeviriler, terminoloji çalışmalarının yetersizliği, drama sözlüğü eksikliği ve alanda kitap değerlendirmelerinin yetersizliği çok terimlilik sorununun başlıca nedenleri olduğu düşünülmektedir.

Disiplinler arası çalışmalara olanak sağlayan yaratıcı drama, farklı disiplinlerden farklı terimleri kullanmaktadır. Bu disiplinlerin en önemlileri tiyatro ve eğitim alanlarıdır. Doğaçlama, dramatik ve kendiliğindenlik gibi kavramların tiyatro alanından; öğretmen, değerlendirme ve etkileşim gibi kavramların ise eğitim alanından alındığını söylemek mümkündür. Dans drama, pantomim ve drama etiği gibi yaratıcı drama alanında doğan terimlerin de çalışmalarda yer verildiği söylenebilir. Şekil 3.4.'te dramanın diğer disiplinlerle olan ilişkisi örneklendirilmiştir.

3.6.2. Araştırmalarda yaratıcı drama sürecinin adlandırılması

Çalışmaların yaratıcı drama ile ilgili alanyazın bölümlerinin incelenmesi sonucu drama sürecinin adlandırılmasında saptanan terimler alfabetik sıraya göre aşağıda verilmiştir:

- Animasyon, canlandırmacı oyun, doğaçlama yoluyla drama, doğaçlama, drama, eğitici drama, eğitimde yaratıcı drama, eğitsel drama, eğitsel yaratıcı drama, etkileşim pedagojisi, gayriresmi drama, gelişimsel drama, informal drama, okul oyunu, oyun pedagojisi, oyun ve etkileşim, oyun ve etkileşim eğitbilimi, oyun ve tiyatro eğitbilimi, oyun ve tiyatro pedagojisi, pedagojik oyun, pedagojik drama, rol drama, rol lideri, rol oyunu, siber drama, temsili ve doğaçlama drama, tiyatro eğit-bilimi, tiyatro pedagojisi, yaratıcı drama, yaratıcı eğitsel drama, yaratıcı oyun.

Araştırmalarda yaratıcı dramanın adlandırılması ile ilgili ortaya yukardaki gibi birçok farklı terim çıksa da *drama* ve *yaratıcı drama* süreci adlandırmak için tercih edilen terimlerdir. Eğitici drama, eğitsel drama, eğitimde yaratıcı drama gibi terimler yaratıcı dramanın eğitimde bir yöntem olarak kullanıldığı alanı tanımlarken tercih edilmiştir. Diğer terimler ise genellikle yabancı kaynaklarda yaratıcı drama için kullanılan terimlerin Türkçe tercümesi olduğu saptanmıştır. Örneğin *canlandırmacı oyun* yaratıcı drama etkinliklerine Almanca'da verilen adın Türkçe tercümesidir. Bu terimlere sadece süreç tanımlanırken başvurulduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan bazı çalışmalarda *drama* ve *yaratıcı drama* kavramlarının birlikte kullanıldığı saptanmış, bu durumun dil birliğini bozduğu saptanmıştır. Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde elde edilen bulgular Tablo 3.18.'deki gibidir.

Tablo 3.18. Ders planlarına göre sürecin adlandırılması

Sürecin adlandırılması	Adet	Oran
Yaratıcı drama	122	75,8
Drama	20	12,4
Eğitici drama	2	1,2
Eğitimde drama	1	,6
Çoklu terim kullanımı	16	9,9
Toplam	161	100,0

Tablo 3.18'deki dağılım incelendiğinde araştırmacıların süreci adlandırırken yaratıcı drama, drama, eğitimde drama ve eğitici drama olarak 4 farklı terim kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. En çok tercih edilen terim 118 çalışma ile yaratıcı dramadır. 15 çalışmada ise çoklu terim kullanımı saptanmış ve bu çalışmalarda dil birliğinin olmadığı gözlenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, hem alanyazında hem de ders planlarında yaratıcı drama sürecinin adlandırılmasında çoklu terim sorunu olduğu söylenebilir.

3.6.3. Araştırmalarda yaratıcı drama bileşenlerinin adlandırılması

Çalışmaların yaratıcı drama ile ilgili alanyazın bölümlerinin incelenmesi sonucu sürece rehberlik eden kişinin adlandırılmasında kullanılan terimler eğitimci, eğitmen, grup yönlendiricisi, lider, öğretim görevlisi, öğretmen, yönetici ve yönlendiricidir. Ancak çalışmalar incelendiğinde yaratıcı drama sürecine rehberlik eden kişiye çoğunlukla *lider* denildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde ise elde edilen bulgular Tablo 3.19.'daki gibidir.

Tablo 3.19. Ders planlarına göre sürece rehberlik eden kişinin adlandırılması

Rehberin adlandırılması	Adet	Oran
Lider	66	40,0
Öğretmen	65	39,4
Eğitmen	16	9,7
Araştırmacı	4	2,4
Eğitici	3	1,8
Lider öğretmen	1	,6
Çoklu terim kullanımı	10	6,1
Toplam	165	100,0

Tablo 3.19'daki dağılım incelendiğinde yaratıcı drama sürecine rehberlik eden kişinin 6 farklı şekilde adlandırıldığı, lider ve öğretmen terimlerinin en sık tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 10 çalışmada çoklu terim kullanımı olduğu saptanmıştır. Bu terimler sıklıklarına göre Şekil 3.5'deki kelime bulutunda gösterilmiştir.

tespit edilmiştir. Ayrıca 26 çalışmada çoklu terim kullanımı olduğu saptanmıştır. Bu terimler sıklıklarına göre Şekil 3.6.'daki kelime bulutunda gösterilmiştir.

Şekil 3.6. Katılımcı kelime bulutu

Şekil 3.6.'daki katılımcıların adlandırılmasını gösteren kelime bulutu incelendiğinde çalışmaların çoğunlukla öğrencilerle ve düşük yaş gruplarıyla yapıldığı söylenebilir. Tespit edilen bulgular incelendiğinde, hem alanyazında hem de ders planlarında yaratıcı drama sürecine katılan kişilerin birden çok terim ile adlandırıldığı dolayısıyla bu alanda çoklu terim sorunu olduğu söylenebilir.

3.6.4. Araştırmalarda yaratıcı drama oturumlarının adlandırılması

Çalışmaların yaratıcı drama ile ilgili alanyazın bölümlerinin incelenmesi sonucu aşamaların adlandırılmasında birbirinden farklı terimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:

- ısınma-oynama-doğaçlama-oluşumlar,
- ısınma/rahatlama-oynama-rahatlama/değerlendirme,
- ısınma-asıl çalışma-değerlendirme,
- ısınma/oynama-doğaçlama-değerlendirme,
- ısınma/rahatlama-oynama-doğaçlama-oluşum-değerlendirme,
- ısınma/hazırlık-canlandırma-değerlendirme,
- ısınma-oyun ve doğaçlama-oluşum ve değerlendirme,
- ısınma/hazırlık-keşif/araştırma-canlandırma/geliştirme-tasarlama-geliştirme/tartışma,

- hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme.

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde elde edilen bulgular Tablo 3.21.'deki gibidir.

Tablo 3.21. Ders planlarına göre oturumların adlandırılması

Oturumların adlandırılması	Adet	Oran
1.etkinlik-2.etkinlik-3.etkinlik	2	1,2
Aşama yok	18	10,6
Etkinlik-canlandırma-değerlendirme	2	1,2
Giriş-gelişme-değerlendirme	2	1,2
Giriş-gelişme-sonuç	4	2,4
Giriş-geliştirme-sonuç	4	2,4
Hazırlık-canlandırma-değerlendirme	2	1,2
Hazırlık-nasıl oynanır-bir de böyle deneyelim-ipuçları	1	,6
Hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme	51	30,0
Hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme/tartışma	4	2,4
Hazırlık/ısınma-canlandırma-tartışma/değerlendirme	1	,6
Hazırlık/ısınma-doğaçlama-değerlendirme	3	1,8
Hazırlık/ısınma-etkinlik-değerlendirme	1	,6
Hazırlık/ısınma-oyun-doğaçlama-oluşum-değerlendirme	1	,6
Isınma-asıl çalışma-değerlendirme	6	3,5
Isınma-canlandırma	1	,6
Isınma-canlandırma-değerlendirme	19	11,2
Isınma-canlandırma-değerlendirme/tartışma	1	,6
Isınma-çalışma-değerlendirme	3	1,8
Isınma-oyun-doğaçlama-oluşum-değerlendirme	1	,6
Isınma-oyun ve doğaçlama-değerlendirme	1	,6
Isınma/hazırlık-canlandırma-değerlendirme	30	17,6
Isınma/hazırlık-canlandırma-değerlendirme/tartışma	5	2,9
Isınma/hazırlık-canlandırma/doğaçlama-değerlendirme	1	,6
Isınma/hazırlık-esas çalışma-değerlendirme	1	,6
Isınma/hazırlık-etkinlik-değerlendirme	1	,6
Isınma/hazırlık/oyun-etkinlik-değerlendirme/paylaşım	1	,6
Isınma/oynama/doğaçlama/değerlendirme	1	,6
Öğrenme süreci-değerlendirme	1	,6
Süreçsel drama	1	,6
Toplam	170	100,0

Elde edilen bulgular incelendiğinde yaratıcı drama oturumlarının 31 farklı şekilde adlandırıldığı tespit edilmiştir. Yaratıcı drama sürecinin çoğunlukla 3 aşamaya ayrıldığı, bu planlama şeklinin yaratıcı dramayı planlama ve yapılandırmada Adıgüzel yaklaşımı ile paralellik gösterdiği ancak bu aşamaların farklı şekilde adlandırıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme aşamalarının adlandırılmasında 51 kez ile en çok tercih edildiği ancak bunun dahi toplam çalışmaların %30'unu oluşturduğu saptanmıştır. Ayrıca çalışmaların bazılarında ısınma/hazırlık- canlandırma ve değerlendirme/tartışma aşamalarından en az bir tanesinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan drama aşamalarının adlandırılmasında çok terimlilik sorunu olduğu ve alanda dil birliği olmadığı sonucuna varılabilir. Yaratıcı drama oturumlarının adlandırılmasında kullanılan terimler sıklıklarına göre Şekil 3.7.'deki kelime bulutunda gösterilmiştir.

Şekil 3.7. Drama aşamaları kelime bulutu

Şekil 3.7.'deki kelime bulutu incelendiğinde, yaratıcı dramayı planlama ve yapılandırmada Adıgüzel yaklaşımındaki hazırlık/ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarının belirgin bir şekilde öne çıktığını söylenebilir.

3.6.5. Araştırmalarda yaratıcı drama tekniklerinin adlandırılması

Çalışmaların yaratıcı drama ile ilgili alanyazın bölümlerinin incelenmesi sonucu ulaşılan teknikler alfabetik sıraya göre aşağıda verilmiştir:

- Akışkan heykeller, anı işaretlemek, anlatı, aradaki boşluk, aranjman, bilinç koridoru, bir başkasının role girmesi, bölünmüş ekran, buzdağı, büyük grup doğaçlaması, canlandırma, dans draması, dedikodu halkası, doğaçlama, donuk imge, dramanın geçtiği kurgusal mekanın oluşturulması, dramatizasyon, duvardaki rol, düşünce takibi, eş zamanlı doğaçlama, forum tiyatro, fotoğraf anı, fotoğraf karesi, fragman, gerçek an, geriye dönüş, gölge oyunu, heykel, iç ses, imge tiyatrosu, kağıt üstünde karakter oluşturma, kafa sesi, kenardan yönlendirme, koro halinde konuşma, kostüm kullanma, kukla draması, küçük grup doğaçlaması, liderin role girmesi, manşet, mektuplar, müzikle drama, öğretmen role girmesi, öykü oluşturma, öykü tamamlama, özel mülkiyet, özel eşyalar, pantomim, resim yapma, ritüel, rol değiştirme, rol içinde yazma, rol kartı, rol koridoru, rol oynama, röportaj, ses takibi, sevgili günlük, sıcak sandalye, sirküler drama, son sahne, sözsüz oyun, süreçsel drama, tablo oluşturma, telefon görüşmesi, toplantı düzenleme, toplu resim, tüm grupla doğaçlama, uzman görüşü, uzman mantosu, yeniden canlandırma, zihinde canlandırma.

Elde edilen bulgular incelendiğinde pantomim tekniğinin pandomim şeklinde de kullanıldığı ayrıca sessiz oyun veya sözsüz oyun olarak da adlandırıldığı saptanmıştır. Bu durumun çok terimliliğe neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca tespit edilen diğer çok terimli kullanımlar şu şekildedir: Rol oynama - rol yapma, canlandırma-oyunlaştırma- dramatizasyon, liderin role girmesi- öğretmen role girmesi-öğretmenin role girmesi, iç ses- kafa sesi, fotoğraf anı- fotoğraf karesi, donuk imge- heykel, yarım kalmış materyal- tamamlanmamış materyal, özel mülkiyet- özel eşyalar, başlık koyma-manşet, kağıt üstünde karakter oluşturma- duvardaki rol, uzman görüşü-uzman mantosu. Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde elde edilen bulgular Tablo 3.22.'deki gibidir.

Tablo 3.22. Ders planlarında yer alan teknikler

Teknikler	Adet	Oran
Doğaçlama	131	20,5
Rol oynama	116	18,2

Tablo 3.22. (Devam) Ders planlarında yer alan teknikler

Öğretmenin role girmesi	39	6,1
Dramatizasyon	33	5,2
Donuk imge	29	4,5
Pantomim	25	3,9
Fotoğraf karesi	25	3,9
Rol içinde yazma	17	2,7
Eş zamanlı doğaçlama	15	2,4
Rol kartları	15	2,4
Bilinç koridoru	14	2,2
Toplantı düzenleme	13	2,0
Dedikodu halkası	11	1,7
Sıcak sandalye	11	1,7
Yarım kalmış materyal	8	1,3
İstasyon	7	1,1
Geriye dönüş	6	,9
İç ses	6	,9
Röportaj	6	,9
İkili doğaçlama	5	,8
Küçük grup doğaçlaması	5	,8
Rol değiştirme	5	,8
Telefon görüşmesi	4	,6
Bölünmüş ekran	4	,6
Konuşma halkası	4	,6
Zihinde canlandırma	4	,6
Büyük grup doğaçlaması	3	,5
Duvardaki rol	3	,5
Hikaye tamamlama	3	,5
Kukla	3	,5
Mektup yazma	3	,5
Senin yerinde olsaydım	3	,5
Ritüel	3	,5
Akışkan heykeller	3	,5
Uzman mantosu	3	,5
Katılımcı liderlik	2	,3
Hikaye yazma	2	,3
Grup heykelleri yoluyla tablo	2	,3

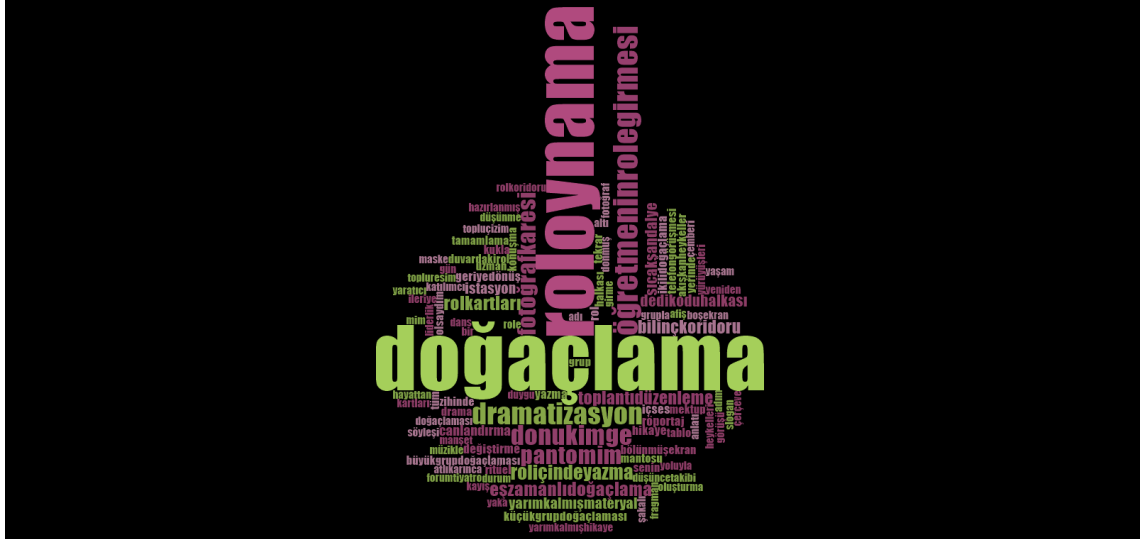
Tablo 3.22. (Devam) Ders planlarında yer alan teknikler

Duygu durum yürüyüşleri	2	,3
Düşünce takibi	2	,3
Müzikle drama	2	,3
Manşet	2	,3
Tekrar canlandırma	2	,3
Toplu çizim	2	,3
Toplu resim	2	,3
Tüm grupla doğaçlama	2	,3
Anlatı	2	,3
Yarım kalmış hikaye	2	,3
Hazırlanmış rol	1	,2
Boş ekran	1	,2
Dans drama	1	,2
Forum tiyatro	1	,2
Fotoğraf doğaçlaması	1	,2
İleriye kayış	1	,2
Donmuş çerçeve	1	,2
Fragman	1	,2
Atlıkarınca istasyon	1	,2
Hayattan bir gün	1	,2
Maske	1	,2
Mim	1	,2
Rol koridoru	1	,2
Role girme	1	,2
Adım adım doğaçlama	1	,2
Afiş	1	,2
Slogan oluşturma	1	,2
Söyleşi	1	,2
Tablo	1	,2
Tekrar role girme	1	,2
Tüm grup doğaçlaması	1	,2
Uzman görüşü	1	,2
Altı şapkalı düşünme	1	,2
Yaka kartları	1	,2
Yaratıcı yazma	1	,2

Tablo 3.22. (Devam) Ders planlarında yer alan teknikler

Yaşam çemberi	1	,2
Yeniden canlandırma	1	,2
Toplam	638	100,0

Tablo 3.22'deki dağılım incelendiğinde yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda 76 farklı tekniğin kullanıldığı saptanmıştır. Bu tekniklerden en çok tercih edilenleri sırasıyla doğaçlama, rol oynama, öğretmenin role girmesi, dramatizasyon ve donuk imgedir. Yaratıcı drama ders planlarında tespit edilen teknikler sıklıklarına göre Şekil 3.8.'deki kelime bulutunda gösterilmiştir.

Şekil 3.8. Drama teknikleri kelime bulutu

Yaratıcı drama süreçlerinde, istenilen hedeflere ulaşmak için tekniklerden faydalanılır. Şekil 3.8.'deki drama tekniklerini içeren kelime bulutu incelendiğinde yaratıcı drama eğitmenlerinin oturumlarda doğaçlama ve rol oynama tekniklerini çoğunlukla tercih ettikleri, diğer tekniklere nispeten daha az başvurdukları açıkça görülebilir. Bu veriden yola çıkarak, çoğunlukla pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen yaratıcı drama oturumlarında eğitmenlerin, doğaçlama ve rol oynama tekniklerinin bu amaca ulaşmakta yeterli olduğunu düşündükleri çıkarımı yapılabilir. Öte yandan yaratıcı drama

eğitmenlerinin doğaçlama ve rol oynama tekniklerine odaklanması, onların diğer teknikler konusunda yeterli uygulama bilgilerinin olmadığı varsayılabılır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölüm, araştırmada saptanan bulgular doğrultusunda elde edilen sonuçların sunulduğu sonuç bölümünden, elde edilen bulgular ile alan yazındaki bulguların tartışıldığı tartışma bölümünden ve gelecekteki araştırmacılara fikir sağlayacak öneriler bölümünden oluşmaktadır.

4.1. Sonuç

Bu başlık altında yaratıcı drama ile ilgili Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yapılan 276 lisansüstü araştırmanın doküman incelemesi sonucunda saptanan bulguları ve bu bulguların analizi ile ortaya çıkan sonuçlar ortaya konmuştur. Yaratıcı drama ile ilgili yapılmış lisansüstü araştırmaların betimsel analizi sonucu 6 ana temaya ulaşılmıştır. İlk tema olan araştırmaların künyesine dair elde edilen bulgular, araştırmaların yazıldığı yıllar, araştırmaların tez türü, araştırmaların yapıldığı kurumlar ve araştırmaların yazıldığı diller olmak üzere dört alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklara ait bulguların analizi ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Türkiye’de 2014-2023 yılları arasında yaratıcı drama ile ilgili en fazla lisansüstü çalışma 74 çalışma ile 2019 yılında yapılmıştır. Bu durumun YÖK Başkanlığı’nın 2016 yılında Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği’nde yaptığı düzenlemelerin bir sonucu olduğu görülmüştür. İstisnai bir yıl olan 2019 hariç tutulduğunda, son 10 yılda yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların ortalamasının 22,4 olduğu ve son yıllarda yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların ortalamanın üzerinde olduğu sonucuna varılmıştır.
- Tez türü bakımından yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazla yapıldığı tespit edilmiştir. İncelenen çalışmaların %88.9’u yüksek lisans tezlerinden, %11.1’i doktora tezlerinden oluşmaktadır.
- Araştırmaların yapıldığı kurumlar incelendiğinde yaratıcı dramının 77 farklı üniversitede lisansüstü araştırmalara konu olduğu; nicelik olarak en fazla 35 çalışma ile Ankara Üniversitesi’nde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaların yazıldığı diller incelendiğinde, araştırmaların Türkçe ve İngilizce olmak üzere iki farklı dilde yazıldığı; nicelik olarak ise en fazla çalışmanın 263 çalışma ile Türkçe dilinde yapıldığı, İngilizce dışında başka bir yabancı dilde çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci tema olan araştırmaların dramayı ele alış biçimine dair elde edilen bulgular, araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem ve disiplin boyutlarındaki dağılımı, araştırmalarda yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanları ve araştırmalarda yaratıcı dramanın disiplin boyutundaki çalışmalar olmak üzere 3 alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklara ait bulguların analizi ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Yaratıcı dramanın yöntem boyutunun nicelik olarak daha fazla ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Yaratıcı dramanın eğitimin birçok farklı alanında bir yöntem olarak tercih edildiğı, nicelik olarak ise en fazla temel eğitim alanında kullanıldığı saptanmıştır.
- Okul öncesi eğitim alanında yaratıcı dramanın problem çözme becerisi, yaşam becerileri, okuryazarlık becerisi, sosyal davranış becerileri, sosyal problem çözme becerisi, ses farkındalığı becerisi, dikkat gelişimi, öz yeterlilik, sosyal-duygusal gelişim, öz güven, duygu düzenleme, yaratıcı düşünme becerisi, farklılıklara saygı, öz düzenleme becerisi, sosyal uyum, akademik başarı, zihinsel düşünme becerileri, değerler eğitimi kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- İlkokul eğitimi alanında yaratıcı dramanın yaratıcılık, özgüven, tutum, akademik başarı, hayır diyebilme becerisi, empatik eğilim düzeyi, yazma başarısı, bilimsel süreç becerisi, okuduğunu anlama, akıcı okuma, bilgilerin kalıcılığı, sosyal beceri, okula uyum, değerler eğitimi, yazma kaygısı, yazma öz yeterliliğı, sığınmacıların uyumu, yaratıcı yazma, müzede drama, duygusal zeka gelişimi kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Türkçe eğitimi alanında yaratıcı dramanın kelime haznesi, dinleme becerisi, konuşma becerisi, okuyarak anlama becerisi, sesli okuma becerisi, okuma becerisi, yazma becerisi, tutum, kelime haznesi, edebi sanatlar kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Sosyal bilgiler eğitimi alanında yaratıcı dramanın akademik başarı, iletişim, tarihsel empati, değerler, adil olma, eleştirel düşünme, çevresel duyarlılık, demokratik değerlere bağlılık kavramlarıyla ilgili çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

- Matematik eğitimi alanında yaratıcı dramanın başarı, kalıcılık, akademik özgüven, tutum, inanç, değerler eğitimi, farklı öğrenme düzeyleri, matematiksel modelleme, problem çözme ve kurma, kaygı, öz yeterlilik kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir..
- Fen bilimleri eğitimi yaratıcı dramanın bilimsel yaratıcılık, kavramsal anlama, motivasyon, tutum, empati, bilimsel süreç becerisi, öz yeterlilik, 21.yy. becerileri, başarı, tutum kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Yabancı dil eğitimi alanında yaratıcı dramanın başarı, tutum, motivasyon, eleştirel düşünme, yansıtıcı düşünme, konuşma becerisi, kelime öğrenimi, yaratıcı düşünme, okuma becerisi, kalıp sözler, hazırlıksız konuşma becerisi kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Özel eğitim alanında yaratıcı dramanın başarı, tutum, sosyal beceri, okuduğunu anlama becerisi, toplumsal yaşama becerileri, alıcı dil gelişimi kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Güzel sanatlar eğitimi alanında yaratıcı dramanın sanat tarihi, Türk halk dansı, eleştirel düşünme becerisi, pedagojik sanat eğitimi, sanat akımları, başarı, tutum, müzik eğitimi, kültürel temas alanları kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Mesleki eğitim alanında yaratıcı dramanın sınıf öğretmeni adayları, beden eğitimi öğretmen adayları, İngilizce öğretmeni adayları, matematik öğretmeni adayları, görsel sanatlar öğretmeni adayları, özel eğitim öğretmeni adayları, mimar adayları, turizm sektörü çalışanı adayları, sosyal hizmet uzmanları, otomotiv sektörü çalışanları ile çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Beden eğitimi alanında yaratıcı dramanın iletişim, özgüven, takım birlikteliği, özel gereksinimli akranlara yönelik tutum, empati, psikolojik dayanıklılık, stresle başa çıkma stratejileri kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.
- Psikolojik danışma ve rehberlik alanında yaratıcı dramanın iletişim becerileri, duygusal zeka, sosyal medya bağımlılığı, iyi oluş düzeyi, öfke denetimi, oto kontrol, kendini açma, sosyal kabul davranışı, utangaçlıkla baş etme, öz kavram, akran zorbalığı algısı, çatışma çözme becerisi, atılganlık geliştirme,

saldırganlık eğilimi, öğrenci kişilik hizmetleri kavramlarıyla ilişkilendirilen çalışmalar yapıldığı tespit edilmiştir.

- Yaratıcı dramının etkisinin araştırıldığı ve herhangi bir kategoriye dahil edilemeyen diğer eğitim konuları dijital vatandaşlık eğitimi, flört şiddeti, iş stresi, otobiyografi çalışması, toplumsal cinsiyet farkındalığı çalışması ve annelerin iletişim becerilerinin geliştirilmesidir.
- Yaratıcı dramının disiplin boyutuyla ilgili yapılan çalışmalarda en çok tarama çalışmasının yapıldığı saptanmıştır. Tarama çalışmalarının tutum, öz yeterlilik, eğitimci görüşleri, uzman görüşleri, sorunlar, çözüm önerileri ve belgesel tarama yoluyla doküman incelemesi konularında yapıldığı tespit edilmiştir.

Üçüncü tema olan araştırmaların drama bileşenlerine dair elde edilen bulgular, araştırmalarda uygulama yapılma dağılımı, uygulama yapılan araştırmalarda paylaşılan ders planları, uygulama yapılan araştırmalardaki mekân kullanımı, uygulama yapılan araştırmalarda eğitmen özelliği ve uygulama yapılan araştırmalarda katılımcı özelliği olmak üzere 5 alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklara ait bulguların analizi ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Lisansüstü çalışmaların çoğunda yaratıcı drama uygulamalarının yapıldığı ve nicelik olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Yapılan bu uygulamalarda ders planlarının çoğunlukla paylaşıldığı tespit edilmiştir.
- Canlandırma çalışmaları atlanmış veya dramatik kurgunun olmadığı canlandırmaları içeren ders planları tespit edilmiştir.
- Yaratıcı drama uygulamalarının farklı mekânlarda yapıldığı, nicelik olarak ise en fazla çalışmanın sınıfta yapıldığı saptanmıştır.
- Uygulama yapılan çalışmalardaki drama eğitmeni ile ilgili herhangi bir bilgi verilmeyen çalışmaların çoğunlukta olduğu saptanmıştır.
- Yaratıcı drama eğitmenlerinin çoğunlukla Çağdaş Drama Derneği'nden eğitim aldığı tespit edilmiştir.
- Uygulama yapılan çalışmalardaki katılımcılar ile ilgili herhangi bir bilgi verilmeyen çalışmaların çoğunlukta olduğu saptanmıştır.

Dördüncü tema olan yaratıcı dramının genel ve eğitsel amaçları açısından içeriği ile ilgili elde edilen bulguların analizi ile ilgili olarak, niceliksel anlamda en fazla pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda çalışmalar yapıldığı görülmüştür. Ayrıca, söz konusu alanlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek amacının ölçülmesine yönelik araştırmaların daha çok yapıldığı saptanmıştır.

Beşinci tema olan çalışmaların araştırma yöntemi ve çalışma grubu açısından içeriğine dair elde edilen bulgular, araştırmalarda kullanılan yöntemler ve araştırmaların çalışma grubu olmak üzere 2 alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklara ait bulguların analizi ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Elde edilen verilere göre, yapılan araştırmalarda nicel yöntemin diğer yöntemlere göre daha fazla tercih edildiği saptanmıştır.
- Bulgular incelendiğinde en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri ile yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Altıncı tema olan araştırmaların tercih edilen terimler açısından içeriğine dair elde edilen bulgular, drama terminolojisi, drama sürecinin adlandırılması, drama bileşenlerinin adlandırılması, drama oturumlarının adlandırılması ve drama tekniklerinin adlandırılması olmak üzere 5 alt başlıkta incelenmiştir. Bu alt başlıklara ait bulguların analizi ile aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

- Elde edilen bulgular incelendiğinde çalışmaların giriş kısmında yaratıcı dramaya yer verilen bölümlerde saptanan terimler drama sürecinin, drama türlerinin, drama bileşenlerinin, drama aşamalarının, drama tekniklerinin ve drama ile ilgili kavramların adlandırılmasında kullanılan terimlerden oluşmaktadır.
- Elde edilen bulgular incelendiğinde, yaratıcı dramının disiplinler arası çalışmalara olanak sağladığı sonucuna varılabilir. Yaratıcı drama ile ilgili çalışmalarda farklı disiplinlerden farklı terimlerin kullandığını görmek mümkündür. Bu disiplinlerin en önemlileri tiyatro ve eğitim alanlarıdır. Doğaçlama, dramatik ve kendiliğindenlik gibi kavramların tiyatro alanından, öğretmen, etkileşim, değerlendirme gibi kavramların ise eğitim alanından alındığını söylemek mümkündür. Psikodrama, pantomim ve drama etiği gibi

yaratıcı drama alanında doğan terimlerin de çalışmalarda yer verildiği söylenebilir.

- Drama sürecinin adlandırılmasında kullanılan terimler şu şekildedir: Animasyon, canlandırmacı oyun, doğaçlama yoluyla drama, doğaçlama, drama, eğitici drama, eğitimde yaratıcı drama, eğitsel drama, eğitsel yaratıcı drama, etkileşim pedagojisi, gayriresmi drama, gelişimsel drama, informal drama, okul oyunu, oyun pedagojisi, oyun ve etkileşim, oyun ve etkileşim eğitbilimi, oyun ve tiyatro eğitbilimi, oyun ve tiyatro pedagojisi, pedagojik oyun, pedagojik drama, rol drama, rol lideri, rol oyunu, siber drama, temsili ve doğaçlama drama, tiyatro eğit-bilimi, tiyatro pedagojisi, yaratıcı drama, yaratıcı eğitsel drama, yaratıcı oyun.
- Araştırmalarda yaratıcı dramanın adlandırılması ile ilgili ortaya yukardaki gibi birçok farklı terim çıksa da “*drama*” ve “*yaratıcı drama*”nın, süreci adlandırmak için en çok tercih edilen terimler olduğu görülmüştür. Eğitici drama, eğitsel drama, eğitimde yaratıcı drama gibi terimler yaratıcı dramanın eğitimde kullanım alanını tanımlarken tercih edilmiştir. Diğer terimler ise genellikle yabancı kaynaklarda yaratıcı drama için kullanılan terimlerin Türkçe tercümesi olduğu saptanmıştır. Örneğin *canlandırmacı oyun* yaratıcı drama etkinliklerine Almanca’da verilen adın Türkçe tercümesidir. Bu terimlere sadece süreç tanımlanırken başvurulduğunu söylemek mümkündür. Öte yandan bazı çalışmalarda *drama* ve *yaratıcı drama* kavramlarının birlikte kullanıldığı saptanmış, bu durumun dil birliğini bozduğu gözlemlenmiştir.
- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde elde edilen bulgular şu şekildedir: araştırmacıların süreci adlandırırken yaratıcı drama, drama, eğitimde drama ve eğitici drama olarak 4 farklı terim kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. En çok tercih edilen terim 118 çalışma ile yaratıcı dramadır. 15 çalışmada ise çoklu terim kullanımı saptanmış ve bu çalışmalarda dil birliğinin olmadığı gözlenmiştir.
- Yaratıcı drama ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi sonucu öğretmenlerin adlandırılmasında kullanılan terimler eğitimci, eğitmen, grup yönlendiricisi, lider, öğretmen, yönetici ve yönlendiricidir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde yaratıcı drama sürecine rehberlik eden kişiye çoğunlukla *lider* denildiği sonucuna ulaşılmıştır.

- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde yaratıcı drama sürecine rehberlik eden kişinin 6 farklı şekilde adlandırıldığı, lider ve öğretmen terimlerinin en sık tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 10 çalışmada çoklu terim kullanımı olduğu saptanmıştır.
- Yaratıcı drama ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi sonucu katılımcıların adlandırılmasında kullanılan terimler çocuklar, grup, katılımcı, oyun grubu ve öğrencidir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde yaratıcı drama sürecine katılım sağlayan kişilerin adlandırılmasında çoğunlukla *katılımcı* kelimesinin tercih edildiği saptanmıştır.
- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde yaratıcı drama sürecine katılan kişilerin 7 farklı şekilde adlandırıldığı, öğrenci ve katılımcı terimlerinin en sık tercih edildiği tespit edilmiştir. Ayrıca 26 çalışmada çoklu terim kullanımı olduğu saptanmıştır.
- Yaratıcı drama ile ilgili yapılan çalışmaların alanyazın bölümlerinin incelenmesi sonucunda aşamaların adlandırılmasında birbirinden farklı terimlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular şu şekildedir:
 - Isınma-oynama-doğaçlama-oluşumlar,
 - ısınma/rahatlama-oynama-rahatlama/değerlendirme,
 - ısınma-asıl çalışma-değerlendirme,
 - ısınma/oynama-doğaçlama-değerlendirme,
 - ısınma/rahatlama-oynama-doğaçlama-oluşum-değerlendirme,
 - ısınma/hazırlık-canlandırma-değerlendirme,
 - ısınma-oyun ve doğaçlama-oluşum ve değerlendirme,
 - ısınma/hazırlık-keşif/araştırma-canlandırma/geliştirme-tasarlama-geliştirme/tartışma,
 - hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme.
- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda geçen ders planları incelendiğinde yaratıcı drama sürecinin 31 farklı şekilde adlandırıldığı tespit edilmiştir. Yaratıcı drama süreci çoğunlukla 3 aşamaya ayrıldığı ancak bu aşamaların farklı şekilde adlandırıldığı görülmüştür. Hazırlık/ısınma-canlandırma-değerlendirme aşamaların adlandırılmasında 51 kez ile en çok tercih edildiği ancak bunun dahi toplam çalışmaların %30'unu oluşturduğu

saptanmıştır. Bu sonuçlardan drama aşamalarının adlandırılmasında çok terimlilik sorunu olduğu ve alanda dil birliği olmadığı sonucuna varılabilir.

- Yaratıcı drama ile ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi sonucu ulaşılan teknikler şu şekildedir: Akışkan heykeller, anlatı, aradaki boşluk, aranjman, bilinç koridoru, bölünmüş ekran, büyük grup doğaçlaması, canlandırma, dans draması, dedikodu halkası, doğaçlama, donuk imge, dramatizasyon, düşünce takibi, eş zamanlı doğaçlama, forum tiyatrosu, fotoğraf anı, fotoğraf karesi, fragman, gerçek an, geriye dönüş, gölge oyunu, heykel, iç ses, kafa sesi, kenardan yönlendirme, kostüm kullanma, kukla draması, küçük grup doğaçlaması, lider rolde, manşet, mektuplar, müzikle drama, öykü oluşturma, öykü tamamlama, özel mülkiyet, pantomim, resim yapma, ritüel, rol değiştirme, rol içinde yazma, rol kartı, rol koridoru, rol oynama, röportaj, sıcak sandalye, son sahne, sözsüz oyun, süreçsel drama, tablo oluşturma, telefon görüşmesi, toplantı düzenleme, toplu resim, tüm grupla doğaçlama, zihinde canlandırma.
- Pantomim tekniğinin pantomim şeklinde de kullanıldığı ayrıca sessiz oyun ve sözsüz oyun olarak da adlandırıldığı saptanmıştır. Bu durumun çok terimliliğe neden olduğu düşünülmektedir. Ayrıca diğer çok terimli kullanımlar rol oynama - rol yapma, canlandırma- dramatizasyon, lider rolde- öğretmen rolde, iç ses- kafa sesi, fotoğraf anı- fotoğraf karesi, donuk imge- heykeldir.
- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda 76 farklı tekniğin kullanıldığı saptanmıştır. Bu tekniklerden en çok tercih edilenleri sırasıyla doğaçlama, rol oynama, lider rolde, dramatizasyon ve donuk imgedir.

Araştırmada elde edilen bu bulgular incelendiğinde, yaratıcı dramanın Türkiye’de kendine geniş bir çalışma alanı bulduğu görülmektedir. Bu sonuç, yaratıcı drama alanının günümüzde bir disiplin olduğunun açık bir göstergesidir. Araştırmacılar, yaratıcı dramanın yöntem boyutuna odaklanırken, disiplin boyutu ile ilgili daha az çalışma yapmıştır. Bu durum, yaratıcı dramanın daha çok eğitimde bir yöntem olarak kullanıldığını göstermektedir. Yaratıcı drama genellikle eğitimde bir yöntem olarak kullanılmasına rağmen Türkiye’deki okullarda yaratıcı drama dersliğinin yetersiz olduğu görülmektedir.

İncelenen araştırmalarda eğitmen ve katılımcı ile ilgili bilgilerin yeterli düzeyde paylaşılmadığı tespit edilmiştir. Yaratıcı drama eğitmeni öncelikle alan bilgisine sahip olmalı, bu doğrultuda süreci planlamalı ve katılımcılara rehberlik etmelidir. Bu nedenle yaratıcı drama eğitmenliği ile ilgili gerekli eğitimleri tamamlamış olmalıdır. Katılımcıların da yaratıcı drama ile ilgili yeterli düzeyde ön öğrenmelerinin olması gerekir. Bu sayede grup ile uyum içinde rolden çıkmadan canlandırmalarını gerçekleştirebilirler. Çalışmalardaki drama oturumlarının değerlendirilebilmesi amacıyla araştırmalarda eğitmen ve katılımcıların yaratıcı drama ile ilgili tecrübelerinin açık bir şekilde paylaşılması gerekir.

Araştırmalarda çoğunlukla bir dersin kazanımlarının edinilmesinde yaratıcı drama yönteminin etkisi incelenmiştir. Bir diğer ifadeyle, araştırmacılar yaratıcı dramanın bilişsel eğitim üzerindeki etkisine odaklanmışlardır. Yaratıcılığı geliştirmek ya da estetik anlayış geliştirmek gibi yaratıcı dramanın diğer amaçları ile ilgili yeterli düzeyde çalışma yapılmamıştır. Yaratıcı drama ile ilgili çalışmalar, bireyin sosyal, duyuşsal ve devinişsel beceri alanlarına odaklanmalıdır.

Lisansüstü çalışmalarda genellikle nicel yöntemler benimsenmiştir. Bu tür araştırmalarda hipotezler formüle edilir, test edilir, veriler toplanır, analiz edilir ve genellenebilir sonuçlar elde edilir. Bu bağlamda, incelenen çalışmalarda çoğunlukla yaratıcı dramanın eğitimde bir yöntem olarak etkililiği test edilmiş ve genellenebilir sonuçlara ulaşılmıştır. Buna karşın nitel araştırmalarda araştırmacılar, çalışmalarına katılan kişilerin olaylara, deneyimlere ya da sorunlara yükledikleri anlamları bulup ortaya çıkarmayı ve anlamlandırmayı amaçlarlar. Bu doğrultuda, katılımcıların deneyimlerinden yola çıkarak çalışma yapılan yaratıcı drama alanında nitel araştırmalara ağırlık verilmelidir.

Son olarak, bu çalışmada drama bileşenleri, drama aşamaları ve drama teknikleri alanlarında çoklu terim kullanımı tespit edilmiş, bu durumun alanda dil birliğini bozduğu saptanmıştır. Terminoloji alışmaları, bir alandaki terimlerin standardizasyonu açısından önemlidir. Bu tür çalışmaların eksikliği sonucunda çok terimlilik sorunu meydana gelebilir ve ilgili bilimsel alanda kavram karmaşası, anlaşmazlık ve yabancı terimlerin kullanımı gibi durumlar yaygınlaşabilir.

4.2. Tartışma

Araştırmaya dâhil edilen lisansüstü çalışmalar; araştırmaların künyesi, yaratıcı dramının araştırmalara konu olan boyutları, araştırmaların drama bileşenleri yönünden içeriği, yaratıcı dramının eğitsel ve genel amaçları ile ilgili çalışmalar, araştırmalarda uygulanan yöntemler ve tercih edilen terimler açısından incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki lisansüstü çalışmalar; tez künyesini oluşturan yıl, kurum, tez türü ve yazım dili açısından incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre, araştırmaların yapıldığı yıl olarak en fazla çalışmanın 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu Gürkan (2023), Özdemir (2023), Gündüz (2022) ve Samsa (2020) araştırmacılarının bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Bu durum, 2016 yılında YÖK Başkanlığı'nın yapmış olduğu birtakım düzenlemeler ile yüksek lisans ve doktora tezlerine getirilen süre sınırlamasının bir sonucudur. İncelenen çalışmalar tez türleri bakımından analiz edildiğinde ise yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre nicelik olarak daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İlgili alanyazın incelendiğinde Gürkan (2023), Özdemir (2023), Gündüz (2022), Samsa (2020) ve Calp ve Seçgin (2019) araştırmacılarının bulgularında da yüksek lisans tezleri doktora tezlerine göre nicelik olarak daha fazladır. Samsa (2020) bu bulguyu araştırmacıların akademik kariyerinin ilk basamağının yüksek lisans olması ve birçok araştırmacının doktora devam etmemesi olarak yorumlamıştır. Mevcut araştırmanın bulguları ışığında da yüksek lisans eğitiminin doktora eğitimi için ön koşul olması, aynı doğrultuda Türkiye'de yükseköğretim kurumlarındaki yüksek lisans programlarının doktora programlarına göre nicelik olarak daha fazla olması bunun nedeni olarak gösterilebilir. Lisansüstü araştırmaların yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde ise 77 farklı üniversitede çalışma yapıldığı, en fazla çalışmanın Ankara Üniversitesi'nde yapıldığı tespit edilmiştir. Samsa (2020)'nın çalışmasında da en fazla araştırmanın Ankara Üniversitesi'nde yapıldığı saptanmıştır. Araştırmaları fen bilimleri alanı ile sınırlandıran Gürkan (2023), en fazla çalışmanın Gazi Üniversitesi'nde yapıldığı; araştırmaları sınıf eğitimi alanı ile sınırlandıran Özdemir (2023) ise en fazla çalışmanın Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nde yapıldığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmaların yazıldıkları dillere göre dağılımları incelendiğinde Türkçe dilinde yazılmış araştırmaların çoğunlukta olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca İngilizce dışında başka bir yabancı dilde çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Samsa (2020) da en fazla çalışmanın Türkçe

dilinde yapıldığı ve İngilizce dışında başka bir yabancı dilde çalışma yapılmadığı bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamındaki lisansüstü çalışmalar, yaratıcı dramanın yöntem boyutu açısından incelenmiştir. İnceleme sonuçlarına göre okul öncesi ve ilkokul eğitim alanlarında en fazla çalışmanın yapıldığı saptanmıştır. Bu bulgu okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin lisans eğitimlerinde zorunlu yaratıcı drama dersleri almasının dolayısıyla yaratıcı drama farkındalıklarının yüksek olmasının bir sonucu olarak yorumlanmıştır. Calp ve Seçgin (2019) ise yaptığı çalışmada Fen ve Teknoloji dersinin en çok incelenen ders olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun nedeninin, Fen ve Teknoloji dersi kazanımlarının drama yöntemini kullanmak için daha elverişli olduğu yönündeki algıdan kaynaklanması olarak yorumlanmıştır.

Araştırma kapsamındaki lisansüstü çalışmalar, yaratıcı drama oturumlarının içerik bakımından uygunluğu açısından incelenmiştir. Araştırmaların analizi sonucunda, içeriği drama yapılandırmasına uygun olmayan uygulamalar tespit edilmiştir. Bu çalışmalarda genellikle canlandırma çalışmaları atlanmış veya dramatik kurgunun olmadığı canlandırılmalara yer verilmiştir. Benzer şekilde Sunal Kuruöz (2019) de yaptığı çalışmada, analiz ettiği lisansüstü çalışmaların büyük çoğunluğunda canlandırma aşamasında dramatik kurgunun bileşenlerine hiç yer verilmediğini; daha çok oyuna ve dramatizasyon çalışmalarına ağırlık verildiğini tespit etmiştir.

Araştırmalar yaratıcı dramanın eğitsel ve genel amaçları açısından incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre en fazla pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerilerin geliştirmesine yönelik araştırma yapılmıştır. Bu bulgu ışığında, araştırmacıların ders kazanımlarının ölçülmesine öncelik verdiği söylenebilir. Ulubey ve Toraman (2015) da yaptığı çalışmada yaratıcı drama yönteminin eğitimde amaçlanan kazanımlara ulaşmada etkili olduğu, bu sayede akademik başarıyı artırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmaların tercih ettikleri yöntemlere göre dağılımı incelendiğinde en fazla çalışmanın nicel yöntem kullanılarak yapıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgunun, araştırmalarda çoğunlukla deneysel desenin tercih edilerek yaratıcı dramanın eğitimde bir yöntem olarak etkililiğinin test edilmesinin bir sonucu olarak yorumlanabilir. Gürkan (2023), Gündüz (2022), Kılıç ve Erdoğan (2021), Samsa (2020) ve Calp ve Seçgin (2019) araştırmacıları da yaptıkları çalışmalarda nicel yöntemin en fazla tercih edilen yöntem olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Lisansüstü araştırmaların çalışma

gruplarına göre dağılımları incelendiğinde ise en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri ile yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Gürkan (2023), Gündüz (2022), Samsa (2020) ve Calp ve Seçgin (2019)' in çalışmalarının sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Lisansüstü araştırmalarda paylaşılan ders planları incelendiğinde en çok tercih edilen tekniklerin sırasıyla doğaçlama, rol oynama, öğretmenin role girmesi, dramatizasyon ve donuk imge olduğu soncuna ulaşılmıştır. Bu bulgu Gündüz (2022)'ün çalışmasının sonuçlarını desteklemektedir. Mevcut çalışmada olduğu gibi Gündüz (2022) de doğaçlama ve rol oynamanın diğer tekniklere göre daha çok tercih edildiğini tespit etmiştir. Ulaşılan bulgulara göre, yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı araştırmalarda, yaratıcı drama oturumlarının yapılandırılmasında genellikle üç aşamanın takip edildiği görülmektedir. Ancak bazı oturumlarda aşamaların açık bir şekilde belirtilmediği, bazı oturumlarda ise canlandırma aşamasının eksikliği tespit edilmiştir. Benzer şekilde Yılmaz ve Beştepe (2024) uluslararası eğitimde yaratıcı drama seminer ve kongrelerini inceledikleri çalışmada, bazı atölyelerde canlandırma, ısınma/hazırlık ve değerlendirme/ tartışma aşamalarının yer almadığını tespit etmişlerdir.

Yaratıcı drama bileşenleri açısından araştırmalar incelendiğinde, yaratıcı drama uygulaması yapılan lisansüstü tezlerin çoğunluğunda drama eğitmeni ilgili herhangi bir bilgi verilmediği saptanmıştır. Drama eğitmeni tecrübesinin diğer araştırmacılara önemli bilgiler sunacağından bu bilginin paylaşılması önemli görülmektedir. Yaratıcı drama alanyazınına bakıldığında drama eğitmeninin süreçte önemli bir rol üstlendiği açıkça ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple drama eğitmeninin yeterli düzeyde eğitim alması gerekmektedir. Aynı doğrultuda San da (2010) yaratıcı drama eğitmenliği için hazırlanmış eğitim programlarının tamamlanması gerektiğinin, alınan bir yaratıcı drama kursu ya da dersi ile eğitmen olunamayacağının altını çizmektedir.

Araştırmalarda kullanılan terimler incelendiğinde yaratıcı drama sürecinin, bileşenlerinin, aşamalarının ve kullanılan tekniklerin adlandırılmasında birden fazla terimin kullanıldığı ve bu durumun çok terimlilik sorununa yol açtığı saptanmıştır. San (2008) yaptığı çalışmada, özellikle Almanca'da yaratıcı dramanın farklı şekillerde adlandırıldığını, bu durumun çeviri yoluyla Türkçe'ye yansıdığını ve kavram karışıklığına neden olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle yaratıcı drama alanında adlandırmanın değiştirilmemesi gerektiğinin altını çizmektedir.

4.3. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın bulguları doğrultusunda ortaya konan uygulamaya yönelik öneriler ve ileride yapılacak araştırmalar için önerilere yer verilmiştir.

4.3.1. Uygulamaya yönelik öneriler

- Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı eğitim alanlarında, uygulama planlanırken canlandırma aşamasında dramatik kurguya önem verilmelidir.
- Yaratıcı drama uygulaması yapılan araştırmalarda, yaratıcı drama bileşenleri hakkında daha detaylı bilgi verilmelidir.
- Yaratıcı drama terimlerinin standardizasyonu konusunda çalışmalar yapılmalıdır.
- Yaratıcı drama ile ilgili çalışmaların az yapıldığı ya da hiç yapılmadığı üniversitelerde çalışmalar yapılarak yaratıcı drama farkındalığı artırılmalıdır.
- Okullarda drama derslikleri oluşturulmalıdır.
- Yaratıcı drama ile ilgili doktora çalışmalarına ağırlık verilerek çalışmaların bu alandaki ağırlığı artırılmalıdır.
- Yaratıcı dramanın disiplin boyutuyla ilgili çalışmalara ağırlık verilmelidir.

4.3.2. İleride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler

- Yaratıcı drama terminolojisi ile ilgili bir sözlük çalışması yapılabilir.
- Yaratıcı drama ile ilgili yazılmış makale ve bildirilerde kullanılan terimlerle ilgili bir sıklık çalışması yapılabilir.
- Çoklu terim sorunu ile ilgili yaratıcı drama eğitmenlerinin görüşlerine dayalı bir tarama çalışması yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ö. (2006) Yaratıcı dramanın kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1), 17-29.
- Adıgüzel, Ö. (2010). Niçin yaratıcı drama. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 255-262). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. ve Tokgöz, N. (2010). Müze ortamında drama ile yaşantılara dayalı öğrenme- Anadolu Medeniyetler Müzesi örneği. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 213-222). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Akar, R. (2010). Eğitimde alternatif bir öğretim yöntemi: Drama.Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 213-222). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Akar Vural, R., Somers, J. W. (2021). *İlköğretimde drama kuram ve uygulama*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akkale M. A. (2021). *Yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Aksak Kömür, İ. (2014). *Yaratıcı drama alanında Peter Slade'in drama anlayışının incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Altınova, H.H. ve Gökçearslan Çiftçi, E. (2013). Yaratıcı dramanın kendini tanıma düzeyine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8 (15), 28-45.
- Altınova, H.H. ve Adıgüzel, Ö. (2013). Yaratıcı drama yöntemiyle verilen toplumsal cinsiyet eğitimi programının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8 (16), 15-32.
- Altok, M. (2022). *Yaratıcı drama temelli yaşam becerileri eğitim programının 5-6 yaş çocuklarının yaşam becerileri düzeylerine etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi.
- Anadolu Üniversitesi. (2017). *Lisansüstü tez yazım kılavuzu*. Eskişehir.
- Aykaç, E.A. ve Metinnam, İ. (2019). Farklı disiplinlerde yaratıcı drama temelli uygulamalara ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 117-136.

- Baldwin, P. (2019). *Drama yoluyla okul gelişimi*. (Çev: Z. Özen ve İ. Metinnam). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1), 231-274.
- Başçı, Z. ve Gündoğdu, K. (2011). Öğretmen adaylarının drama dersine ilişkin tutumları ve görüşleri: Atatürk Üniversitesi örneği. *İlköğretim Online*, 10 (2), 454-467.
- Binici, B.K. (2013). İlköğretim okullarında uygulanan mesleki çalışmalarda yaratıcı drama uygulamasının öğretmenlerin iletişim becerilerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8 (15), 105-113.
- Boz, E. (2018). Türk dil bilgisi terminolojisinde çok terimlilik (çok adlılık) sorunu. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(3), 1592-1603.
- Bowell, P., Heap, B.S. (2019). *Süreçsel dramada planlama: öğretimin ve öğrenmenin zenginleştirilmesi*. (Çev: G. Sivrikaya, F. Guzey Gürsoy, C. Karadeniz, G. Polatkal). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Burgul, F. (2012). Neşet Ertaş'ın hayatının öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının Türk dili ve edebiyatı öğretmen adaylarının kültürel farkındalıkları üzerine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7 (14), 80-92.
- Calp, Ş., Seçgin, M.G. (2019). Türkiye'de yaratıcı drama alanında yapılmış tezlere yönelik betimsel bir analiz. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23 (2), 365-388.
- Deniz, K. Alkol, N (2016). Mesleki dilin söz varlığı ve terim. *Milli Eğitim Dergisi*, 45 (210), 201-214.
- Freire, P. (2003). *Ezilenlerin pedagojisi*. (Çev: D. Hattatoğlu ve E. Özbek). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gök, H. (2012). Genç Evliya Çelebiler şehir kültürünün izinde. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 7 (13), 23-34.
- Gökçeli, F., Bursa, G. (2018). Dramanın tarihsel gelişimi. S. Erdoğan (Ed.), *Çocuk ve drama içinde* (s. 24-42). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Gönen, M. (2010). Çocuk eğitiminde drama yönteminin kullanılması. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 34-40). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Güçlü, İ. (2019). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

- Güler, A., Halıcıoğlu, M.B., Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Gündüz, N. (2022). *2015-2019 yılları arası Türkiye’de lisansüstü yaratıcı drama çalışmalarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Gürkan, K. (2023). *Türkiye’de 2003- 2021 yılları arasında fen bilimleri alanında yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Heathcote, D. (2010). 13. uluslararası eğitimde yaratıcı drama/tiyatro kongresi açılış bildirisi, 21-23 Kasım 2008. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 5 (9-10), 29-36.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kılıç, Z., Erdoğan, T. (2019). 2000-2020 yılları arasında yaratıcı drama alanında ilkökul öğrencileri ile yapılan makalelerin eğilimlerinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16 (2), 261-280.
- Koçak Tümer, N.B. ve Tanju Aslışen, E.H. (2022). Türkiye’de yaratıcı drama alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32, 2(501-516).
- Kondoyianni, A., Lenakasis, A. ve Tsiotsos, N. (2011). Eğitimde yaratıcı dramaya dayalı kültürlerarası ve yaşam boyu öğrenme: çok boyutlu araştırma projelerine ilişkin yönelimler. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 6 (11), 78-83.
- Köksal, N. (2007). Eğitim programları ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3-4), 179-191.
- Lee, B.K., Patall, E. A., Cawthon, S. W., Steingut, R. R. (2015). The effect of drama-based pedagogy on prek–16 outcomes: a meta-analysis of research from 1985 to 2012. *Review of Educational Research*, (85)1, 3-49.
- Levent, T. (2010). Drama kültürünü oluşturmak. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 66-72). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- McCaslin, N. (2016). *Yaratıcı drama sınıf içinde ve dışında*. (Çev: P. Özdemir Şimşek). Ankara: Nobel Yayınları.
- Metin, O., Ünal, Ş. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı 2), 273-294.

- Metinnam, İ. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının yaratıcı drama oturumu planlama sürecinde yaşadıkları sorunların incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(2), 219-242
- Metinnam, İ. (2011). *Yaratıcı drama alanında Brian Way'in drama anlayışının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Metinnam, İ., Karaosmanoğlu, G. (2021). *Çocuk ve drama*. Ankara: İzge Yayınları.
- Miles, M.B., Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis*. Londra: Sage Publications
- Navarro, M.R. (2011). Eğitimde Drama ve Sosyal Değişim: Teorik Bakış Açılırları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 6 (11), 29-50.
- Neelands, J., Goode, T. (2010). *Structuring drama work: a handbook of available forms in theatre and drama*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Onan, B. (2016). Dil eğitiminde kullanılan bilimsel terminoloji üzerine bir tasnif çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (34), 51- 67.
- Özçelik Çetin, A ve Öztürk, A. (2013). Yaratıcı drama alanında Gavin Bolton'ın drama anlayışı. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8 (16), 1-14.
- Özdemir, C. (2023). Türkiye'de sınıf eğitimi alanında yaratıcı drama yöntemi ile ilgili yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 18 (1), 1-20.
- Özkan, U.B. (2023). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Öztürk, A. (2007). Dramada teknikler. Öztürk, A. (Ed.), *İlköğretimde drama* içinde (s. 125-141). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: yaratıcı drama. *Kurgu Dergisi*, (18), 251-259.
- Pilav, Salim. (2008). Terim sorunu ve eğitim öğretimde terimlerin yeri ve önemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16 (1), 267-276.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250
- Samsa, F. (2020). *Türkiye'de yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 573-582.
- San, İ. (2008). Adlandırmayı değiştirmeyelim. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (5), 103-113.
- San, İ. (2010). Türkiye’de eğitimde yaratıcı drama çalışmalarının gelişimi. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 18-28). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Selvi, K., Öztürk, A. (2010). Yaratıcı drama yöntemi ile fen öğretimi. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 169-180). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Sezgin, B. (2015). *Oyun-tiyatro-drama ilişkisi*. İstanbul: bgst Yayınları.
- Sunal Kuruöz, P. (2019). *Türkiye’de okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim okullarında drama ağırlıklı İngilizce öğretimi tezleri üzerine bir değerlendirme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Tanilli, S. (2012). *Nasıl bir eğitim istiyoruz?* İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Taylor, P. (2020). *Drama sınıfı: eylem, yansıtma, dönüştürme*. (Çev: İ. Metinnam). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Tuzcuoğlu, S. ve Adıgüzel, Ö. (2021). Eğitmen, konu, grup, mekân bağlamında yaratıcı drama ve forum tiyatrosu. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16 (1), 103-130.
- Ulubey, Ö. Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: bir meta- analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (32), 195-220.
- Ültay, E., Akyurt, H., Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 188-201.
- Üstündağ, T. (2007). Dramada öğrenme ve öğretme süreci. A. Öztürk (Ed.), *İlköğretimde drama içinde* (s. 49-73). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Üstündağ, T. (2010). Duygusal zekâ, duyuşsal özellikler ve yaratıcı drama. Ö. Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama 1999-2002 yazılar içinde* (s. 43-55). Ankara: Naturel Yayıncılık.
- Winston, J., Tandy, M. (2019). *Dramaya başlamak 4-11*. (Çev: P. Korkut). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yılmaz, Ş.F., Beştepe, N.E. (2024). Uluslararası eğitimde yaratıcı drama seminer ve kongrelerinin atölye ve eğitmen bağlamında incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 19 (1), 1-31.

EKLER

EK 1 Veri Toplama Formu

A. Tez Künyesi	
Tez adı:	
Yazarı:	
Yapım Yılı:	
Tez Türü:	
Yapıldığı Üniversite:	
Yazıldığı Dil:	
B. Dramayı Ele Alış Biçimi	
1 () Yöntem	2 () Ders
Dramanın Yöntem Olarak Kullanıldığı Eğitim Alanları	Araştırmalara Konu Olan Dramanın Disiplin Boyutu
1 () Okul Öncesi	1 () Disiplinler Arası Çalışmalar
2 () İlkokul	2 () Teknik İncelemesi
3 () Türkçe	3 () Öncü Araştırması
4 () Sosyal Bilimler Eğitimi	4 () Drama Bileşenlerinin İncelenmesi
5 () Matematik	5 () Öğretmen Eğitimi
6 () Fen Bilimleri Eğitimi	6 () Ders Planı Önerisi
7 () Yabancı Diller Eğitimi	7 () Tarama Çalışması
8 () Özel Eğitim	7 () Diğer
9 () Güzel Sanatlar Eğitimi	
10 () Mesleki Eğitim	
11 () Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	
12 () Beden Eğitimi	
13 () Psikolojik Danışma ve Rehberlik	
14 () Diğer	

C. Drama Bileşenleri		
()Uygulama var		()Uygulama yok
Ders planı ()var () yok		
Mekân Kullanımı	Eğitmen Özellikleri	Katılımcı Özellikleri
1 () Sınıf içinde 2 () Müze 3 () Kütüphane 4 () Açık alan 5 () Diğer 6 () Belirtilmemiş	1 () Drama eğitmenliği eğitimi var 2 () Lisansüstü eğitimi var 3 () Belirtilmemiş	1 () Y.d. eğitimi var 2 () Y.d. eğitimi yok 3 () Belirtilmemiş
D. Amaçlar		
İncelenen Amaçlar		
1() Pozitif bilimler, sosyal bilimler ve güzel sanatlarda belirtilen temel becerileri geliştirmek 2() Fiziksel ve ruhsal sağlığı iyi bir şekilde korumak ve geliştirmek 3() Düşünme yeteneğini geliştirmek 4() Değerleri netleştirmek, inanç ve beklentileri dile getirmek 5() Yaratıcılığı geliştirmek 6() Estetik anlayış geliştirmek		7() İletişimi ve Sosyal becerileri geliştirmek 8() Kendini tanıma ve gerçekleştirmeyi sağlamak 9() Duygunun sağlıklı bir biçimde boşalmasını ve kontrolünü sağlamak 10() Tutum oluşturmak veya geliştirmek 11() Öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamak 12() Diğer_____

E. Araştırma Yöntemi		
1 () Nicel	2 () Nitel	3 () Karma
Çalışma Grubu		
1 () Okul öncesi öğrencileri	7 () Yüksek lisans öğrencileri	
2 () İlkokul öğrencileri	8 () Öğretmenler	
3 () Ortaokul öğrencileri	9 () Yöneticiler	
4 () Lise öğrencileri	10 () Öğretim elemanları	
5 () Ön lisans öğrencileri	11 () Veliler	
6 () Lisans öğrencileri	12 () Diğer _____	
F. Terminoloji		
Kullanılan Terimler	Adlandırma	Planlama ve Süreç
	Yaratıcı Drama	
	1 () Yaratıcı Drama	
	2 () Drama	
	3 () Eğitimde Drama	
	4 () Eğitici Drama	
	5 () Diğer _____	
Eğitmen		
1 () Lider		
2 () Öğretmen		
3 () Eğitmen		
4 () Diğer _____		
Katılımcı		
1 () Öğrenci		
2 () Katılımcı		
3 () Grup		
4 () Diğer _____		

EK-2 Araştırma kapsamına dâhil edilen lisansüstü çalışmalar

Tez No	Tez adı	Yazar
1	Okul öncesi eğitim kurumları yöneticilerinin eğitimde yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin tutumlarının incelenmesi İstanbul ili örneği	AYŞE DİLŞAD EKER
2	Yaratıcı drama temelli destek programının astım hastalığı olan adölesanların psikososyal uyumuna etkisi	RABİYE GÜNEY
3	Dinleme ve konuşma becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama temelli bir model önerisi	BAŞAK UYSAL
4	Yaratıcı drama alanında Peter Slade'in drama anlayışının incelenmesi	İSTEK AKSAK KÖMÜR
5	Yaratıcı Drama Eğitiminin Ortaöğretim Dönemi Çocuklarının Tiyatral Becerisine Katkısı	UFUK TAKIMCI
6	Okul Tiyatrosu Ve Yaratıcı Drama İlişkisi	GÜLCİHAN SEFER
7	Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Dramanın Oyunculuk Çalışmalarında Kullanılması Ve Nora Bir Bebek Evi Oyunu Üzerinden İncelenmesi	YASEMİN ARIK
8	Yaratıcı Drama Ve Argümantasyon Etkinliklerinin Öğrencilerin Bilinçli Tüketici Davranışlarına Etkisi	ESRA EĞRİKAYA
9	İlkokul Üçüncü Sınıf Hayat Bilgisi Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasının Öğrencilerin Kavram Öğrenme Başarılarına, Akademik Başarılarına Ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi	HALE ÇOKÇALIŞKAN
10	Öğretmenlerin Sosyal Adalet Farkındalıklarının Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak Kullanılması	MERYEM BAŞARAN
11	Yaratıcı Drama Yöntemiyle Turist Rehberlerinin Sosyal Becerilerinin Geliştirilmesi Ve Meslek Sorunlarının Belirlenmesine Yönelik Bir Uygulama	EYMEN DEMİR
12	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Okul Öncesi Çocuklarının Erken Okuryazarlık Ve Sosyal Becerilerine Etkisi	ŞEYMA DUMAN
13	Yaratıcı dramanın yönteminin kullanıldığı matematik dersinde ilkokul 2. Sınıf öğrencilerinin problem çözme ve kurma becerilerinin incelenmesi	SEDEF ÇAMOĞLU HANCI
14	Yaratıcı Drama Yöntemine Dayalı Stem Temelli Çevre Eğitim Programının 60-72 Aylık Çocukların Bilimsel Süreç Becerilerine Ve Çevresel Farkındalık Düzeylerine Etkisi	BANU TEPE
15	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yaratıcı Dramaya İlişkin Tutumları İle Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterliklerinin İncelenmesi	MUALLA DELİHASANOĞLU
16	Ankara'daki müzelerde yaratıcı drama etkinlikleri ve Ankara resim ve heykel müzesinde yaratıcı drama önerisi	ÜMMÜ HALE HAMURCULU

17	Attitudes Of 1st To 4th Grade English Teachers Working At A Private School Towards The Use Of Creative Drama	BERİL ÖZDEMİR
18	Exploring The Use Of Negotiation Skills Through Creative Drama For Young Learners: A Case Study	AYŞE BAHAR BOZKAYA
19	Using Creative Drama In Teaching English To Young Learners: Effectiveness On Vocabulary Development And Creative Thinking	NERGİS YUMURTACI
20	The Effects Of Creative Drama On Efl Student Teachers' Metacognitive Awareness And Teaching Skills	SEÇİL HORASAN DOĞAN
21	Implementing Creative Drama Teaching Methods In Basic Design Studios	EZGİ YORULMUŞ
22	Yüksek öğretim İngiliz dili eğitimi sınıflarında yaratıcı drama yoluyla kültürlerarası eleştirel farkındalığın artırılması	ONUR TOPALOĞLU
23	Sosyal bilgiler dersi 4. Sınıf düzeyinde yaratıcı drama ile tasarruf değerinin öğretimi	EMRAH DERİN
24	Okul Öncesi Çocuklarda Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Problem Çözme Becerilerine Etkisi	PINAR FELEK
25	İtme Ve Momentum Konusunun Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Kavramsal Anlama, Motivasyon Ve Tutumlarına Etkisi	SELDA KAYA EKER
26	İlkokul 3. Sınıf hayat bilgisi dersinde yaratıcı drama yoluyla hayır diyebilme becerisinin geliştirilmesi	SEMA ADIGÜZEL
27	Yaratıcı Drama Temelli Akran Zorbalığını Önleme Programının Okul Öncesi Öğrencilerin Zorbalık Davranışlarına Etkisi	MANOLYA ŞİMŞEK
28	Ergenlerin Yaşam Becerilerinin Yaratıcı Drama Yoluyla Geliştirilmesi: İletişim Becerileri Örneği	SILA UZUNPINAR
29	İlkokul Derslerinde Bir Öğretim Yöntemi Olarak Kullanılan Yaratıcı Drama İle İlgili Tezlerin İncelemesi: Bibliyografik Bir Çalışma	KADRİYE ELVER
30	Türkiye’de 2003- 2021 Yılları Arasında Fen Bilimleri Alanında Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi	KEVSER GÜRKAN
31	Alkol-Madde Bağımlısı Erkek Hastalara Yönelik Yapılan Yaratıcı Drama Eğitiminin Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Tutumlarına Etkisi: Randomize Kontrollü Çalışma	HÜMEYRA HANÇER TOK
32	Sekizinci Sınıf Matematik Dersi Ebob- Ekok Konusunun Yaratıcı Drama İle Öğretiminin Başarı Ve Kalıcılığa Etkisi	TUĞÇE USTAOĞLU
33	Determining Self-Efficacy Perceptions Of High School English Teachers Toward Creative Drama Method	BÜŞRA DAĞDEMİR
34	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İlkokul Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyine Etkisi	SULTAN DOĞAN GEYSOĞLU

35	Yaratıcı Drama Temelli Duygusal Zeka Geliştirme Programının Etkililiğinin İncelenmesi	YUSUF AKYIL
36	Yaratıcı Drama Temelli Yaşam Becerileri Eğitim Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Yaşam Becerileri Düzeylerine Etkisi	MERVE ALTIOK
37	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Kullanımı Üzerine Öğretmen Tutumlarının İncelenmesi	NİDA ELBİSTANLI
38	İnsan Hakları, Yurttaşlık Ve Demokrasi Dersinde Web 2.0 Araçları İle Desteklenen Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarı Ve Tutuma Etkisi	ZEHRA ÜÇEL
39	Felsefe Dersinde Yaratıcı Drama Tekniklerinin Kullanımının Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkisi	ZEYNEP YAZGAN
40	Türkiye’de Ve Dünyada Yaratıcı Drama Yöntemi İle İngilizce Öğretimi Konulu Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi	MELTEM AKDAĞ
41	Sanat Tarihi Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Öğretim Yöntemi Olarak Kullanılması	İSMAİL SÜNGER
42	Türkiye’de Düzenlenen Uluslararası Eğitimde Yaratıcı Drama Kongrelerinin, Farklı Ülke Eğitimcilerinin Atölyeleri Kapsamında İncelenmesi	ŞEVİN FATMA YILMAZ
43	Köy Okullarında Yaratıcı Dramanın İngilizce Konuşma Becerisine Etkisinin İncelenmesi	ERAY İÇÖZ
44	Yazma Öncesi Hazırlık Aşamasında Kullanılan Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yazma Başarısına Ve Yazmaya Yönelik Tutumuna Etkisi	ÇİĞDEM HADDUR
45	Erken Okuryazarlık Becerilerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisinin İncelenmesi	SAFİYE AYGÜN
46	Çocuk Edebiyatı Ürünleri İle Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Göçle Gelen Öğrencilerin Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi	MERYEM ÇOLAK KESKİN
47	Yaratıcı Drama Temelli Hazırlanan Eğitim Programının Ergenlerin Sosyal Medya Bağımlılığı Üzerine Etkisi	SEVİLAY AKAOĞLU
48	Yüz Yüze Ve Çevrimiçi Yaratıcı Drama Eğitimliği / Liderliği Program Etkinliklerine İlişkin Katılımcı Görüşleri	GÜLNUR ALPAYDIN
49	Sosyal Bilgiler Dersinde Adil Olma Değerinin Yaratıcı Drama Yöntemiyle Kazandırılmasına Yönelik Bir Eylem Araştırması	GÖKSEL ÇİĞDEM
50	Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Ve Akıcı Okuma Becerilerinin Gelişimine Etkisi	SEVDE ÖZDEMİR YAMAÇ
51	Psikiyatri Hemşireliği Eğitiminde Travelbee’nin “İnsan İnsana İlişki” Kuramına Temellendirilmiş Yaratıcı Drama Yönteminin Kaygı, Empati Ve İletişim Becerilerinin Geliştirilmesine Etkisi	GÜNSELİ UZUNHASANOĞLU

52	Türkçe Ders Kitaplarındaki Dinleme Metinleriyle Yaratıcı Drama Uygulamaları	HACER YÜCEER
53	Ekolojik Okuryazarlık İle Yaratıcı Drama İlişkisinin Değerlendirilmesi	GAMZE ESENER
54	8.Sınıf Fen Bilimleri Dersi Sürdürülebilir Kalkınma Ünitesinin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Öğretiminin Öğrencilerin Fen Tutumu Ve Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi	BERNA DURSUN
55	Yüzdeler Konusunun Yaratıcı Drama Etkinlikleriyle Öğretiminin Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı, Tutum Ve İnançlarına Etkisi	HATİCE NUR KONAKLI
56	2015-2019 Yılları Arası Türkiye’de Lisansüstü Yaratıcı Drama Çalışmalarının İncelenmesi	NİGAR GÜNDÜZ
57	Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının 4. Sınıf öğrencilerinin yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi	ASLIHAN AKDEMİR
58	Teknoloji Ve Tasarım Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Akademik Başarı Ve Bilimsel Yaratıcılığa Etkisi	SAYİME ARIKIZ
59	Matematik Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul 3.Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarı Ve Bilgilerinin Kalıcılığına Etkisi	SELİN DURAN
60	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İlköğretim Çocuklarının İyi Oluş Düzeylerine Etkisi	UĞUR ORMAN
61	İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemi ile Öğrenme Kuramlarını Deneyimlemesi	GAMZE BAĞ
62	Okul Öncesi Eğitimi Kurumunda Çalışan Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Tabanlı Etkinliklere Yönelik Yeterlilik Algıları Ve Uygulama Düzeyleri	HÜLYA GÜL
63	Anadolu Masallarının Yaratıcı Drama İle Aktarılmasına Dair Atölye Planı Öneris	AYSU DOĞAN
64	Yaratıcı Drama İle Verilen İletişim Becerileri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Affetme Ve Kişilerarası İlişkileri Üzerine Etkisi	LEYLA MURAT
65	Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi	MEHMET ALİ AKKALE
66	Fen bilimleri dersi 6. Sınıf vücudumuzdaki sistemler ve sağlığı ünitesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik örnek ders planları	AYSEL NAGEHAN AHISHALI
67	Yaratıcı Drama Eğitim Programının Çocukların Sosyal Davranış Ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi	NİHAL AKALIN
68	Özel Eğitim Öğretmenlerinin Derslerinde Yaratıcı Drama Kullanma Durumlarının İncelenmesi	LEYLA BAĞ
69	Yaratıcı Dramanın Bakış Açısıyla Barış Temalı Çocuk Edebiyatı	YILDIZ GÜLMEZ

	Eserlerinin Çocuk Tiyatrosuna Dönüştürülmesi	
70	Çevre Eğitimi Dersinde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Empati Becerisini Geliştirmesine Etkisinin Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesi	ASLI ÖZYÜREK
71	Türkiye’de İlkokul Düzeyinde Kullanılan Yaratıcı Drama Yöntemi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Analizi	DÖNDÜ KURNAZ
72	Yaratıcı Drama Çalışmalarında Jacques Lecoq Pedagojisinden Yararlanılması	GÜNEY ÇOŞKA
73	Yaratıcı Drama Temelli Matematik Öğretimi Çalışmalarının Sistemik Literatür Derlemesi	TOLGA GÜRBÜZ
74	Beden Eğitimi Ve Spor Dersi Değerlerinin Yaratıcı Drama Yöntemi İle Öğretimi: Çevrimiçi Uygulama	MEHMET AKİF YÜCEKAYA
75	Yaratıcı Drama Yönteminin Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Ses Farkındalığı Becerilerine Etkisi	ÖZNUR ÖZTÜRK
76	8.Sınıf İngilizce Dersi Okuma Becerisinin Geliştirilmesinde Yaratıcı Dramanın Kullanımı	DİLEK AYNA
77	Fen Bilimleri Dersi İnsan Ve Çevre Ünitesinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasına Yönelik Bir Eylem Araştırması	İREN ÖZGÜN NALÇACI
78	Yaratıcı Drama Programının İletişim, Kendine Güven Ve Takım Birlikteliği Üzerine Etkisi: Elit Kadın Voleybolcular Örneği	CÜNEYT ENSARİ YOLCU
79	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim Ve Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi	MUSTAFA SAYIM
80	İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okula Uyumlarının Yaratıcı Drama İle Geliştirilmesi	NAZİFE TOSUN
81	Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarı Ve Tutumları Üzerine Etkisi	HANDE YILMAZ
82	Yaratıcı Drama Eğitiminin 60-72 Aylık Çocukların Dikkat Gelişimine Etkisi	SİMGE KÜÇÜKELMAS
83	Arapça Konuşma Becerileri Derslerine Yönelik Yaratıcı Drama Odaklı Bir Öğretim Programı Önerisi	ERSİN ÇİLEK
84	İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Drama İle Yapılandırılmış Argümantasyona Dayalı Besinlerimiz Ünitesindeki Argümanları Ve Derse İlişkin Görüşleri	ENES SÜKÜT
85	Bütünleşik Beden Eğitimi Dersi Ve Yaratıcı Drama Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Özel Gereksinimli Akranlarına Yönelik Tutumları Ve Empati Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	SEDA AĞIR
86	4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Ve Tutumuna Etkisinin İncelenmesi	AYLİN ŞENTÜRK
87	8.Sınıf Öğrencilerinin “Enerji Dönüşümleri Ve Çevre Bilinci”	NADİRE HANNA

	Ünitesinin Akademik Başarı Ve Fene Karşı Tutumlarına Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi	TAŞ
88	Okul Öncesi Çocuklarda Cinsel İstismarı Önlemeye Yönelik Yaratıcı Drama Yöntemiyle Geliştirilen Bedenim Benim Özelimdir Eğitim Programının Etkinliğinin Değerlendirilmesi	DUYGU KEMER
89	Üniversitede Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi	ÖZLEM GÜLTEKİN SUN
90	Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamaları	ZEYNEP MEMİŞOĞLU
91	Yaratıcı Drama Temelli Etkinliklerin Okul Öncesi Çocukların Problem Çözme Ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi	BAHAR DEĞİRMENCİ
92	Yaratıcı Drama Eğitiminin Annelerin Özyeterlik Becerileri Ve Bebeklerinin Sosyal-Duygusal Gelişimleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi	ELİF TAN
93	Çağdaş Sanatta Yaratıcı Dramanın Yeri	VOLKAN LAFÇI
94	Müzikli Yaratıcı Drama Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Öz Güven Düzeylerine Etkisi	AKANDA DOĞAN
95	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin 7.Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okumalarına Etkisi	NESRİN DOĞAN
96	Türkiye’de Yaratıcı Drama İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri	FEVZİ SAMSA
97	6. sınıf matematik öğretim programıyla bütünleştirilmiş değerler eğitiminin yaratıcı drama yöntemiyle etkililiğinin incelenmesi	BURCU BOZTÜRK MACİT
98	Sevgi Değerinin Kazanılmasında Yaratıcı Drama Kullanımının Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Yansımaları	BETÜL YAYLI
99	Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama Eğitiminin Duygu Düzenleme Ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Etkisi	ASLI BAYRAK
100	Oyun Kurma Sürecinde Yaratıcı Drama Ve Doğaçlamadan Yararlanarak Oyun Çıkarma	HÜLYA ÖZATA
101	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerisine Ve Çevresel Duyarlılığına Etkisi	ÖZLEM KARABULUT
102	Okul Öncesi Eğitim Alan Çocukların Duygu Düzenleme Ve Sosyal Problem Çözme Becerilerine Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi	GAMZE YILMAZ
103	Okuma Ve Yazma Eğitiminde Yaratıcı Drama	ŞEYDA ÖZCAN
104	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Kullanılmasının İletişim Becerilerine Ve Akademik Başarıya Etkisi	SAEFADEEN MAHMOOD ALİ ALİ
105	Lise İkinci Sınıf Ekosistem Ekolojisi Konusunun Öğretiminde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Kavramsal Anlama, Bilimsel Süreç Becerileri Ve	AYŞE FİLİZ GÜÇLÜ

	Biyoloji Öz-Yeterlikleri Üzerine Etkisi	
106	Farkındalık Temelli Yaratıcı Drama Programının Sporcuların Psikolojik Dayanıklılık, Özgüven Ve Stresle Başa Çıkma Stratejileri Üzerine Etkisi-Genç Basketbolcular Örneği	SEFA MANDIRALI
107	İlkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler dersinde yardımseverlik değerinin yaratıcı drama yöntemiyle kazandırılması	BERNA YILMAZ
108	Yaratıcı Drama Yöntemi İle Dijital Vatandaşlık Eğitimi: Anadolu Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Örneği	GÜVEN ÇAĞDAŞ GÜNDOĞDU
109	Yaratıcı Dramanın Hemşirelerin Örgütsel Sessizlik Düzeyi Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi	ESRA ÇAYLAK ALTUN
110	60 Aylık Çocukların Sosyal Problem Çözme Becerileri Üzerinde Yaratıcı Dramanın Etkisi	HATİCE TAŞ
111	Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Sosyal Becerilerinin Gelişiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiğinin İncelenmesi	BELGİN SEVGİ İÇYÜZ
112	Yaratıcı Drama Yöntemiyle Cebirsel İfadelerin Öğretimi	NAZİYE KOÇLAR
113	İlkokul 3. Sınıf matematik dersinde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve bilgilerinin kalıcılığına etkisi	GÜLSÜM ALTINDAL
114	Yaratıcı Drama Eğitiminin Hemşirelik Birinci Sınıf Öğrencilerinin Ölmekte Olan Hastaya Bakım Vermeye İlişkin Tutumlarına Etkisi	HÜMEYRA HANÇER TOK
115	Okul Öncesi 4-5 Yaş Çocuklarına Uygulanan Bütünleştirilmiş Yaratıcı Drama Ve Sanat Etkinliklerinin Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi	AYÇE ENGİN GÖKBEL
116	Yükseköğretimde Yaratıcı Drama Kullanımı: Yabancı Dil Yüksekokullarında Görev Yapmakta Olan İngilizce Öğretim Elemanlarının Öz Yeterlik Ve Algı Düzeyleri	SERHAT AŞIK
117	Yaratıcı Dramaya Dayalı Sanat Etkinliklerinin Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Uygulanması	NURDAN UDÜL
118	Öğretmen Adaylarının Algıladığı Özerklik, Yeterlik Ve İlişkili Olma: Yaratıcı Drama Atölyelerinin Kullanıldığı Bir Öz Belirleme Uygulaması	MERVE GÜL SEÇGİN
119	Yaratıcı Drama Temelli Çocuk Hakları Eğitimi Programının Geliştirilmesi Ve Uygulanması	BÜŞRA TOPÇU
120	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin 60-72 Aylık Çocukların Duygu Düzenleme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi	FATMA AKTAŞ
121	Hans-Wolfgang Nickel'in Oyun Ve Tiyatro Pedagojisi Anlayışı Ve Yaratıcı Drama İle İlişkisi	TUĞBA TÜZÜN
122	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Algı Düzeyleri Ve Görüşleri	FÜLYA GÜLNUR SAKALLI
123	Forum Tiyatronun Yaratıcı Drama Bileşenleri (Eğitmen-Konu-Grup-Mekân) Açısından İncelenmesi	SELÇUK TUZCUOĞLU

124	Christine Nöstlinger'in Seçilmiş Kitaplarıyla Kurgulanan Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Yazma Becerisine Etkisi	LÜTFİYE AYÇA ÇELİKBAŞ
125	Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İngilizce Konuşma Becerisine Etkisi	ÖZLEM GÖKTÜRK
126	Üniversite Öğrencilerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlarına Yaratıcı Dramanın Etkisi	ABDULLAH FURKAN PALABIYIK
127	Türk Halk Danslarının Öğretimi Sürecinde Yaratıcı Dramanın Kullanımı	DENİZ KÖKTAN
128	Yaratıcı Drama Yöntemiyle Zenginleştirilmiş Matematik Öğretiminin Öğrencilerin Öğrenme Düzeylerine Ve Akademik Özgüvenlerine Etkisi	DİLRUBA TAYBOĞA
129	Yabancı Dil Öğretiminde Yaratıcı Drama Modelleri	KÜBRA SİYAHILI
130	Murathan Mungan Otobiyografisinin Yaratıcı Drama Yoluyla İncelenmesi	SENEM DEMİR
131	Yaratıcı Drama Yöntemiyle Verilen Eğitimin 5-6 Yaş Çocukların Farklılıklara Saygı Kazanımına Etkisi	HAYRİYE YILDIZ
132	Ortaokul 5.Sınıf Görsel Sanatlar Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Eleştirel Düşünme Becerilerine Etkisi	EDANUR UZUN
133	Yaratıcı drama temelli çatışma çözme programının 5. Sınıf öğrencilerinin çatışma çözme becerilerine etkisi	AYŞE ÖZALP PEKMEZ
134	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Hayal Gücüne Yönelik Bir Eylem Araştırması	CANSU AKDENİZ
135	Yaratıcı Drama Yönteminin Etkilerine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi	MEHMET SAYLAN
136	Sosyal Bilgiler Dersinin Yaratıcı Drama Yöntemim İle İncelenmesi: Bir Eylem Araştırması	CANSU ÇETİNKAYA
137	Öğretim Üyelerinin, Fen Bilimleri Öğretmenleri ve Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Hakkındaki Görüşleri	AYDAN BAHADIR NALÇACI
138	Sınıf Öğretmeni Adaylarına Yönelik Çocuk Hakları Eğitiminde Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Dramanın Kullanılması	ESRA RABİYE KARAMAN
139	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemiyle Tarihsel Empati Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Etkinlik Temelli Bir Eylem Araştırması	SEDA GÜNEŞ
140	Yaratıcı drama alanında H. Caldwell Cook'un drama anlayışının incelenmesi	NEVİN GÜMÜŞ
141	Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Uygulamaları Dersinde Karşılaştıkları Güçlükler Ve Çözüm Önerileri	HAKAN GÜLAKAN
142	Yaratıcı Drama İle Mitoloji Öğretimi	FEYZULLAH BİLAL EMEN
143	Çocuklarla Yapılan Felsefe Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin	BURCU GÜVEN

	Kullanılması	
144	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Konuşma Becerisine Etkisi	SELÇUK TATAROĞLU
145	Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Dramanın Matematiksel Modelleme Gerektiren Problemlerde Etkililiği	AKIN KEKLİK
146	Ortaokul 6. Sınıf matematik dersinde yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının matematiğe yönelik tutuma ve kaygıya etkisi	PINAR İLASLANER TERZİ
147	Pedagogik Sanat Eğitiminde Yaratıcı Dramanın Etkilerinin İncelenmesi	ÖZLEM CEYLAN
148	Yaratıcı Drama Yönteminin Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Öz Yeterlik İnançları Ve İletişim Becerileri Üzerine Etkisi	DAMLA GÜLER
149	Adölesanlarda Sağlık İnanç Modeli Temelli Yaratıcı Drama Eğitiminin Sağlık Denetim Odağı Ve Sigara Algısına Etkisi	SULTAN ESRA TEDİK
150	Yaratıcı Drama Yöntemleriyle Oluşturulmuş Yazma Çalışmalarının Öğrencilerin Yazma Kaygısı, Yazmaya Yönelik Tutumu Ve Yazma Öz Yeterliliğine Etkisi	METİN ÖZBER
151	Eğitimde Yaratıcı Dramanın Sığınmacı Çocukların Uyum Sürecine Etkisi	GÜLBAHAR PAY
152	Müze de Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem Olarak Kullanımına İlişkin Uzman Görüşleri	MERVE ULU
153	Türkiye’de Yaratıcı Drama Yöntemiyle Dil Eğitimi Konulu Lisansüstü Araştırmaların Eğilimleri	BİLGE ESKİ
154	Yaratıcı Dramanın Yaratıcı Yazma Becerisine Ve Yazmaya Yönelik Tutuma Etkisi	BURCU İSBİR ABREKOĞLU
155	Yaratıcı Drama Eğitimine Yönelik Uzman Görüşleri	GÜLBAHAR BEGGİ
156	Metin Türlerine Dayalı Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Akran Zorbalığı Algısına Etkisi	ELVİDE KANTAR
157	Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul Üçüncü Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazmaya Yönelik Tutumlarına Etkisi	SEVAL ERGÜDER
158	Sosyal Bilgilerde Yaratıcı Dramanın Kavram Öğretimine Etkisi	NİMET ÖZ
159	Jerzy Grotowski’nin Oyunculuk Yaklaşımı İle Yaratıcı Dramada Oyuncululuğun Karşılaştırılması	AYŞE DİNÇER AKTAŞ
160	İnsan ve çevre ünitesinin yaratıcı drama destekli işlenmesinin beşinci sınıf öğrencilerinin 21. Yüzyıl becerileri üzerine etkisi	DİLEK ÖZGÜN
161	İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerinin yaratıcı drama yöntemiyle geliştirilmesine yönelik bir eylem araştırması	GÜLLÜ DUMAN YEGEN
162	Yaratıcı Dramanın Sınıf Ortamındaki Etkileşim Örüntüsüne Etkisi	GÜLAY ÖZDEN ERCAN
163	Özel yetenekli ilkokul 4. Sınıf öğrencilerine yaratıcı drama yöntemiyle girişimcilik becerisi kazandırılması üzerine bir eylem araştırması	KEMAL AKBAYRAK

164	Toplumsal cinsiyet farkındalığı yaratma aracı olarak yaratıcı drama alanında süreçsel drama yaklaşımı örneği: “eril dünya temsili: otomotiv sektörü”	BURÇİN YALÇIN
165	John O’toole’un Yaratıcı Drama Yaklaşımının İncelenmesi	DERYA CÖMERT
166	Sanat Akımlarının Yaratıcı Drama Yöntemiyle Öğretilmesinin Öğrenci Başarısına Ve Tutuma Etkisi	SİNEM ŞENTÜRK TOSUN
167	Müze de Yaratıcı Drama Etkinlikleri İle Sosyal Bilgiler Dersi Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi	AYŞE UFUK BOYACI
168	İngilizce Konuşma Becerilerini Geliştirmede Yaratıcı Drama: Bir Eylem Araştırması	HÜSNÜ ALP BALABAN
169	Yaratıcı dramanın ilköğretim 4. Sınıf insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi dersinde kullanılması	FERHAT ALATAŞ
170	Turizm Eğitim Ve Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına, Tutumuna, Görüşlerine Ve Başarının Kalıcılığına Etkisi: Otel Yönetimi Dersi Örneği	TUĞÇE ÖZOĞUL
171	Türk Dili Ve Edebiyatı Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Bir Eylem Araştırması	ÜMRAN ÇAKAN
172	Yaratıcı Drama’nın Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Öz Düzenleme Becerilerine Etkisi	MİNE KAYALI
173	Yaratıcı Drama Yönteminin İngilizce Kelime Edinimine Etkisi (Dokuzuncu Sınıf Örneği)	RIDVAN GÜZELSOY
174	Yaratıcı Drama Yönteminin Öğretmen Adaylarının Kişisel Ve Mesleki Yeterlikleri Üzerindeki Etkisi	MEHTAP KARACİL
175	8. Sınıf Fen bilimleri dersi “maddenin halleri VE ISI” ünitesinin YARATICI DRAMA yöntemiyle öğretimi	SEMİH DADÜK
176	Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Farklı Türdeki Problemleri Çözme Ve Kurma Becerilerinin Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak İncelenmesi	AYŞE CANAN KEKLİK
177	Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Eğitimsel Drama Uygulama Yeterlikleri İle Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları	HARUN DÜNDAR
178	Fen Ve Teknoloji Dersinde Dijital Öyküleme Sürecinde Yaratıcı Drama Kullanımının Başarı, Tutum Ve Bilimsel Yaratıcılığa Etkisi	GÖZEN AKGÜL
179	Edebi Sanatların Öğretiminde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Öğrenci Başarısına Etkisi	MEMİŞ ULUDAĞ
180	Türkçe Dersinde Yaratıcı Dramanın Okuduğunu Anlamaya Etkisi	EMİNE ÇOKLU ÖZKAN
181	Yaratıcı Drama Uygulamalarının Okul Öncesi Dönemi Öğrencilerinin Besinler Konusundaki Öğrenmelerine Ve Sosyal Uyum Becerileri Kazanmalarına Etkisi	BURCU ASLAN
182	İlkokul 4. Sınıf değerler eğitiminde yaratıcı drama yönteminin etkisi	FAZİLET BARCIN

183	Yaratıcı Dramanın Stresle Başetmeye Etkisi	MAHMUT BİLAL KAYA
184	Yaratıcı Drama Yönteminin Matematik Kaygısı Ve Motivasyonuna Etkisi	GAMZE BORLAT
185	Yaratıcı Drama Yönteminin Kelime Öğrenimine Etkisi	MUHAMMET YUSUF KOÇPINAR
186	İlköğretim İkinci Kademedede Konuşma Becerisinin Geliştirilmesine Yönelik Yaratıcı Drama Temelli İzlen Önerisi	AYŞEGÜL KÖSE
187	Ders Araştırmasıyla Matematik Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanarak Matematiği Öğretme Bilgilerinin Gelişiminin İncelenmesi	GAMZE BATIBAY
188	Yaratıcı Drama Yöntemi İle Kelime Hazinesini Geliştirme	MAHMUT ARPAĞ
189	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kalıp Sözlerin Kazandırılmasında Yaratıcı Dramanın Etkisi	SİNEM GÖNEN KAYACAN
190	8-11 Yaş Çocuklarının Müzik Eğitiminde Yaratıcı Drama Yöntemlerinin Kullanılması	ALİ AGAH EROĞLU
191	Adana İli Çukurova İlçesi Vakıfbank Ortaokulunda 11-12 Yaşındaki Çocuklarda Yaratıcı Dramanın Öz-Kavram Üzerine Etkisi	AYHAN CANYURT
192	Anasınıfına Devam Eden Çocuklara Zihinsel Düşünme Becerilerinin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Çalışmalarının Etkisinin İncelenmesi	ELİF DEMİR
193	Yaratıcı Dramanın Fen Öğretimine Karşı Özyeterlik Tutum Ve Kavramsal Anlama Becerilerine Etkisi	MÜNEVVER TARHAN
194	Okul Öncesi Eğitimde Kullanılan Yaratıcı Drama Tekniklerinin Çocukların Değerler Edinimine Etkisi	KÜBRA AKGÜN
195	Yaratıcı Dramanın Felsefe Öğretiminde Kullanımı Üzerine Bir Araştırma	FAHRİ KARS
196	Yaratıcı drama yönteminin ilköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine etkisi	MEHTAP ERDOĞAN
197	Yaratıcı Dramayla Kültürel Temas Alanları Oluşturmak: Sanat Eğitiminde Katılımcı Bir Eylem Araştırması Örneği	İHSAN METİNNAM
198	Yaratıcı drama ile takım çalışmaları ilişkisi öğretmen görüşleri	SALİHA KÖMEÇOĞLU
199	Yaratıcı drama yönteminin 4. sınıf matematik dersinde başarı, tutum ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi	FATMA SOYLU MAKAS
200	Yaratıcı Drama Yöntemi İle Hazırlanan Öğretim Programının Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrencilerin Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi	ŞENAY ARSLAN SOYALTIN
201	Hazırlıksız Konuşma Becerisinin B1 Seviyesinde Kazandırılmasına	ÖZNUR KOCABAŞ

	Yönelik Yaratıcı Drama Temelli Bir Süreç Önerisi	
202	İlkokul Çevre Konularında Uygulanan Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarılarına, Kalıcılığa Ve İlgilerine Etkisi	NİLGÜN BAKKALOĞLU
203	İlkokul 4. Sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı drama yöntemi kullanımının öğrencilerin akademik başarılarına, tutumlarına ve öğretimin kalıcılığına etkisi	DEMET SARI
204	Görsel Sanatlar Eğitimi Yetiştirmede Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama: Eylem Araştırması	TUĞBA GÜRKAN ŞENYAVAŞ
205	Yaratıcı drama etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin duygusal zeka gelişimine etkisi	ŞEYMA ŞEK BALANDI
206	8. sınıf T.C. İnkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi kazanımlarının kavratılmasında yaratıcı drama etkisi	MEHMET GÜNGÖR
207	Matematik Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Başarılarına, Tutumlarına Ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi	HASİBE GÜL GÜMÜŞ
208	Sosyal Hizmet Uzmanı Adaylarıyla Yapılan Toplumsal Cinsiyet Çalışmalarında Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması	BAHAR GÜREY
209	Değerler Eğitimi Temelli Yaratıcı Drama Programının 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi	EZGİ İBİŞ
210	Yaratıcı Drama Öğretmenlerinin İletişim Becerileri Ve Demokratik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	ŞEBNEM SOYLU
211	İlkokul 3. Sınıf türkçe dersinde yaratıcı drama yönteminin konuşma becerilerini geliştirmeye etkisi	ÖZLEM ÖZTÜRK
212	Eğitimde Bir Yöntem Olarak Yaratıcı Drama Ve Kukla	YILDIZ YAMAN ÖRENDİL
213	İş Stresiyle Başa Çıkma Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması	GAYE GÖKLÜ
214	Yaratıcı Dramaya Dayalı Etkinliklerin 60 - 66 Aylık Çocuklara Değer Kazandırılmasında Etkisi	ZELİHA KILIÇ
215	Yaratıcı drama eğitiminin spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin liderlik becerileri üzerine etkisi	ÖVÜNÇ ERDEVECİLER
216	İnsan Bakım Modeli'ne Göre Yaratıcı Drama İle Verilen Problem Çözme Ve Stresle Baş Etme Eğitiminin Tip 1 Diabetes Mellitus'lu Adölesanların Güçlendirilmesine Etkisi	NEVİN USLU
217	Müzik Terapi, Şiir Terapi Ve Yaratıcı Drama Uygulamalarının Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeylerine Etkisi	ESRA YÜCESAN
218	Disiplinler arası yaklaşımla değer öğretiminde yaratıcı drama yönteminin kullanılması	ÖZKAN ÇELİK
219	Okulöncesi Öğretmenliği Programlarındaki "Çocukta Oyun Gelişimi Dersinde" Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi	EMİNE KOŞUCU
220	Yaratıcı dramada forum tiyatro tekniğinin kullanılmasının annelerin	H. ÖZLEM ONUR

	iletişim becerilerinin geliştirilmesine etkisi	
221	Yaratıcı Dramanın, Zihinsel Yetersizliği Olan Bireylerin Toplumsal Yaşam Becerileri Ve Alıcı Dil Gelişimi Üzerindeki Etkisi	CAN AKDENİZLİ
222	Erken çocukluk döneminde yaratıcı drama yönteminin değerler eğitimine olan etkisinin incelenmesi	EZGİ ADA
223	Yaratıcı drama yoluyla verilen sosyal beceri eğitiminin anaokulu çocuklarının sosyal gelişimlerine ve yaratıcılıklarına etkisi	MUKADDES SEVGİN
224	Ortaöğretim 10. Sınıf Türk edebiyatı dersinde Türk halk hikâyelerinin öğretiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin akademik başarısına etkisi	ESRA PEKTAş
225	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin öğrenme stillerine göre sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına, akademik başarılarına ve kalıcılığa etkisi	ÖZGE UYGUNGÜL
226	Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanılmasının lise 12. sınıf öğrencilerinin eleştirel, yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi	AYşE AKIN
227	Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ve Özyeterlikleri İle Hayat Bilgisi Dersinde Kullanımına İlişkin Görüşleri	ADEM UZUN
228	Yaratıcı drama ve Orff Schulwerk uygulamalarının ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri	şERİFE ERDOğAN
229	Yaratıcı drama yönteminin ilkokul ikinci sınıf İngilizce dersi meyveler (fruits) ünitesindeki sözcük öğrenme başarısına etkisi	CAN ERDOğAN
230	Sınıf ve branş öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algı düzeyleri ve görüşleri	MELEK GÜLER
231	Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Programının Yaratıcı Drama Ve Diğer Etkileşimli Öğretim Yöntemleri İle Uygulanmasının Akademik Başarıya Ve Demokratik Değerlere Bağlılığa Etkisi	ÖZGÜR ULUBEY
232	Yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama tekniklerinden özel mülkiyet tekniğinin yaratıcı yazma yaklaşımı ile karşılaştırılması	şÜKRAN PEKER
233	Ortaokul Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinde Uygulanan Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersine Karşı Tutumlarına Etkisi	MUSTAFA YOğURTÇU
234	Yaratıcı drama yönteminin 6. sınıf bilişim teknolojileri ve yazılım dersi alan öğrencilerin ders başarılarına etkisi	GÖKHAN KARAOSMANOğLU
235	Özel eğitim derslerinde yaratıcı drama yöntemi kullanılmasının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerine etkisi ve bu yöntemin uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen adayı görüşleri	ÖMER SANSUNLU

236	Öğrenci kişilik hizmetleri kavramlarının yaratıcı drama programı kapsamında araştırılması	EMİR TUFAN ÇAYKUŞ
237	Sınıf öğretmenleri adaylarına metaforik algıları doğrultusunda yaratıcı drama yöntemiyle demokratik değerlerin kazandırılması	BUKET KARADAĞ
238	Senaryo Temelli öğretimle Birlikte Uygulanan Yaratıcı Drama Yönteminin Öğretmen Adaylarının Öz Yeterlik Algılarına, Öz Düzenleyici Öğrenme Becerilerine, Akademik Başarılarına ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi	HİLAL BİLGİN
239	60-72 aylık çocukların değer eğitiminde öykü temelli yaratıcı drama yönteminin etkisi	AYŞE SÖZKESEN
240	Mimarlık Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma	MİMAR HARE KILIÇASLAN
241	Oyun sürecinde yaratıcı drama ve forum tiyatro ilişkisi	VİLDAN DURDAĞ
242	Yaratıcı drama yönteminin matematik dersinde öğrencilerin farklı öğrenme düzeylerine ve öz-yeterlik algılarına etkisi	ÖZGE GEDİK
243	Yaratıcı dramanın ortaöğretim 9. Sınıf öğrencilerinin öfke denetimi becerilerine etkisi	GÜLNİHAL KAÇIRA ÇAPACIOĞLU
244	Mekanik konularının öğretiminde yaratıcı drama yönteminin uygulanması ve değerlendirilmesi	TUĞBA ÇOPUR
245	Yaratıcı dramanın ergenlerin utangaçlıkla baş etme ve atılganlıklarını geliştirmeye yönelik etkisinin incelenmesi	SEDEN ABACI
246	İlköğretim fen ve teknoloji dersi kapsamında yaratıcı drama etkinliklerinin geliştirilmesi ve etkinliklerinin incelenmesi	SELÇİN DEMİRDAĞ
247	Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaratıcı dramanın konuşma becerisine etkisi	SİNEM SİVRİOĞLU
248	Hafif şişman ve şişman ergenlere yaratıcı drama ile verilen beslenme ve egzersiz eğitiminin bilgi, tutum ve davranışlara etkisi	MUKADDES DEMİR ACAR
249	Yaratıcı drama eğitiminin 60-72 aylık çocukların sosyal-duygusal gelişimine etkisi (Malatya ili örneği)	DEMET GÜLTEKİN
250	Yöntem olarak yaratıcı drama kullanımının ilköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi	EBRU ERDEM ZENGİN
251	Öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik algılarının incelenmesi	GÜLŞAH ASLAN
252	Eğitici Drama Oyunlarından Sonra Yapılan Değerlendirme Çalışmalarının 60-72 Aylık Çocukların Duygu Kavramlarını Kazanmaları Üzerinde Etkisi	ELİF ILGAZ
253	9.-10. Sınıflarda Yabancı Dil Öğretiminde Eğitici Dramanın yeri Ve önemi	VİLDAN ÖZGÜL

254	Okul Öncesi 5 Yaş Çocukları İçin Eğitici Drama Temelli Okula Uyum Programının Değerlendirilmesi	SİBEL ŞENTÜRK BERBER
255	Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Drama Kullanımına İlişkin Yeterlilik Algıları Ve Drama Kavramına Yönelik Metaforları İle Görüşlerinin İncelenmesi	ÖZGE ÖZGÜR İŞYAR
256	62-72 Ay Çocuklarının Öz Düzenleme Becerisi Üzerinde Eğitici Drama Programının Etkisinin İncelenmesi	SEVGİ KIYAKER
257	Meslek Lisesi Ve Anadolu Lisesi Öğretmenlerinin Eğitimde Drama Yöntemini Kullanma Yeterliliklerinin İncelenmesi: Karabük Örnekleme	HATİCE HİLAL BATU
258	48-72 Aylık Çocuklar İçin Psikolojik Dayanıklılık Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Eğitici Drama Temelli Psikolojik Dayanıklılık Programının Etkisinin İncelenmesi	BÜŞRA ŞAHAN AKTAN
259	Avusturya Liselerindeki İslam Din Derslerinde Eğitici Drama'nın Kullanımı	TUNAHAN DÜR
260	Okul Öncesinde Eğitimde Drama Temelli Erken Stem Programının Bilimsel Süreç Ve Yaratıcı Düşünme Becerilerine Etkisi	SEÇİL ÇİLENGİR GÜLTEKİN
261	Temel Eğitimde Drama Yöntemi İle Sorumluluk Değerinin Öğretimi	EBRU ÖZÇELİK
262	Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimde Drama Kullanımına İlişkin Yeterlilikleri Ve Dramaya İlişkin Görüşleri (Kilis İli Örneği)	HATİCE ACARLIOĞLU
263	Eğitimde Drama Ve Absürd Tiyatro İlişkisi	ÖMER ÇETİNKAYA
264	Okul Öncesi Eğitimde Drama Yönteminin Toplama Ve Çıkarma İşlemi Öğretimine Katkısının İncelenmesi	MERVE CİHAN
265	Ortaokul 5. Ve 6. Sınıf İngilizce öğretmenlerinin ikinci dil olarak İngilizce öğretiminde eğitici drama yöntemine ilişkin görüşleri	ZAİKA TUĞÇE BODUR
266	10.Sınıf Coğrafya Dersinde Göç Konusunun Öğretiminde Eğitici Drama Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarısına Ve Tutumlarına Etkisi	ALİ KATKAT
267	Kavram karikatürleriyle zenginleştirilmiş eğitsel drama tekniğinin 7. Sınıf öğrencilerinin “saf madde ve karışımlar” konusundaki akademik başarılarına etkisi	RABİA GÜZEL
268	Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Saldırganlık Eğilimi Ve Akran Zorbalığı Gösteren Çocuklarda Davranış Değiştirmeye Yönelik Eğitici Drama Programı	RABİA ŞENER
269	Müzik Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlilik Algı Ve Görüşleri	TOLGA DEMİRTAŞ
270	Hayat Bilgisi Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanılarak Öğrenci Çevre Tutumu Ve Görüşlerinin İncelenmesi	MÜZEYYEN NUR ÖĞÜN
271	Yaratıcı Drama Yöntemiyle Yapılandırılmış Türkçe Derslerinin Özel Yetenekli Öğrencilerin Yaratıcı Düşünme Ve Problem Çözme	BAHADIR OĞUZ

	Becerisine Etkisi	
272	Örtük Programın Sınıf İklimi Kapsamında Geliştirilen Ve Yaratıcı Drama Etkinlikleriyle Uygulanan Öğretim Tasarımının Etkililiği	MUSTAFA YELER
273	Müzik Ve Yaratıcı Drama Temelli Erken Okuryazarlık Eğitim Programının 4-5 Yaşlarındaki Roman Çocukların Erken Okuryazarlık Becerilerine Etkisi	TACETTİN TEZCAN
274	Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemi İle Sorumluluk, Saygı, Çalışkanlık, Duyarlılık Ve Dayanışma Değerlerinin Öğrencilere Kazandırılması	SALİHA ALTUNAY
275	Yaratıcı Drama Yönteminin Hemşirelik Öğrencilerinin Postmortem Bakıma İlişkin Bilgi, Beceri Ve Memnuniyetlerine Etkisi	LÜTFİYE NUR UZUN
276	Creative Drama As A Participatory Inquiry With Syrian Women Refugees In Türkiye: Kitchen As A Metaphor	ROJDA ŞÜKRAN KARAŞ

EK-3 Etik kurul karar belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 11.01.2024

Protokol No: 680574

Tarih: 29.01.2024

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Yaratıcı Drama ile İlgili Yapılan Lisansüstü Araştırmalar Üzerine Bir İnceleme
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN
TEZ YAZARI:	Zübeyir ÇALIŞKAN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

EK-4 Özgeçmiş

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Zübeyir ÇALIŞKAN

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2009- devam ediyor, İngilizce Öğretmeni, Milli Eğitim Bakanlığı
- 2009, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği

Lisans Bölümü